

M 40

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 8

POLSKIE KOPALNIE SKARBOWE NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESIE

CHORZÓW I C.ŚL.

PLAC MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 9-12, TEL. 409-01

SPRZEDAŻ
WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW
i SIARCZAMONU Z KOPALNÍ
„KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR.

CHORZÓW

SKARBOWE FERME

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
INWESTYCJE POCZTOWE I TELEKOMUNIKACYJNE W OSTATNIM PIĘCIOLECIU — J. GŁÓDKOWSKI	803	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	825
PRÓBA KLASYFIKACJI INTERWENCJONIZMU — S. FR. KRÓLIKOWSKI	811	POCZTA I TELEGRAF	827
KRONIKA GOSPODARCZA:		Uruchomienie bezpośredniej komunikacji pocztowej, telefonicznej i telegraficznej z Litwą — R. Machalski	
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICTWO WĘGLOWE	815	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEN	829
PRZEMYSŁ NAFTOWY	815	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	829
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	818	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
ROLNICTWO	819	PODATKI I OPŁATY	829
Rozwój gorzelnictwa rolniczego — W. K.		Opłaty rejestracyjne od przedsiębiorstw i zajęć — Gr.	
HANDEL:		PIENIĄDZ I KREDYT	830
HANDEL ZAGRANICZNY	822	Splata niektórych wierzytelności hipotecznych listami zastaw- nymi — J. P.	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	823	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	833
RYNEK AKCYJNY	823	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	824	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	824	OGÓLNE	834
		FRANCJA	834
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	836

INWESTYCJE POCZTOWE I TELEKOMUNIKACYJNE W OSTATNIM PIĘCIOLECIU¹⁾

CHARAKTER działalności państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” sprawia, że kierunek jego polityki inwestycyjnej musi być dość wielostronny. Wykonywany przez przedsiębiorstwo transport ładunku pocztowego wymaga inwestycji w zakresie środków transportowych — i to zarówno w zakresie taboru kolejowego, jak i mechanicznych środków przewozowych itd. Gęsta sieć placówek pocztowych, rozmieszczonych dość równomiernie na terenie całego kraju, wymaga odpowiednich pomieszczeń, czego nie można osiągnąć tylko drogą najmu lokali. Stąd wynika konieczność inwestycji budowlanych w skali dość szerokiej — poczynając od budynku dla najmniejszej placówki o kubaturze 401 m³ do ogromnych kompleksów zabudowań dla wielkich urzędów, jak np. Cen-

tralnego Dworca Poczтового w Warszawie o kubaturze ok. 350 tys. m³. Wreszcie, obowiązek zaspokojenia potrzeb Państwa i społeczeństwa w zakresie telekomunikacji wymaga od przedsiębiorstwa ogromnych inwestycji technicznych — tym większych, że potęgowanych z jednej strony przez wyjątkowe zaniedbania czasów zaborczych, z drugiej zaś — przez rozwijający się niemal z dnia na dzień postęp techniczny.

Z dziedziną inwestycji technicznych wiążą się poczynania resortu poczt i telegrafów w zakresie rozbudowy przemysłu krajowego, produkującego sprzęt niezbędny dla tego rodzaju inwestycji. Jest to zadanie trudne i skomplikowane, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, że produkcja nowoczesnego sprzętu tele- i radiotechnicznego w znacznym stopniu należy do przemysłów precyzyjnych, opartych na najnowszych opracowaniach i patentach, które stanowią własność konkurującego kapitału zagranicznego, a do roku 1924 Polska nie posiadała ani jed-

¹⁾ P. w poprzednim zeszycie (str. 769) artykuł: „Poczta, telegraf i telefon w ostatnim pięcioleciu”. — W artykule tym na str. 775 w wierszu 12 zamiast „zł 4 528 tys.” powinno być „zł 3 921 tys.”.

nego zakładu—poza warsztatami reparacyjnymi — produkującego zasadniczy sprzęt tele- i radiotechniczny, opierając rozwój urządzeń teletechniki na sprzęcie importowanym.

W ten sposób zasięg polityki inwestycyjnej resortu poczt i telegrafów jest bardzo rozległy. Inwestycje te dadzą się uszeregować w następujące grupy: a) komunikacyjne, b) budowlane, c) kabelażowe, d) automatyzacji telefonów, e) rozbudowy sieci napowietrznych, f) modernizacji linii, g) radiotelegraficzne, h) radiofoniczne. Tak zróżniczkowana lista inwestycji jednego resortu, będących odpowiednikami potrzeb Państwa i gospodarstwa społecznego, które występują z reguły w naszym warunkach z dużą intensywnością, podczas gdy dla zaspokojenia ich istnieją ograniczone środki kapitałowe—stwarza dla polityki inwestycyjnej resortu poczt i telegrafów duże trudności w zakresie właściwego ustosunkowania kwot, przeznaczanych corocznie na zaspokojenie poszczególnych rodzajów potrzeb, czyli inaczej ustalenia właściwej hierarchii potrzeb inwestycyjnych.

Nie ułatwia, lecz komplikuje, zagadnienie fakt, że inwestycje te terenowo dotyczą obszaru całego kraju i muszą być harmonizowane ze stopniem rozwoju społecznego i gospodarczego poszczególnych terenów—poczynając od całych województw, a kończąc na rozwiązywaniu zagadnień czysto lokalnych. Jeśli dodamy, że całokształt tych poczynań inwestycyjnych musi się mieścić w ramach założeń ogólnego planu inwestycyjnego i musi być z nim najściślej scharmonizowany, wówczas zdziwimy mieli obraz wszystkich trudności, z którymi się boryka i które rozwiązuje z roku na rok resort poczt i telegrafów.

Nic też dziwnego, że lista postulatów, dotyczących inwestycji pocztowo-telekomunikacyjnych, jest bardzo długa, a wysuwane z różnych stron tzw. konieczności posiadają często zabarwienie subiektywne. Trudno jest się zorientować nieobebranemu z tą dziedziną, co jest w danej chwili ważniejsze: czy budowa sieci kablowej, czy zagęszczenie linii napowietrznych, czy wznoszenie budynków, czy powiększenie taboru motorowego, czy inwestycje, które mają zradiofonizować kraj, czy też ważniejsza w danym momencie jest budowa potężnego centrum krótkofalowego, przeznaczonego dla ekspansji kulturalnej na zewnątrz i podtrzymania łączności duchowej z wychodźstwem itd. itd. Praktyczna jednak realizacja—w oparciu o ograniczone możliwości kapitałowe i techniczne—musi zawsze odnaleźć właściwy kierunek wysiłku inwestycyjnego resortu i ustalić kompromisowe ustosunkowanie potrzeb do możliwości.

Dla właściwej oceny wysiłku inwestycyjnego resortu poczt i telegrafów w zakresie inwestycji komunikacyjnych jest rzeczą niezbędną uwzględnić fakt, że w zasadzie transport przedsiębiorstwa opiera się o środki komunikacyjne obecne i wykorzystuje istniejące urządzenia komunikacyjne, uciekając się do tworzenia własnych środków komunikacyjnych tylko w tych przypadkach, gdy ogólny system połączeń komunikacyjnych jest bądź nie wystarczający, bądź też nieodpowiedni dla potrzeb obrotu pocztowego. Z tego podłoża wyrastają inwestycje przedsiębiorstwa w zakresie taboru kolejowego i motorowego.

W zakresie komunikacji kolejowej poczta korzysta tylko z trakcji kolejowej, podczas gdy sam tabor jest własnością poczty (wagony pocztowe) lub stanowi własność wspólną (przedziały pocztowe w wagonach kolejowych). Konieczność utrzymywania własnych wagonów i przedziałów pocztowych wynika z faktu, że wagony i przedziały, obsługujące ruch pocztowy, muszą posiadać specjalną konstrukcję i specjalne wyposażenie z uwagi na odbywającą się w nich w ciągu ruchu pracę.

W okresie ostatnich 5 lat przedsiębiorstwo zakupiło 10 wagonów 4-osioowych, 20 wagonów 2-osioowych, a oprócz tego przebudowano na wagony pocztowo-bagażowe 6 4-osioowych wagonów kolejowych (bagażowych) i 10 4-osioowych wagonów pocztowych. Nowe wagony są konstrukcji żelaznej, zaopatrzone są w najnowsze urządzenia do oświetlenia elektrycznego; ładowność 4-osioowych wynosi 16 t, 2-osioowych—6 t. Wagony 4-osioowe przeznaczone są na szlaki o silnym ruchu i mogą kursować we wszystkich pociągach, podczas gdy wagony 2-osioowe mogą kursować na szlakach o średnim ruchu i w pociągach o szybkości do 100 km. Przedziały pocztowe obsługują szlaki o słabym ruchu pocztowym.

Utrzymywany przez przedsiębiorstwo tabor motorowy przeznaczony jest głównie dla lokalnej obsługi transportów pocztowych, jak opróżniania skrzynek pocztowych, wymiany ładunku pocztowego pomiędzy miejscowymi urzędami i urzędem dworcowym, doręczania paczek, naprawy, budowy, konserwacji linii teletechnicznych itp. Stan taboru samochodowego w poszczególnych latach uwidacznia wykres Nr 1.

Nr 1

Tabor samochodowy

Stan na dz. 1 kwietnia

Silne tempo motoryzacji taboru przewozowego uwidacznia się już od 1932 r. Okres 1933÷1935,

jakkolwiek i w tym czasie ilość taboru motorowego stale wzrastała, w porównaniu z latami następnymi można uznać za okres pewnego zastoju w tej dziedzinie, wywołanego ogólną sytuacją gospodarczą. Ilość samochodów w okresie lat 1932÷1938 wzrosła niemal 4-krotnie, przy czym w 2 ostatnich latach (1936÷1937) podniosła się z 332 do 606 sztuk.

Przyrost taboru teletechnicznego w liczbach względnych jest intensywniejszy aniżeli taboru pocztowego. Nie popełnimy większego błędu, jeżeli nawet stwierdzimy, że tabor teletechniczny w tym okresie czasu w ogóle dopiero powstał. Znaczenie tego faktu jest dość duże, ponieważ wzmacnia pewność połączeń telekomunikacyjnych przez zabezpieczenie szybszego usuwania uszkodzeń na liniach teletechnicznych.

B u d o w n i c t w o pocztowo-telekomunikacyjne ma na celu zaopatrzenie w odpowiadające określonym potrzebom własne pomieszczenia—przede wszystkim jednostek eksploatacyjnych oraz urządzeń technicznych, dla których ściśle dostosowane budowle warunkują sprawność działania. Założenia programu P. P. T. T. w zakresie inwestycji budowlanych wynikają z konieczności zaopatrzenia placówek we własne budowle—w kolejności, poczynając od placówek największych. Konieczność odchylenia od tej ogólnej linii powodują wyjątkowo trudne warunki mieszkaniowe na poszczególnych terenach kraju lub w poszczególnych miejscowościach, które sprawiają, że niezbędne jest wyposażenie we własne budynki często nawet placówek małych. Druga zasada programu budowlanego wynika z konieczności zaopatrzenia we własne budynki urządzeń technicznych, jak: stacje wzmacniakowe, centrale automatyczne, centrale międzymiastowe itp. Kubaturę budynków własnych i wynajętych przedstawia wykres Nr 2.

Ogólna kubatura budynków, użytkowanych przez P. P. T. T., w końcu 1937 r. wynosiła 3 452 tys. m³, w tym kubatura własnych budynków—2 403 tys. m³, a wynajętych—1 049 tys. m³. Kubatura budynków własnych w okresie 1933÷1937 wzrosła o ok. 400 tys. m³.

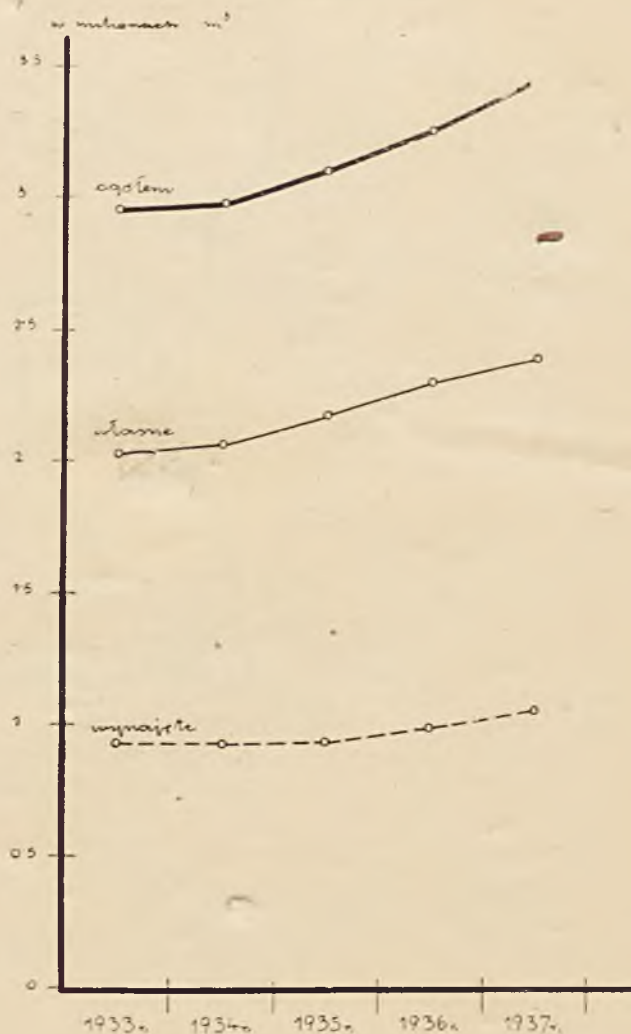
Kubatura pomieszczeń wynajętych—z uwzględnieniem tendencji rozwojowych przedsiębiorstwa w zakresie sieci placówek pocztowych oraz rozbudowy sieci telefonicznych, kabelezacji, rozbudowy sieci miejskich itp.—jest poniekąd wskaźnikiem potrzeb inwestycyjnych przedsiębiorstwa w dziale budowlanym, jakkolwiek stwierdzić należy, że bynajmniej nie jest ideałem przedsiębiorstwa pomieszczenie wszystkich agend we własnych budynkach, ponieważ mniejsze z nich zawsze z punktu widzenia eksploatacyjnego, jeżeli to tylko możliwe, korzystniej jest posiadać w pomieszczeniach wynajętych.

Nowe budowle dla potrzeb pocztowo-telekomunikacyjnych wybudowano w ostatnim 5-leciu w miejscowościach: Mikołowie, Szopienicach, Piekarach Śląskich, Sokółce, Porycku, Iwoniczu, Przemyślu, Krynicach, Cieclocinku, Sosnowcu, Krośniewicach, Warszawie (I), kolonii mieszkalnej w Boernerowie, we Włocławku, Pińsku, Łucku, Równem, Kazimierzu Dolnym, Dziedzicach, Wiśle, Bydgoszczy, Płocku, Warszawie (Główna Składnica Materiałów Poczтовых oraz dom mieszkalny), Gdyni (Grabówek—dom mieszkalny), poza tym budynki dla stacji automatycznych w Grodzisku, Pruszkowie, Milanówku, Podkowie Leśnej,

Skolimowie itd. Do największych obiektów budowlanych, ukończonych w pierwszym roku omawianego 5-lecia, zalicza się gmach Urzędu Telekomunikacyjnego w Warszawie o kubaturze ok. 120 tys. m³. Największą z dotychczasowych inwestycji budowlanych jest znajdujący się w budowie kompleks budynków Centralnego Dworca Poczтового w Warszawie o kubaturze ok. 350 tys. m³, którego budowa postępuje równolegle z budową warszawskiego węzła kolejowego, a ukończenie przewidywane jest w 1940 r.

Nr 2

Kubatura pomieszczeń

Stan na dz. 31 grudnia

Dla inwestycji resortu poczt i telegrafów w dziale teletechnicznym, jak również dla krajowej produkcji sprzętu, potrzebnego dla tego rodzaju inwestycji, niezbędne są badania nauko-laboratoryjne. Konieczność tych badań występuje w tej dziedzinie ze szczególną siłą z tego względu, że dziedzina telekomunikacji należy do stosunkowo najmłodszych gałęzi techniki, szybko się rozwijających i odnajdujących coraz to nowe możliwości i ulepszenia, których zapożyczanie i wykorzystanie jest trudne z uwagi na zazdrośnie strzeżone patenty, znajdujące się w rękach przodujących zakładów przemysłowych zagranicznych. Dlatego też przed przystąpieniem do zobrazowania rezultatów poczynających inwestycyjnych w dziedzinie teletechniki jest rzeczą

Nr 3

Rozbudowa sieci kabla dalekosiężnego

nieodzowną wspomnieć kilka słów o stosunkowo młodej placówce badawczej, jaką jest utworzony w 1934 r. Państwowy Instytut Telekomunikacyjny, którego prace w inwestycjach teletechnicznych ostatniego 5-lecia są poważnym wkładem.

Od czasu swego powstania Instytut Telekomunikacyjny zaprojektował i wykonał szereg urządzeń, spośród których specjalnie duże znaczenie posiadają urządzenia telefonii nośnej jednokrotnej i trój-krotnej o łącznej długości połączeń—realizowanych przy pomocy tej telefonii—ok. 4 500 km; aparatura telegrafii wielokrotnej, akustycznej i podakustycznej, dająca połączenia telegraficzne dwustronne na odcinkach o łącznej długości ok. 5 tys. km; zegary automatyczne, podające czas abonantom sieci telefonicznej; centrali półautomatyczne i towarzyskie dla ru-

chu wiejskiego i podmiejskiego; urządzenia prostownikowe do zasilania central teletechnicznych; urządzenia do bezpośredniego wybierania abonentów przy połączeniach międzymiastowych; urządzenia wzbu-dzające dla polskich stacji radiofonicznych, służące do utrzymywania stałości częstotliwości; doświadczalna instalacja na falach ultrakrótkich; doświadczalna aparatura telewizyjna; zegar kwarcowy o wielkiej regularności ruchu; wreszcie, przyrządy pomiarowe dla potrzeb eksploatacji telekomunikacyjnej i laboratorium. W zakresie prac adaptacyjnych Instytut, poza badaniami w dziedzinie wzmacniaków, zorganizował szereg laboratoriów, jak np. dla materiałów magnetycznych, piezoelektrycznych, lamp elektronowych, elektroakustyki; ponadto wykonywał bieżące prace probiercze w tych dziedzinach oraz prowa-

Nr 4

Automatyzacja sieci telefonicznych

Stan na dz. 1 kwietnia 1938 r.

dził regularną kontrolę nadawń radiostacji polskich, jak również opracowywał normy dla sprzętu, używanego w teletechnice.

Do najważniejszych inwestycji teletechnicznych należy rozbudowa sieci kabla dalekosieijnego. Wykres Nr 3 przedstawia dotychczasowe inwestycje w zakresie kabli dalekosieijnych na tle projektowanej sieci kablowej całego kraju oraz najbliższych zamierzonych inwestycji w tej dziedzinie.

Pierwsza magistrala kabla dalekosieijnego Warszawa — Katowice z odgałęzieniami Katowice — Kraków, Katowice — Ruda Śląska i Katowice — Cieszyn ukończona została w 1932 r. Budowę drugiej z ko-

lei magistrali Łowicz — Gdynia rozpoczęto w 1935 r., a zakończono na początku 1938 r. Łowicz jest węzłowym punktem dla obu magistrali. Łączna długość obu magistrali wynosi 924 km, w czym długość odcinka Łowicz — Gdynia wynosi 384 km.

Wybudowanie gdyńskiego odcinka magistrali kablowej związało ten port z zapleczem, a w szczególności ze stolicą i — poprzez magistralę katowicką — z głównymi ośrodkami przemysłu oraz siecią kablową niemiecką i czechosłowacką, dając w ten sposób połączenie z europejską siecią kablową. Decyzja w sprawie wybudowania tego odcinka kabla wyrosła z ogólnych tendencji naszego życia gospodar-

czego, które przesunęły w znacznym stopniu obroty handlu zagranicznego z dróg lądowych na morskie, co postawiło wymagania sprawniejszej i szybszej obsługi telekomunikacyjnej portu. Kabel gdyński pomyślany jest również jako droga wylotowa dla przyszłego kabla morskiego do państw skandynawskich.

Równolegle z budową kabli dalekosiężnych oraz związaną z tym rozbudową i automatyzacją sieci telefonicznych prowadzono budowę kabli okręgowych, których ogółem ułożono 120 km. Kable okręgowe ułożono na odcinkach: Warszawa — Żyrardów, Warszawa — Grodzisk i Grodzisk — Żyrardów. Jeszcze w 1933 r. ukończono budowę kabli okręgowych na terenie Górnego Śląska, którego sieć telefoniczna została zautomatyzowana, a w 1934 r. ułożono kabel okręgowy Warszawa — Otwock.

Odcinki kabla — zarówno dalekosiężnego, jak i okręgowych — wybudowane w ostatnim 5-leciu — zostały wyposażone już w cewki pupinowskie oraz urządzenia wzmacniakowe produkcji krajowej.

Kabelizacja linii telefonicznych, zapewniając wielką sprawność i pewność ruchu telefonicznego między-miastowego, pociąga za sobą konieczność usprawnienia obsługi telefonicznej w zakresie sieci miejskich. Usprawnienie obsługi telefonicznej na sieciach miejskich osiąga się przez modernizację urządzeń tych sieci, której ostatnim wyrazem jest automatyzacja sieci miejskich oraz łączenie szeregu automatycznych sieci miejskich w tzw. sieci okręgowe. Związek, jaki istnieje pomiędzy tymi podstawowymi inwestycjami, sprawia, że linie kablowe tworzą oś, wokół której obracają się inwestycje w zakresie automatyzacji sieci miejskich. Ilustracją tej współzależności obu rodzajów inwestycji teletechnicznych jest wykres Nr 4 w zestawieniu z wykresem, obrazującym rozbudowę sieci kabla dalekosiężnego.

Przy modernizacji urządzeń stacyjnych wzdłuż magistrali kablowych oraz w granicach zasięgu tych magistrali rozbudowano i zautomatyzowano na sieciach przedsiębiorstwa ogółem 35 central miejskich o łącznej pojemności początkowej 29 200 numerów. W miejscowościach tych równocześnie uruchomione zostały nowe centrale międzymiastowe, stanowiące ostatni wyraz wiedzy technicznej w tej dziedzinie, pomiędzy którymi pierwsze miejsce zajęła centrala międzymiastowa w Warszawie, uruchomiona w 1935 r.

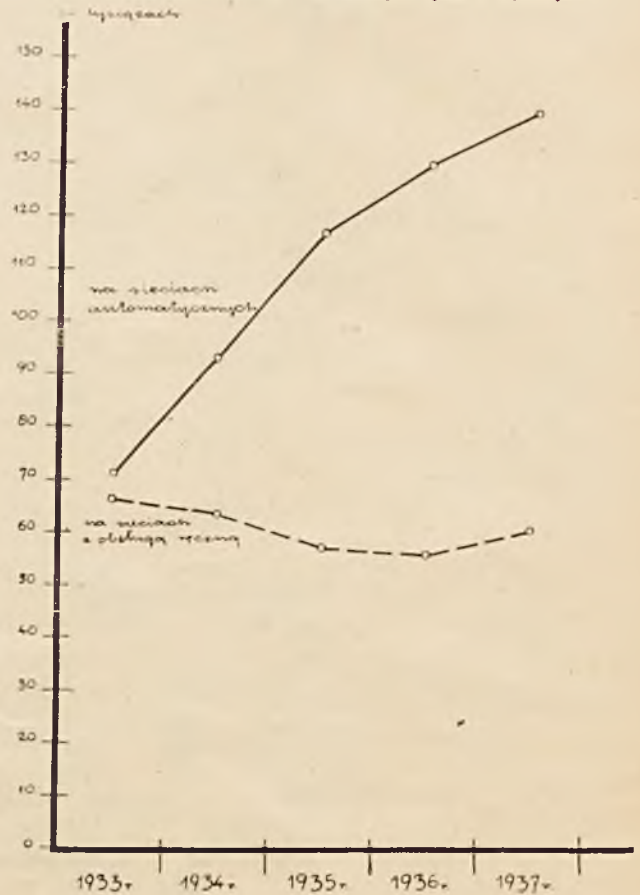
Równolegle przeprowadzano automatyzację na sieciach koncesjonowanych Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej. Koncesjonowane sieci telefoniczne P. A. S. T. znajdują się w Warszawie, Łodzi, Lwowie, Bydgoszczy, Lublinie, Borystawiu i Białymstoku. Przed 1933 r. zautomatyzowana była tylko sieć telefoniczna łódzka (18 500 numerów) oraz częściowo warszawska. W ciągu ostatniego 5-lecia zautomatyzowane zostały sieci koncesjonowane — z wyjątkiem Białegostoku, co dało wzrost pojemności central automatycznych na tych sieciach o 47 100 numerów.

Równocześnie z automatyzacją sieci miejskich, jak już wspomniano, tworzą sieci okręgowe, których w tym okresie wybudowano 3, mianowicie: gdyńską, warszawską i zagłębia węglowego, która połączyła Katowice i Sosnowiec oraz miejscowości, znajdujące się w zasięgu tych ośrodków.

Automatyzacja i rozbudowa sieci miejskich, stwarzając pewne rezerwy w zakresie pojemności central oraz umożliwiając przejście z taryfy ryczałtowej na taryfę licznikową, korzystniejszą dla abonentów, a także dając bez przerwy obsługę telefoniczną w ciągu całej doby — znalazły bardzo dodatni oddźwięk w kształtowaniu się liczby abonentów, co ilustruje wykres Nr 5.

Nr 5

Abonenci na sieciach automatycznych i ręcznych

Stan na dz. 31 grudnia

Liczba abonentów na sieciach automatycznych z 71 098 wg stanu na dz. 31/XII 1933 r. wzrosła do końca 1937 r. dwukrotnie, osiągając w dn. 31/XII 1937 r. 140 840. Tak znaczny przyrost przypisać należy nie tylko automatyzacji, która — obejmując szereg sieci — siłą rzeczy wpłynęła zwykle na kształtowanie się liczby abonentów na sieciach automatycznych, ale także specjalnej atrakcyjności — dzięki udogodnieniom, jakie te sieci zapewniają abonentowi, jak również licznikowym taryfom.

Znaczne inwestycje poczyniło przedsiębiorstwo również w sieci przewodów naporowitrycznych — zarówno przez rozbudowę, jak i modernizację linii — dzięki czemu sieć międzymiastowa uległa znacznej poprawie pod względem swej zdolności przepustowej oraz jakości przenoszenia rozmów.

Zdolność przepustową sieci podniesiono częściowo przez dobudowanie dodatkowych przewodów o łącznej długości ok. 10 300 km pojedynczego drutu, głównie zaś — przez instalowanie urządzeń telefonii nośnej. Ogółem w okresie 5-lecia uruchomiono 12 instalacji telefonii nośnej jednokanałowej i 2 instalacje trzykanałowe — te ostatnie specjalnie dla zaspo-

kojenia ruchu telefonicznego portu gdyńskiego. Jakość przenoszenia rozmów polepszo częściowo przez ubrązowanie przewodów, częściowo—przez wymianę przerdzewiałych drutów stalowych na nowe i—wreszcie—przez zainstalowanie wzmacniaków telefonicznych stałych i sznurowych w centralach o większym natężeniu ruchu tranzytowego.

Usprawnienie obsługi telegraficznej uzyskano przez zainstalowanie w większych centralach telegraficznych łącznic koncentracyjnych oraz przez zastąpienie kosztownych i uciążliwych w obsłudze baterji i ogniów do zasilania obwodów telegraficznych prostownikami stykowymi.

Zmiana przewodów przerdzewiałych, ubrązowanie żelaznych oraz wycofanie aparatów telegraficznych i telefonicznych przestarzałych typów stanowiły fragment inwestycji, jakie przedsiębiorstwo prowadzi od kilkunastu już lat dla zatarcia piętna, jakie wywarły na całości naszych urządzeń telekomunikacyjnych czasy zaborcze i okupacyjne.

Dzięki specjalnym inwestycjom wykorzystano obwody kabla dalekosiężnego do telegrafowania. Uruchomienie w Warszawie, Krakowie i Katowicach aparaty telegrafii harmonicznej, produkcji krajowej, na 12 połączeń—umożliwiło przełączenie na kabel dalekosiężny Warszawa—Katowice szeregu połączeń w ruchu krajowym i najważniejszych połączeń z sąsiednimi krajami.

Inwestycje teletechniczne wpłynęły na zwiększenie ilości bezpośrednich połączeń zagranicznych. Obecnie Polska posiada połączenia z 43 krajami europejskimi, z wyjątkiem Albanii. W ostatnim 5-leciu uruchomiono bezpośrednio połączenia telefoniczne: Warszawa—z Londynem, Rygą, Amsterdamem, Triestem, Kopenhagą, Wiedniem 3, Paryżem 3, Bukaresztem, Kownem, Krakowa — z Budapesztem, Gdyni—ze Sztokholmem i Wilna—z Kownem. W tym czasie zrealizowano również 2 połączenia tranzytowe przez Polskę, tj. Praga — Moskwa i Londyn — Moskwa.

Wreszcie, w 1936 r. uruchomiono urządzenia fototelegraficzne, przy pomocy których uzyskano połączenie z europejską siecią fototelegraficzną.

W zakresie radiokomunikacji uruchomiono szereg nadajników krótkofalowych, średniofalowych i długofalowych o łącznej mocy ok. 95 KW. Równoległe uruchomiono szereg odbiorników krótkofalowych i długofalowych. Dzięki tym urządzeniom wzmocniono istniejące połączenia radiokomunikacyjne oraz nawiązano nowe. Ogółem obecnie Polska posiada bezpośrednie połączenia radiotelegraficzne z 21 krajami, w tym z Norwegią, Brazylią, Argentyną, Egiptem, Hiszpanią, Belgią i Bułgarią uruchomione zostały w ostatnim 5-leciu.

Dzięki specjalnym inwestycjom podjęto w tym czasie na szerszą skalę wymianę korespondencji radiotelegraficznej i radiotelefonicznej ze statkami na morzu, której rozmiary jeszcze się zwiększą z chwilą uruchomienia znajdującej się już na ukończeniu nowej stacji odbiorczej morskiej. Do chwili bowiem uruchomienia tej stacji zasięg wymiany radiotelefonicznej pomiędzy Gdynią i innymi miastami Polski a statkami na Bałtyku wynosi 100 mil morskich.

W 1936 r. wykończono inwestycje, które pozwoliły na uruchomienie wymiany radiotelegraficznej między stacjami lotniskowymi i samolotami, posiada-

jącymi odpowiednie urządzenia pokładowe, przy czym urządzenia te wykorzystywane są również do obsługi pasażerów.

Całokształt wysiłku inwestycyjnego państw. przeds. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w okresie ostatniego 5-lecia wyraża się sumą zł 120 miln., która obejmuje inwestycje, prowadzone zarówno ze środków budżetowych, jak i z operacyj kredytowych, przy czym na inwestycje z operacyj kredytowych krajowych i zagranicznych przypada suma zł 20 miln.

Inwestycje radiofoniczne, prowadzone przez S. A. „Polskie Radio”, wyrażają się w ciągu ostatniego 5-lecia sumą zł 3 miln., przy czym należy rozróżnić okres do chwili wykupu większości akcji przez Rząd w 1935 r. oraz okres po 1935 r., kiedy inwestycje w zakresie radiofonii nabrały znacznie silniejszego rozmachu.

Tak więc, przed wykupem, w 1934 r. wybudowano nową stację w Poznaniu o mocy 16 KW oraz na początku 1935 r. ukończono radiostację w Toruniu o mocy 24 KW. Po wykupie—w 1936 r. powiększono moc stacji poznańskiej z 16 na 60 KW, a stacji lwowskiej i wileńskiej—z 16 na 50 KW, przy czym w Wilnie dobudowano pomieszczenia dla stacji. W 1937 r. wybudowano stację Warszawa II o mocy 7 KW, rozbudowano stację w Krakowie z 2 do 10 KW oraz wzniesiono nowy budynek dla rozgłośni katowickiej. Ponadto w montażu znajduje się nowa stacja w Baranowiczach o mocy 50 KW i przeprowadzane jest powiększenie mocy stacji łódzkiej z 2 na 10 KW; te inwestycje zostaną uruchomione już w najbliższych miesiącach. Na początku 1939 r. zostanie uruchomiona nowa radiostacja o mocy 50 KW w Łucku.

Aktualny stan urządzeń stacyjnych radiofonicznych długo- i średniofalowych obejmuje 9 stacji, mianowicie:

	KW
Warszawa-Raszyn	120
Warszawa 2	7
Wilno	50
Lwów	50
Poznań	60
Katowice	12
Toruń	24
Kraków	10
Łódź (w rozbudowie)	10

Po wykupie Polskiego Radia w pierwszym rządzie przystąpiono do rozbudowy urządzeń radiofonii długo- i średniofalowej—w ten sposób, aby zasięgiem jej odbioru na aparaty bezlampowe pokryć cały kraj oraz zapewnić dobre warunki dla podtrzymania kontaktu kulturalnego drogą radiową pomiędzy Macierzą a europejskimi skupiskami polskiej emigracji.

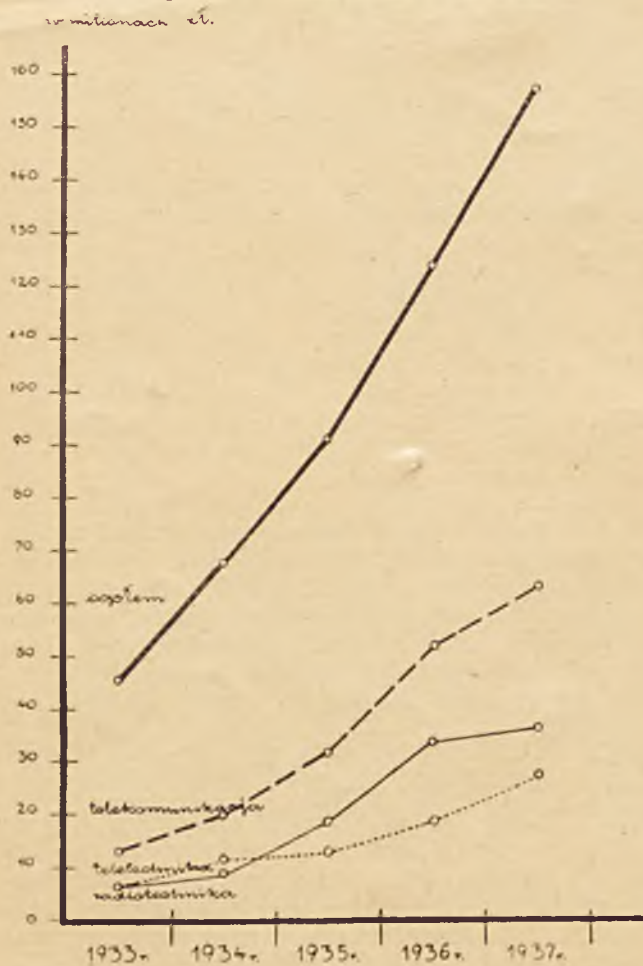
Dla zaspokojenia potrzeb polskiej radiofonii na obszarach pozaeuropejskich, w szczególności na kontynencie Ameryki Północnej i Południowej, państw. przeds. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” oddało w 1935 r. — jako prowizorium przed realizacją właściwego programu rozbudowy urządzeń radiofonicznych krótkofalowych — stację radiotelegraficzną o mocy ok. 10 KW, adaptowaną dla celów radiofonii, oraz w 1937 r. — drugą taką stację o mocy ok. 2 KW, obie zaopatrzone w specjalne anteny kierunkowe, dające zysk energetyczny ok. 16-krotny w stosunku do anten bezkierunkowych.

Równocześnie przystąpiono do opracowania planu rozbudowy radiofonicznych urządzeń krótkofalowych. Plan ten, znajdujący się w pełnym toku realizacji, przewiduje wybudowanie przez państ. przeds. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w ciągu najbliższych 3 lat 8 stacji, w tym — 4 radiotelegraficznych, przystosowanych do celów radiofonicznych, oraz 4 stacji specjalnie dla celów radiofonii o mocy po 50 KW. W ramach tego planu w bież. roku oddane zostaną do użytku radiofonii 2 stacje o mocy 2÷7 KW, o specjalnych antenach kierunkowych, dających zysk energetyczny 20- i 40-krotny w stosunku do anten bezkierunkowych. W 1939 r. uruchomione zostaną 2 dalsze stacje o mocy po 10 KW oraz 2 stacje o mocy po 50 KW, wreszcie w 1940 r. będą oddane do użytku radiofonii jeszcze 2 stacje po 50 KW.

Wszelkie poczynania inwestycyjne resortu poczt i telegrafów dyskutowane były w kierunku pobudzenia i stworzenia rodzimej produkcji tele- i radiotechnicznej. Dzięki stosowaniu od szeregu lat nieustępliwej a konsekwentnej polityki, której celem było stworzenie własnego przemysłu teletechnicznego, inwestycje ostatnich już lat mogły się oprzeć w przeważnej mierze na krajowej produkcji sprzętu tele- i radiotechnicznego. Osiągnięcia resortu poczt i telegrafów w tej dziedzinie obrazują wykresy Nr 6÷9¹⁾.

Nr 6

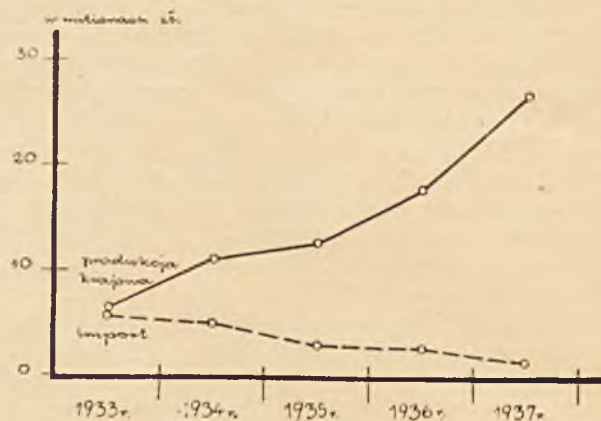
Stosunek produkcji sprzętu tele- i radiotechnicznego do ogólnej produkcji elektrotechnicznej

¹⁾ Wykresy te sporządzono na podstawie materiałów, posiadanych przez Ministerstwo Poczt i Telegrafów.

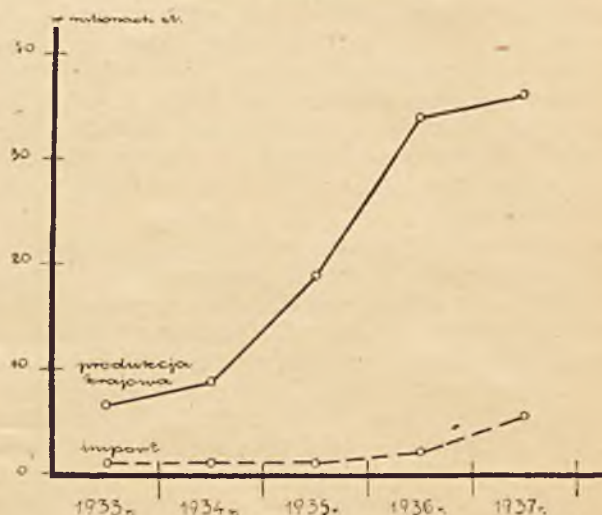
Nr 7

Stosunek importu do produkcji krajowej sprzętu teletechnicznego

Nr 8

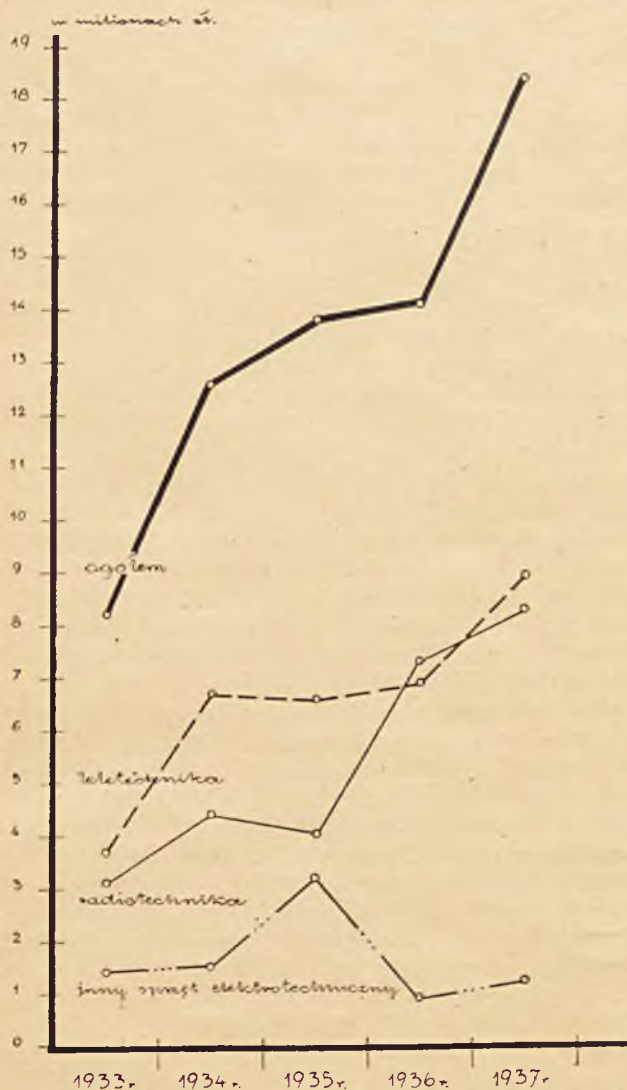
Stosunek importu do produkcji krajowej sprzętu radiotechnicznego

Niezależnie od rozwoju ilościowego — postęp techniczny zaznaczył się w rozszerzeniu zakresu produkcji i jej „ukrajowieniu”, polegającym na tym, że w kraju nie tylko montuje się wyroby, lecz używa się do ich produkcji coraz więcej surowca krajowego — tak, że nawet w wypadku sprowadzania niektórych części z zagranicy większość procesów fabrykacyjnych wykonywana jest w kraju. Przykładem tego jest dostawa sprzętu w związku z jedną z najpoważniejszych inwestycji, dokonywanych obecnie przez P. P. T. T., mianowicie kablowaniem linii telefonicznych międzymiastowych. Dla budowy kabla Warszawa — Śląsk używano jedynie kabla wyrobu krajowego, podczas gdy wzmacniaki i cewki Pupina były importowane. W kablu Warszawa — Gdynia wzmacniaki są produkcji krajowej, a cewki Pupina są w kraju montowane.

Produkcja cewek Pupina rozpoczęta została w kraju w 1934 r. Obecnie w kraju wykonywane jest jedynie nawijanie i montaż ostateczny cewek, przy czym zarówno rdzenie, jak drut nawojowy jest importowany z zagranicy. Zamierzone jest jednak w najbliższym czasie przejście na drut krajowy, a w dalszej przyszłości używanie również rdzeni z krajowego żelaza magnetycznego. Produkcja ta stoi na poziomie wymagań techniki. Uruchomienie tej produkcji pozwoliło ulokować w kraju już dotychczas zamówienia na znaczne sumy.

Nr 9
Rozwój produkcji Państwowych Zakładów
Tele- i Radiotechnicznych

Lampy nadawcze nie były dawniej w Polsce wcale produkowane. Produkcję tę rozpoczęto w jesieni 1935 r. od montażu. Dotychczas produkcja oparta jest o półfabrykaty importowane, prowadzone są jednak prace, zmierzające do przejścia na surowce, przygotowywane przez przemysł krajowy.

Największą przeszkodę w zakresie rozwoju krajowej produkcji lamp katodowych stwarza istnienie międzynarodowego kartelu „IRAVCO”, który, skupiając w swym ręku wielką ilość podstawowych patentów dla tej dziedziny przemysłu, może prowadzić i prowadzi specjalną politykę poprzez restrykcje patentowe oraz międzynarodowe układy handlowe,

zmierzającą do monopolizowania produkcji lamp i decydującego wpływu na kształtowanie się cen.

Produkcja krajowa opanowała całkowicie produkcję łącznic międzymiastowych oraz małych łącznic automatycznych i łącznic abonenckich (w oparciu o rozwiązania konstrukcyjne własne). Przygotowano się również do wykorzystania w pełnej mierze uprawnień, wynikających z umowy, zawartej z angielskim trustem (1931 r.), w celu produkcji dużych łącznic automatycznych miejskich.

W stadium przygotowawczym znajdują się prace nad produkcją w kraju dalekopisów, mających specjalnie doniosłe znaczenie dla P. P. T. T.

Produkcję aparatów telefonicznych i sprzętu zmodernizowano i ujednostajniono.

Ponadto uporządkowano sprawę obsługi technicznej P. P. T. T. — pod względem dostarczania części zapasowych i zamiennych dla różnego typu aparatów, nie mających przed sobą większej przyszłości, lecz znajdujących się w znacznej liczbie w eksploatacji na sieciach pocztowych (aparaty telegraficzne Morsa i Juza).

Bardzo ważne znaczenie dla rozwoju polskiego przemysłu telekomunikacyjnego ma należyty rozwój przemysłów pomocniczych, dostarczających surowce, półfabrykaty, przyrządy pomiarowe i części do fabryk sprzętu telekomunikacyjnego.

Dorobek inwestycyjny w zakresie telekomunikacji jest znaczny. Duże także postępy poczyniła w ostatnich latach krajowa produkcja sprzętu tele- i radiotechnicznego oraz przemysłów pomocniczych.

Jeśli jednak rezultaty te porównać z ogromem potrzeb Państwa i gospodarstwa narodowego — tak jak plastycznie, chociaż we fragmentach, uwydatnia się to na wykresach Nr 3 i 4 (kabelizacja i automatyzacja sieci miejskich), to nie trudno ocenić, na jak wielki dalszy wysiłek finansowy zdobyć się musi państw. przeds. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w niedługim stosunkowo czasie, aby zarówno pod względem nasycenia, jak i poziomu technicznego wyposażenia kraju w środki, służące do telekomunikacji, osiągnąć to optimum, którego potrzeba wynika zarówno z położenia geograficznego, jak i z rozwoju stosunków kulturalnych i gospodarczych kraju. Jest to tym bardziej widoczne, że inwestycje telekomunikacyjne należą do tej grupy, która zawsze musi raczej wyprzedzać rozwój potrzeb i stosunków gospodarczych i kulturalnych Państwa, aniżeli za nim nadążać.

W świetle tych faktów rysują się z całą wyrazistością pomyślnie perspektywy rozwojowe dla krajowego przemysłu, produkującego sprzęt tele- i radiotechniczny — zarówno zasadniczy, jak i pomocniczy.

J. Głódkowski

PRÓBA KLASYFIKACJI INTERWENCJONIZMU¹⁾

BADANIE zjawisk gospodarczych bywa poprzedzane ich klasyfikacją, opartą na kryteriach, które wybiera klasyfikator odpowiednio do celów poznania. Klasyfikacja uprzystępnia analizę pro-

blemu i ułatwia naszkicowanie ogólnej charakterystyki. Podobnie jest z zagadnieniem interwencjonizmu. Przed przystąpieniem do analizy klasyfikujemy przejawy interwencjonizmu, co w następstwie ułatwia nam badanie zjawiska i ocenę jego związków z całością rozwoju gospodarczego. Nie zamierzamy tutaj analizować i oceniać interwencjonizmu — chcemy tylko dać próbę jednej z jego klasyfikacyj.

¹⁾ Artykuł niniejszy — pióra P. Prof. St. Fr. Królikowskiego — daje ciekawą próbę teoretycznej klasyfikacji form interwencjonizmu i, jako taki, ma charakter dyskusyjny (Red.).

t Interwencjonizm klasyfikuje się z różnych punktów widzenia. Mówi się o interwencjonizmie państwowym i prywatnym—w zależności od charakteru podmiotu, który interweniuje. Mówi się o interwencjonizmie przemysłowym, handlowym, rolniczym, bankowym, wreszcie socjalnym itp.—w zależności od dziedziny życia społecznego, a specjalnie gospodarczego, w której interwencja się odbywa.

Interwencją nazwiemy wszelkie wtargnięcie w układ stosunków, opartych na wolności ekonomicznej prywatnych jednostek gospodarujących, wszelkie oddziaływanie na wolną konkurencję, wolność podaży i popytu. Definicja taka odpowiada w szczególności interesom handlu, gdyż, przyjmując ją, możemy mówić o interwencjonizmie państwowym i prywatnym, możemy twierdzić, że poza interwencją państwa istnieje interwencja karteli, wynikająca z porozumienia się części prywatnych jednostek gospodarujących. Przyjmując istnienie interwencjonizmu prywatnego, wypadnie skonstatować, że wpadamy jednak w pewną sprzeczność: interwencjonizmem jest wtargnięcie w układ stosunków, rozwijających się w ramach wolności gospodarczej, a przecież powstanie karteli jest także skutkiem wolności gospodarczej, w danym przypadku wolności porozumiewania się obywateli co do podjęcia określonych wspólnych kroków gospodarczych. Jeżeli pragniemy całkowitej wolności gospodarczej, to z wolności takiej rodzą się także i kartele. Jeżeli zaś pragniemy kartelom przeciwdziałać przy pomocy aparatu państwowego, to tym samym nawołujemy państwo do ograniczenia pewnych przejawów wolności ekonomicznej. A zatem, przyjmując istnienie „interwencjonizmu prywatnego”, popełniamy w stosunku do definicji interwencjonizmu tę niedokładność, że za interwencjonizm, jako oddziaływanie na wolną grę sił gospodarczych, uważamy również takie działanie, które powstało samorzutnie właśnie w ramach wolności ekonomicznej. Interwencjonizm państwowy możnaby nazwać egzogenicznym, pochodzącym z zewnątrz procesów gospodarczych, gdy interwencjonizm kartelowy — endogenicznym, jako będący jednym z ogniw rozwoju gospodarczego.

Tak czy owak, zaakceptowanie pojęcia interwencjonizmu prywatnego—obok państwowego—wymaga, z teoretycznego punktu widzenia, jednoczesnego stwierdzenia, że interwencjonizm prywatny, jako wpływający z wolności gospodarczej i działający w ramach ustroju, na niej opartego, może być przez tę samą wolność gospodarczą—przy pewnym, samorzutnie rozwijającym się układzie stosunków—pokonany i usunięty z widowni, gdy interwencjonizm państwowy, jako pochodzący z zewnątrz układu gospodarczego, nie daje się przez dalszy rozwój samych wypadków gospodarczych usunąć. Z punktu widzenia właściwej oceny zjawisk gospodarczych powyższa konstatacja i rozróżnienie posiadają może niepoślednią wartość.

Podobną metodą czystej konstatacji będziemy kierowali się i przy wskazywaniu różnic, istniejących pomiędzy rozmaitymi formami interwencjonizmu państwowego w sprawach ekonomicznych. Rozróżnimy następujące formy oddziaływania państwa na życie gospodarcze:

- 1) pośrednia ogólna (normatywna),
- 2) pośrednia szczegółowa (reglamentacyjna),
- 3) organizowanie życia gospodarczego,

- 4) bezpośrednia (praktyczna, tzw. etatystyczna),
- 5) planowanie rozwoju gospodarczego,
- 6) planowanie, połączone z wykonywaniem planu.

Forma pośredniego, a zarazem ogólnego interwencjonizmu sprowadza się do stwarzania norm prawnych, w których ramach obywatele rozwijają swoją inicjatywę prywatną. Typowym przykładem takiej pośredniej, normatywnej, metody interwencjonizmu są taryfy celne i traktaty handlowe: przez takie albo inne cła, możliwości i uprawnienia, skierowuje się inicjatywę prywatną w danym kierunku, tj. do podjęcia w kraju takiej, a nie innej produkcji, wywożenia lub przywożenia takich, a nie innych towarów. Zaliczmy tu także politykę walutową, dopóki (jak operowanie kursem walut) ogranicza się do stwarzania ogólnych warunków opłacalności, dalej politykę podatkową, dopóki działa ogólnie itp. Państwo nie wychodzi poza granicę wydania normy prawnej i nie ingeruje do poszczególnych procesów gospodarczych czy do poszczególnych transakcji handlowych obywatela.

Formy pośrednie ogólne były i są najbardziej bliskie ekonomistom szkoły klasycznej, o ile w ogóle uznają oni w określonych wypadkach potrzebę interwencji. W obecnych stosunkach i warunkach gospodarczych takie formy działania państwa wypadają za najbardziej liberalne.

Interwencjonizm, zachowujący pośredni sposób wpływania na życie gospodarcze, staje się szczegółowym, gdy nie ogranicza się do stwarzania norm ogólnych, lecz decyduje o takiej albo innej działalności zarobkowej obywatela, wpływa na jego poszczególne transakcje i kroki. Łatwo się domyślić, że należy tu m. in. reglamentacja gospodarcza lub dewizowa (także clearing towarowy), gdzie zawarcie danej transakcji zależy od uzyskania pozwolenia przywozu lub wywozu lub też pozwolenia na dokonanie lub otrzymanie zapłaty. Należy tu koncesjonowanie różnych gałęzi produkcji itp., a również historyczny przykład ścisłej reglamentacji produkcji w epoce ustroju cechowego lub reglamentacji handlu zagranicznego w epoce merkantylizmu. W pewnym stopniu analogia metody wpłynęła na popularne nazywanie współczesnego nam interwencjonizmu „neomerkantylizmem”.

Wypadnie stwierdzić, że powszechny prąd „neomerkantylistyczny” zaraził nawet państwa bogate, nastawione skądinąd liberalistycznie, jak np. Anglię; rzecz jednak charakterystyczna, że państwa te, posiłkując się metodą reglamentacji, starają się ograniczyć do określania wysokości kontyngentów wwozu, a podział kontyngentów pomiędzy poszczególne firmy, czyli wykonawczą robotę reglamentacyjną szczegółową, przerzucają chętnie na państwa dostawcze (np. Anglia w dziedzinie bekonów).

Metoda ingerowania przy pomocy reglamentacji ogranicza swobodę obywateli w większym stopniu niż interwencjonizm normatywny, a ze względu na formalności, z jakimi się wiąże, jest bardziej dla obywateli kłopotliwa, wkracza w zakres ilościowego regulowania zjawisk i łączy się z chęcią unikania przez państwo użycia środków ogólnych, normatywnych. Te ostatnie środki działają bowiem w sposób powolniejszy, na dłuższą metę, bardziej ewolucyjnie, i zanim ujawni się ich wynik, państwo może być narażone na przejściowe straty gospodarcze, które w normalnych warunkach i w okresie do-

brej koniunktury nie dają się odczuć. Natomiast w okresach ogólnego podniecenia psychicznego i nateżenia prądów nie tylko gospodarczych, lecz i politycznych oraz społecznych, wrażliwość organizmu państwowego na przejściowe choćby straty ekonomiczne jest większa, może pociągnąć za sobą nawet pewne wstrząsy, co w rezultacie skłania podmiot polityczno-gospodarczy do doraźnego, ilościowego i precyzyjnego regulowania strat i zysków.

Metodę reglamentacji poniekąd uzupełnia metoda organizowania życia gospodarczego. Państwu poczyna nie wystarczać dokładne bilansowanie zysków i strat, skutkiem czego dąży do spotęgowania czy uszlachetnienia samych wysiłków społecznych przez nadawanie pewnych form prywatnym jednostkom gospodarczym i ich działalności, organizowanie przedsiębiorstw, względnie grup tych ostatnich. Tworzy się przymusowe zrzeszenia i związki, i powołuje się je do wykonywania określonych zadań, wpływa się na jakość ich pracy, standaryzuje się towar itp.

Rzecz charakterystyczna, że czyni się to nie tylko przy pomocy bezpośrednich norm prawnych, lecz używa się do tego celu również takich środków, które normalnie stanowią przejaw interwencjonizmu ogólnego, normatywnego, np. wprowadza się cła przywózowe lub wywózowe tylko dlatego, aby móc zwalniać od tych cel, a przy zwalnianiu stawiać warunki organizacyjne, standaryzacyjne, racjonalizacyjne, kontyngentowe.

Warto zwrócić uwagę na to, że taki normatywny środek, jak taryfy celne, niekiedy służy obecnie — dzięki podobnym konstrukcjom jak powyższa — również do ilościowego regulowania przywozu i wywozu. Do taryf celnych wtargnęły pierwiastki organizacji i reglamentacji, obce w zasadzie tej tradycyjnej formie wpływania państwa na życie gospodarcze w sposób ogólny. W ten sposób nowe metody i cele ingerencji posiłkują się nie tylko nowymi, lecz i dawnymi formami interwencjonizmu, wprowadzając do tych ostatnich w pewnych przypadkach nowego, niezgodnego z ich pierwotnymi założeniami, ducha.

Praktyczna działalność gospodarcza państwa, polegająca na uruchomieniu przez nie własnych przedsiębiorstw i na wzięciu bezpośredniego udziału w procesach ekonomicznych, jak wytwarzaniu, wymianie itp. — znana jest od dawna, ale tylko w formie działalności fiskalnej, tj. o ile ma na celu dochód skarbu państwa. Państwo wtedy występuje jako jeden z podmiotów gospodarczych, a nie jako podmiot polityki gospodarczej, i obraca się w ramach wolnej gry zjawisk, dopóki nie ucieka się do stworzenia przywilejów prawnych dla swoich przedsiębiorstw; jeszcze bardziej zadośćuczyni warunkom ustroju, opartego na wolności ekonomicznej i wolnej konkurencji, jeżeli potrzebne na to środki finansowe czerpie nie z podatków i danin, lecz z własnych zasobów kapitałowych, z własnego majątku. Ale tego rodzaju „klasyczne” przedsiębiorstwa państwowe, tj. przedsiębiorstwa, odpowiadające powyższym wymaganiom, należą chyba do wyjątków. Dlatego większość przedsiębiorstw państwowych, mających na celu dochód skarbu, czerpie swe środki, przynajmniej w formie początkowego kapitału zakładowego, z danin publicznych, i ta okoliczność skłania nas do przypisywania im pewnych przynajmniej rysów interwencjonizmu praktycznego, bo nie wypływają samorzutnie i niejako „własnymi siłami” z rozwoju procesów gospo-

darczych. Jeżeli zaś zajądą wypadki, że państwo w razie deficytowości takich przedsiębiorstw pokrywa ich straty budżetowymi dotacjami i dalej, że nadaje im przywileje prawne, to tym bardziej można je będzie uważać za wtargnięcie z zewnątrz do samoczynnego kołobieżu życia gospodarczego. Jednakże z uwagi na to, że przedsiębiorstwa takie mają na celu dochód i muszą przestrzegać zasady rentowności, możemy nie zaliczać ich do środków interwencjonizmu polityczno-gospodarczego państwa — tak długo, jak długo, zgodnie ze swoim założeniem, kierują się wyłącznie zasadą rentowności. Rzecz charakterystyczna, że państwo, występując jako podmiot gospodarczy, opiera swą przedsiębiorczość na zasadzie i prawie monopolu. Usprawiedliwienie powyższego faktu znajdujemy w tym, że chodzi o możliwą stabilizację i zagwarantowanie zbytu, jako jednego z dochodów budżetowych, oraz ukrycie w cenie artykułów monopolowych momentu opodatkowania spożycia obywateli.

Działalność praktyczna państwa, podyktowana względami nie fiskalnymi, lecz politycznymi, polityczno-gospodarczymi i społecznymi, jest nowszego pochodzenia i należy do kategorii sposobów świadomego oddziaływania z zewnątrz na życie i ustroj gospodarczy. Zasada rentowności nie stanowi tu celu i reguły, gdyż wyższy cel pozwala na wyrównanie spowodowanych przez straty eksploatacyjne ewentualnych ubytków w kapitale obrotowym przez dotacje z ogólnego budżetu. Możemy odróżnić trojaki motyw i zadania praktycznego, czyli bezpośredniego interwencjonizmu państwa:

- 1) motyw polityczny, np. motyw obrony kraju,
- 2) motyw społeczny,
- 3) motyw ożywienia stosunków gospodarczych (motyw polityczno-gospodarczy w węższym tego słowa znaczeniu, bo w szerszym znaczeniu motyw ten przyświeca całej takiej działalności etatystycznej, która, w odróżnieniu od działalności fiskalnej, nie ma na celu bezpośredniego dochodu skarbu).

Motyw polityczny wiąże się z faktem „uprzemysłowienia” wojny. Wojna „uprzemysławia się” w szerszym znaczeniu, niż to się niejednokrotnie mówi, bo chodzi nie tylko o produkcję materiału bezpośrednio wojskowego, lecz również o ogólny potencjał gospodarczy, który wpływa na skuteczność wysiłku wojennego. Wydaje się, że motyw ten stał się na świecie czynnikiem interwencjonizmu trwalszym, niż to pierwotnie można było przypuszczać — wywarł i wywiera wpływ natury nie tylko koniunkturalnej, lecz i strukturalnej na zagadnienie roli państwa w życiu gospodarczym i na zagadnienie ustroju społeczno-ekonomicznego.

Rządy z tytułu swojej odpowiedzialności za niepodległość polityczną państwa interesują się wszystkimi elementami obrony, co ma skutki strukturalne, przyczyniające się do wzięcia czynnego udziału przez organizmy państwowe w życiu gospodarczym. To wzięcie udziału może wyrazić się niewątpliwie nie tylko przez rozbudowę przedsiębiorstw państwowych, lecz również przez współpracę z przedsiębiorstwami prywatnymi; przewaga jednej lub drugiej metody zależy od nastawienia psychicznego czynników rządowych, stopnia zaufania i kontaktu z przedsiębiorczością prywatną i stanu rozwoju tej ostatniej. Gdy okoliczności nabierają cech naglących lub stwarzają taką atmosferę, państwo w pewnych warunkach

ucieka się do metod w stosunku do ustroju i w stosunku do dotychczasowych pojęć o zakresie działalności państwa specjalnych, budując własne fabryki.

Zaznaczyliśmy, że rentowność nie jest głównym celem takiej przedsiębiorczości, niemniej trudności i wymagania, idące od strony budżetu państwowego, sprawiają, że państwowe przedsiębiorstwa przemysłu wojennego prowadzą produkcję rentowną pewnych, mieszczących się w ramach technicznych danego przedsiębiorstwa, artykułów na wolny rynek. W ten sposób praktyczne wkroczenie państwa w dziedzinę wytwarzania, podyktowane początkowo względami politycznymi, rozszerza się na nowe towary, kurcząc zasięg pracy i możliwości zbytu przedsiębiorstw prywatnych, oraz pogłębiając przemiany ustrojowe.

Motyw społeczny „etatyzmu” bywa silnie podkreślany z pewnych stron, w szczególności np. ze strony Międzynarodowego Biura Pracy. Motywu tego nie należy lekceważyć; ma on znaczenie, podobnie jak motyw polityczny, nie tylko koniunkturalne, lecz i strukturalne. Nie tylko bowiem chodzi o dostarczenie zarobków bezrobotnym w czasie kryzysu gospodarczego, chodzi również—może czasem mimowolnie—o danie wyrazu szerzącym się coraz więcej w psychice ludzkiej przekonaniom, że prawo do pracy i zapewniającego egzystencję zarobku nie może zależeć wyłącznie od okoliczności, czy dostarczenie zarobku danym jednostkom leży w interesie innych jednostek. Praktyka nieraz to wykazała, że motyw osobistego interesu nie jest w stanie zapewnić zawsze pracę i egzystencję, a nawet gdyby nie zachodziły fakty, podrywające tę wiarę, coraz mniej ludzi, odpowiedzialnych za losy państw, mniema, że wystarczy pozostawić troskę o egzystencję i dobrobyt ludności wyłącznie czynnikowi interesu osobistego przedsiębiorców prywatnych.

W pewnym stopniu i w pewnych granicach przekształca się sfera pojęciowa i moralna człowieka. Możliwość egzystencji obywateli wysuwa się na plan pierwszy i wydaje się, nawet często, że możliwość ta musi być osiągnięta nawet za cenę zastąpienia pierwiastka interesu osobistego i zasady rentowności innymi kryteriami i przesłankami praktycznego działania. Wiadomo, jaka jest na takie rozumowanie—czy nawet nie rozumowanie, ale odczucie—odpowiedź. Przecież łatwo w takich warunkach zatracić celowość gospodarczą podjętej akcji, łatwo roztrwonić kapitały i doprowadzić do takich przejawów nędzy, jakie obserwujemy np. w Rosji Sowieckiej. Istotnie, tak jest. Argumentów obrońców „rentowności” nie można lekceważyć. Ale, z drugiej strony, i oni nie mogą lekceważyć przemian pojęciowo-moralnych, pragnących zapobiec temu, aby egzystencja obywatela zależała wyłącznie od dobrej woli i interesu osobistego innego obywatela.

Jakież wyjście z tego dylematu, jeżeli pragnie się w zasadzie pozostawić przy życiu ustrój gospodarczo najracjonalniejszy i najpewniejszy—ustrój, oparty na wysiłku obywateli, kierujących się zasadą rentowności? Jako rozwiązanie nasuwa się problem współdziałania państwa z obywatelami, i to współdziałania nie tylko w formie tworzenia norm prawnych czy reglamentacji, lecz także w formie działalności praktycznej.

Tyle co do motywu społecznego etatyzmu.

A co przynosi motyw chęci ożywienia stosunków gospodarczych? Chodzi tu nie tylko o samo ożywienie,

lecz i takie ukształtowanie, aby społeczeństwo i państwo wyciągnęło z przedsiębiorczości prywatnej maksymalne korzyści. Chodzi o to, aby plany indywidualne były dopasowane wzajem do siebie i do warunków geopolitycznych kraju. Stąd metody w pewnym stopniu kartelowe, zastosowane przez rząd na płaszczyźnie ogólnopaństwowej i pod państwowym kątem widzenia. Stąd metody planu gospodarczego.

Przechodzimy stopniowo do takiej osobnej formy interwencjonizmu państwowego, którą nazwano planowaniem rozwoju gospodarczego. Planowanie może być częściowe lub całkowite. Planowanie kierować się może przesłankami koniunkturalnymi lub strukturalnymi, przy czym te ostatnie przesłanki nadają dopiero planowaniu jego głębszy charakter. Punkt widzenia planowania jest zawsze państwowy. Planowanie może zachować właściwe granice i może posiłkować się w swym wykonaniu różnymi metodami działania, krzyżując się z innymi, omówionymi poprzednio, formami interwencji państwowej. Planowanie stanowi przeto w pewnym stopniu czynnik nadrzędny i syntezę interwencjonizmu.

Planowanie może:

a) bądź skłaniać obywateli do podjęcia wysiłków w danym kierunku i w danym terenie przy pomocy twórczości normatywnej (np. tzw. interwencjonizm podatkowy, polityczno-handlowy itp.),

b) bądź podjąć działalność praktyczną w zakresie czynności przygotowawczych i należących już przeważnie do państwa (np. tzw. uzbrojenie terenu, przeprowadzenie odpowiednich połączeń komunikacyjnych itp.),

c) bądź wreszcie przystąpić do działalności praktycznej w pełnym sensie etatystycznym, budując np. wytwórnie samolotów, karabinów w odpowiednim okręgu itp.

Jeżeli chodzi o nasze planowanie, to możemy stwierdzić, że jest częściowe, obraca się w granicach koniecznych i że posiłkuje się metodą wykonawczą oddziaływania na obywateli przy pomocy twórczości normatywnej oraz twórczości praktycznej w zakresie przygotowawczym, tylko ze względów obronnych wkraczać może w dziedzinę bezpośredniej wytwórczości przemysłowej. W niektórych państwach europejskich (Niemcy, Włochy) planowanie rozwoju gospodarczego przybiera formy centralizmu pełnego i totalnego, zastępując całkowicie, albo prawie całkowicie inicjatywę prywatną. Społeczeństwo staje się w pewnym stopniu społeczeństwem urzędniczym.

Rzucmy wreszcie okiem na formę oddziaływania przez państwo na życie gospodarcze w kraju zastosowania marksizmu. Mamy tam planowanie, połączone z wykonywaniem planu przez państwo, czyli z pełnym etatyzmem. Państwo nie tylko układa plan gospodarczy bez reszty, lecz nadto samo go wykonywa, upaństwowiwszy warsztaty pracy—czy to w zakresie przemysłu, czy handlu, czy w innych dziedzinach. Czy i w jakim stopniu odwołuje się do inicjatywy prywatnej? Jeżeli nawet odwołuje się do niej, to w innym znaczeniu, niż się to zwykle rozumie—inicjatywie tej nie daje dostatecznie samodzielного pola do popisu, pozbawia ją kryteriów i sankcyj gospodarczych. Na miejsce takich kryteriów państwo stawia, jako wyłączne, kryteria aprobaty czynników rządowych i odpowiedzialności karnej.

Tego rodzaju klimat nie sprzyja rozwojowi wysiłków osobistych, nawet gdyby się przekształciło w stu procentach psychologię i pobudki ludzkiego działania.

W ten sposób wyczerpaliśmy w ogólnym bardzo zarysie próbę naszkicowania klasyfikacji interwencjonizmu z punktu widzenia form oddziaływania na ży-

cie gospodarcze. Widzimy, że niektóre formy interwencji wiążą się z przemianami ustrojowymi, i to nie dlatego, że państwo w tym kierunku oddziaływało, lecz dlatego, że samo użycie danej formy pociąga za sobą mniej lub dalej idące skutki ustrojowe.

S. Fr. Królikowski

KRONIKA GOSPODARCZA

KONFERENCJA GOSPODARCZA W KRAKOWIE

Na zaproszenie grupy regionalnej posłów i senatorów woj. krakowskiego przybyli w dn. 18 b. m. do Krakowa przedstawiciele Rządu w osobach Panów: Ministra Przemysłu i Handlu A. Romana, Ministra Komunikacji J. Ulrycha, Wiceministra Rolnictwa M. Jaroszyńskiego, Wiceministra Komunikacji J. Piaseckiego oraz wyższych urzędników poszczególnych ministerstw, celem zapoznania się z najważniejszymi postulatami gospodarczymi województwa krakowskiego i m. Krakowa.

Po powitaniu na dworcu, przedstawiciele Rządu udali się do pałacu Wielopolskich, gdzie w sali Portretowej rozpoczęła się konferencja, którą zagał, imieniem grupy regionalnej posłów i senatorów ziemi krakowskiej, P. Pos. Starzak, witając Panów Ministrów i dziękując im za przybycie.

Referat, dotyczący zagadnień komunikacyjno-drogowych, kolejowych i wodnych, wygłosił Dyr. Budownictwa Inż. Boratyński, poczem referaty wygłosili: imieniem wojskowości—Płk. Porczyński, imieniem sfer gospodarczych—Wiceprezes Izby Przemysłowo-Handlowej Inż. Skarżyński i Wiceprezes Izby Rolniczej Sobań, z ramienia zaś rzemiosła—Radny Różyski.

W odpowiedzi zabrał głos Pan Minister Ulrych, poczem, po przemówieniu Wojewody Krakowskiego Dr Tymińskiego, Prezydent Kaplicki zamknął konferencję.

Pan Minister Ulrych podziękował przedstawicielom sfer gospodarczych za szczegółowe poinformowanie przedstawicieli Rządu o sprawach,

stanowiących aktualne potrzeby rejonu krakowskiego. Pan Minister podkreślił, że Państwo ciągle jeszcze odczuwa w dziedzinie gospodarczej następstwa stuletniej utraty niepodległości, jednak w okresie lat 20 od chwili jej odzyskania olbrzymi obszar niwy pracy dla rozwoju Polski został przeorany. Następnie, Pan Minister wskazał na te wszystkie zdobycze i postępy w dziedzinie życia gospodarczego, jakie osiągnęliśmy w ciągu ostatnich lat 20. W bież. roku woj. krakowskie otrzymało na budowę dróg zł 10 miln., na inwestycje kolejowe zł 4 miln., na prace wodne zł 18 miln. Pan Minister podkreślił również, że docenia znaczenie turystyki dla rejonu krakowskiego, w związku z czym Polskie Koleje Państwowe prowadzą celową politykę taryfową. Przemówienie swe zakończył Pan Minister oświadczeniem, że przedstawione postulaty będą wyczerpująco rozpatrzone i najzyczliwiej potraktowane, przy czym przebieg konferencji zostanie przedstawiony przewodniczącemu Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów.

Po konferencji Panowie Ministrowie dokonali objazdu szeregu punktów Krakowa, a w godzinach południowych podejmowani byli śniadaniem przez Prezydenta Kaplickiego w jego prywatnych apartamentach w pałacu Lasischa. Po południu, podzieleni na dwie grupy, członkowie Rządu zwiedzili w okolicy Krakowa obiekty, objęte planami inwestycyjnymi, dotyczące spraw komunikacyjnych i rolnych ziem krakowskiej.

Wieczorem członkowie Rządu podejmowani byli w Grand Hotelu obiadem przez posłów i senatorów ziemi krakowskiej.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ GÓRNICCTWO WĘGLOWE

EKSPORT WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE MAJA 1938 R. w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia—w związku z mniejszą (o 1½) liczbą dni roboczych (11—wobec 12½)—zmałał o 47 tys. t (9·94%) i wynosił 426 tys. t. Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego za granicę łącznie z węglem okrętowym w okresie 1—15/V wynosiła ok. 39 tys. t, a zatem wzrosła w stosunku do przeciętnej wysyłki w kwietniu o ok. 1 tys. t. Dzienna wysyłka z rej. śląskiego wynosiła ok. 33 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 6 tys. t. Spadek wywozu nastąpił wyłącznie z rejonu śląskiego, skąd wywieziono 355 tys. t, a zatem o 53 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia, eksport bowiem z rej. dąbrowskiego wzrósł o 6 tys. t i stanowił 71 tys. t.

Wywóz na rynki środkowo-europejskie wynosił 30 tys. t, a więc o 7 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia, co tłumaczy się wstrzymaniem wysyłek do Niemiec, eksport bowiem do pozostałych krajów tej grupy rynków wzrósł, względnie utrzymał się na niezmiennym poziomie.

Eksport na rynki skandynawskie wynosił 114 tys. t, czyli zmałał o 11 tys. t, przy czym spadły wysyłki do Szwecji, Finlandii i Norwegii, wzrosły natomiast do Danii i Islandii.

Wywóz na rynki bałtyckie wynosił zaledwie 3 tys. t—wobec 8 tys. t przeciętnie za połowę kwietnia. Zaznaczyć przy tym należy, że w okresie sprawozdawczym wysłano pierwszą partię węgla na Litwę.

Eksport na rynki zachodnio-europejskie zmałał o 5 tys. t i wynosił 107 tys. t. Spadek ten tłumaczy się stosunkowo poważnym zmniejszeniem wywozu do Belgii, wysyłki bowiem do Francji i Szwajcarii nieznacznie wzrosły.

Na rynki południowo-europejskie wywieziono 77 tys. t, czyli o 15 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia, przy czym spadek ten został wywołany zmniejszeniem wysyłek do Włoch i Grecji.

Wywóz na rynki pozauropiejskie kształtował się niepomyślnie, wynosząc zaledwie 10 tys. t. Znaczny spadek wysyłek do krajów tej grupy rynków tłumaczy się bardzo poważnym podwyższeniem stawek ubezpieczeniowych przy transporcie węgla polskiego do tych krajów.

Wysyłki do W. M. Gdańska utrzymały się mn. w. na poziomie z poprzedniego miesiąca, natomiast odbiór węgla okrętowego w okresie sprawozdawczym wzrósł o 14 tys. t, wynosząc 75 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w I połowie maja w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia zmałał o 26 tys. t i wynosił 399 tys. t, z czego na Gdynię przypada 258 tys. t, czyli o 10 tys. t mniej, a na Gdańsk 141 tys. t, a zatem o 16 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY W MARCU 1938 R.—Wydobycie ropy w marcu 1938 r. wynosiło 4 315 cyst. brutto—wobec 3 820 cyst. w lutym b. r. Przeciętna dzienna produkcja wynosiła zatem 139 cyst.—wobec 136 cyst. w lutym.

Ilość ropy, zużytej na opał i manko, wynosiła bez zmiany ok. 4% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerij wynosiła 4 322 cyst.—wobec 3 824 cyst. w lutym.

Produkcja i obrót ropą w marcu 1938 r. (w cysternach)

OKRES	JASŁO				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				RAZEM			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Luty 1938	964	19	953	386	2 492	128	2 477	1 186	364	7	394	148	3 820	154	3 834	1 720
Marzec 1938	1 101	20	1 180	303	2 824	142	2 757	1 274	390	8	385	145	4 315	170	4 322	1 722
I kwartał 1938	3 106	55	3 270	303	8 092	315	8 174	1 274	1 156	23	1 124	145	12 354	493	12 568	1 722
.. 1937	2 777	46	2 748	410	8 394	420	8 418	1 314	1 152	18	1 132	163	12 323	484	12 298	1 887

Produkcja i zużycie gazów ziemnych w marcu 1938 r. (w tys. m³)

OKRES	JASŁO				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				RAZEM			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zużycie własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
Luty 1938	14 256	2 863	11 011	382	27 017	5 872	21 081	64	5 524	3 475	1 487	562	46 797	12 210	33 579	1 008
Marzec 1938	14 345	2 556	11 375	414	28 571	6 544	21 969	58	6 046	3 721	1 608	717	48 962	12 821	34 952	1 189
I kwartał 1938	44 487	8 428	34 905	1 154	85 320	18 790	66 343	187	17 716	11 183	4 743	1 790	147 523	38 401	105 991	3 131
.. 1937	40 934	8 459	31 413	1 062	79 520	19 555	59 755	210	16 319	8 481	5 685	2 153	136 773	36 495	96 853	3 425

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów ziemnych w marcu 1938 r.

OKRES	Liczba otworów														Ilość otworów, produkujących ropę	Przebiegająca dzienna produkcja otworu — w t
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wyłączone gazowe	Samopłynące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstruk.	Likwidacja	Razem		
			Produktywne	Bez produkcji	Razem											
Luty 1938	9	7	48	129	177	14	234	25	493	2 528	320	36	15	3 858	3 366	405
Marzec 1938	8	8	53	116	169	15	217	28	514	2 543	320	39	15	3 876	3 405	359

Zapasy ropy, zamagazynowanej na kopalniach i tłoczniach, utrzymały się prawie niezmienione — w wysokości 1 722 cyst. (1 720).

W rejonie boryslawskim poważniejszych dowień nie było. Jedynie w otworze „Stateland XXXII” w głębokości 1 392 m w piaskowcu boryslawskim uzyskano nową produkcję ropy w ilości 11 t na dobę, uzyskując od dn. 5/III w okresie niespełna miesiąca 257 t. Ponadto przyszła nowa produkcja ropy w ilości 1-5 t na dobę również w Tustanowicach w otworze „Marieta VI” z głęb. 1 077 m i w Mrażnicy w otworze „Metan” na głęb. 1 167 m—6 t.

Z dowień na terenach pozaboryslawskich wyróżnia się (omyłkowo zaznaczone w lutym) dowień w Letniej w otw. „Śmigły I” na głęb. 444 m z produkcją gazową, jak w Oparach, ok. 80 m³/min. gazów przy wolnym wypływie, jako dowień, stwierdzające nowy bardzo znaczny zasięg bogatych gazowych pól daszawskich, oraz dowień gazowe w ilości 273 m³/min. w otw. „Kraj IX” w Sądkowej na głęb. 1 072 m.

Wyróżnia się, jak zwykle, seria dowień w Krygu z wynikami: 9 t nowej produkcji ropy, po pogłębieniu do 377 m otw. „Jerzy CCXXXVII”, po 3 t ropy dziennie z otworów „Smerówka IV” na głęb. 393 m i „Elżbieta XXXVII” na głęb. 288 m, 2-5 t z głęb. 242 m z otworu „Jerzy XXI”, 2-3 t z głęb. 313 m otw. „Nagroda CCLII” i 1-5 t z głęb. 242 m z otw. „Elżbieta LV”.

Większe zainteresowanie wzbudza ponadto płytkie, bo na głęb. 147 m, dowień znacznej produkcji (5 t ropy na dobę) w otworze „Amelia LXI” w Torosówce, oraz nawiercenie na głębokości 417 m w otw. „Płytki II” w Bitkowie horyzontu 100-procentowej benzynowej ropy o wydajności 1 t na dobę.

Z innych normalnych dowień — ok. 4-3,5 t ropy na dobę nawiercono w Grabownicy w otw. „Graby XII” na głęb. 553 m i „Artur XIX” w Tyrawie Solnej na głęb. 744 m.

W ruchu wiertniczym poważniejszych zmian nie było. W wierceniu znajdowało się 169 otworów — wobec 177 w lutym. Nowych otworów uruchomiono 25 (19). W rejonie jasielskim zaczęto wiercenie 17 (12): „Wedę CLXXV” w Harkłowej, „Valencia” kop. Barcelona w Klimkówce, „Wawel I” w Kobylance, „Elżbieta XLV”, „LV” i „Szczęść Boże XVII” w Krygu, „Lipa LXXVIII”, „CXIII”, „CXXI” w Lipinkach, „Zawisa III” w Ropicy Polskiej, „Sokół I” w Sokole i „Amelia LIX” w Torosówce. W rejonie okr. drohobyckiego zaczęto wiercenie 6 (4): „Lilien IV” w Tustanowicach, „Kuba” kop. Muchowaty Gazy w Schodnicy, „Polmin 1/IV” kop. Wróblowice we Wróblowicach pow. Drohobycz, „Paszowa XLVI” w Paszowej, „Karpaty CXXXIII” w Brelikowie i „Czarna VI” w Czarnej. W rejonie okr. stanisławowskiego założono 2 (3) nowe otwory: Nr VII i VIII kop. „Pionier-Ślązak” w Niebyłowie.

W stanie robót poszukiwawczych na ogół nie osiągnięto poważniejszych wyników. Na słabe ślady gazów natrafiono na głębokości 484 m w otworze Nr 1 kop. „Małgorzata” w Bednarce, znanej od dawna ze śladów ropy i studni naftowych ręcznie kopanych, a nawet wierzeń.

Z innych otworów — w rejonie jasielskim otwór w Kobylanach „Muki”, mający na celu zbadanie głębszych horyzontów, osiągnął głęb. 1 100 m, otwór w Smerecznem — 601 m, i rozpoczęte na nowo wiercenie „Gaz” w Przecławiu, prowadzone systemem rotacyjnym — 877 m.

W rejonie boryslawskim otwór pionierski „Minister Kwiatkowski” pogłębiono o 33 m, osiągając głęb. 1 870 m.

W rejonie stanisławowskim w Wierzbowcu w otworze „Hucul I” osiągnięto głęb. 1 204 m i w Kaluszu w otw. „Wiktor” — 302 m.

Ceny ropy uległy dalszej wyżce, za ropę bruttową marki boryslawskiej Polmin płać 1 645 za cysternę 10-tonową loco

zbiorniki—wobec zł 1 635 w lutym. Na inne gatunki były ustalone następujące ceny (w zł za cysternę 10-tonową loco zbiorniki):

Białkówka-Winnica	1 567	Humniska-Brzozów	1 984	Lodyna	1 545	Rypne	1 616
Bitków Franco-Polon.	1 661	Iwonicz	1 702	Majdan-Rosulna	1 628	Schodnica	1 806
Bitków Pasieczna-Dąbrowa	1 813	Jaszczew	1 702	Męcina Wielka	1 693	Słoboda Rungórska	1 633
Bitków Standard-Nobel	1 750	Klęczany	2 172	Męcinka	1 693	Stańkowa	1 645
Bitków-Zofia-Stella	2 024	Klimkówka	1 530	Męcinka parafinowa	1 606	Stara Wieś jasna	2 291
Bitków-Barbara (Segil)	2 291	Kosmacz	1 574	Młynki-Stara Wieś	2 167	Stara Wieś ciemna	2 167
Czarna ad Ustrzyki	1 480	Krosno wolna od parafiny	1 477	Mokre	1 992	Strzelbice	1 421
Dobrucowa	1 567	Krosno parafinowa	1 454	Mrażnica Wierzchnia	1 610	Szymbark	1 616
Dolina	1 854	Krościenko wolna od paraf.	1 477	Opaka	1 645	Toroszówka	2 310
Gorlice	1 702	Krościenko parafinowa	1 454	Orów	1 645	Toroszówka-Ewa	1 665
Grabownica-Humniska bezparafinowa	2 136	Kryż zielona	1 615	Pereprostyna	1 693	Turzepole	1 481
Grabownica-Humniska parafinowa	1 806	„ czarna	1 596	Popiele	1 645	Tyrawa-Solna	1 645
Harkłowa	1 490	Libusza	1 503	Potok	2 118	Urycz	1 859
Hołowiecko	1 645	Lipie	1 480	Rajskie	1 578	Wańkowa	1 531
		Lipinki	1 596	Ropienka ad Dukla	1 574	Węglówka	1 477
		Lubatówka	1 530	Roztoki	2 291	Wulka	1 530
				Równe-Rogi-wol. od paraf.	1 543	Zagórz	1 574
				„ „ parafinowa	1 366	Zalawie	2 135
				Rymanów	1 475	Zmiennica	1 508

Produkcja i obrót produktami naftowymi w marcu 1938 r. (w tonach)

P r o d u k t	Wytwór- czość	Wysyłka do spożycia w kraju	Wysyłka do innych rafin.	Zużycie własne	Eksport	P r z y c h ó d		Z a p a s y	
						z innych rafineryj i gazoli- niarń	import	w dn. 28/II 1938	w dn. 31/III 1938
Benzyna rekt. o cięż. gat.:									
do 0'710	272	250	—	—	1	1	—	171	193
0'711 ÷ 0'740	4 216	3 615	3	1	302	—	—	3 770	4 065
0'741 ÷ 0'760	1 326	1 107	196	1	70	228	—	3 911	4 091
0'761 ÷ 0'770	698	319	47	—	83	—	—	869	1 118
0'771 ÷ 0'790	— ¹⁾	63	—	—	41	—	—	1 378	1 252
Benzyna surowa	786	1	63	—	—	63	—	2 869	3 654
„ z destylacji rozkładowej	848	153	—	—	20	—	—	247	922
Razem:	8 124	5 508	309	2	517	292	—	13 215	15 295
Gazolina	—	2 317	—	—	70	2 684	—	1 674	1 971
Łącznie benzyna i gazolina:	8 124	7 825	309	2	587	2 976	—	14 889	17 266
Nafta	12 218	8 887	53	4	245	48	—	9 428	12 515
Olej gazowy	4 675	4 658	89	1	614	90	—	9 133	8 536
Oleje lekkie o c. g. do 0'890	1 107	1 002	—	—	23	—	—	2 069	2 151
„ napędowy i opałowy	1 147	272	—	—	222	—	—	952	1 605
Oleje smar. o cięż. gat. pow. 0'890:									
maszynowe V 50° C do 3 E	419	41	80	—	65	15	—	7 285	7 533
„ „ „ „ pow. 3 E	2 464	1 345	25	4	341	83	—	30 501	31 333
cylindrowe do pary nasyconej	182	238	13	1	-17	29	—	645	587
„ „ „ przegrzanej	308	222	35	2	11	22	—	722	782
Olej kompresorowy	85	12	60	—	1	2	—	76	90
„ transformatorowy	30	—	—	—	—	—	—	156	186
„ turbinowy	40	20	—	—	—	—	—	222	242
„ samochodowy	336	365	6	1	9	5	1	1 617	1 578
„ wagonowy letni	427	127	—	—	250	—	—	4 246	4 296
„ „ zimowy	— ²⁾	482	42	—	—	177	—	1 314	965
Oleje lotnicze	82	87	—	—	—	—	—	104	99
„ inne	3	4	15	—	—	—	—	44	28
Razem oleje smarowe:	4 374	2 943	276	8	694	333	1	46 932	47 719
Wazelina	41	58	—	—	—	—	—	107	90
Smary stałe	359	329	10	—	8	10	14	340	376
Parafina	2 003	740	18	—	1 546	15	—	3 270 ³⁾	2 984
Asfalt	3 060	1 889	3	1	275	2	—	16 750	17 644
Koks	252	82	13	75	131	14	—	506	471
Produkty atypowe	142	84	—	4	5	—	—	208	257
„ uboczne	205	129	2	—	1	14	—	702	789
Olej parafinowy	600	6	109	—	—	110	—	19 300	19 895
Gacz i oleje potne	— ³⁾	—	—	—	—	—	—	2 887	2 668
Slops	776	—	—	813	—	9	—	846	818
Pozostałości	— ⁴⁾	151	133	55	25	120	—	14 035	12 022
O g ó ł e m:	37 095	29 135	1 015	963	4 366	3 741	15	142 357 ⁵⁾	147 806

1) Potrącono 22 t, wziętych z zapasów i domieszanych do benzyn innych.

2) „ 2 „ „ „ „ i oddanych do rafinacji.

3) „ 219 „ „ „ „ „ „ „ „ dalszej przeróbki.

4) „ 1 769 „ „ „ „ „ „ „ „ „

5) Zapasy początkowe poprawione.

Eksport produktów naftowych do poszczególnych krajów w marcu 1938 r. (w tonach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna	Nafta	Olej gazowy	Oleje lekkie o c. g. do 0,890	Oleje smarowe	Parafina	Asfalt	Koks	Smary stałe, mydło naftenowe	Świece	Półprodukty ¹⁾	Pozostałości destylacyjne ²⁾	Razem
Austria	26	—	119	—	—	52	10	57	—	—	25	—	289
Czechosłowacja	—	—	—	—	243	50	88	—	4	—	—	—	385
Jugosławia	—	—	—	—	30	131	—	—	—	—	—	—	161
Niemcy	—	—	210	—	—	178	87	15	—	—	—	—	490
Norwegia	—	—	—	—	107	—	—	—	—	—	—	—	107
Szwajcaria	—	—	—	—	—	—	—	44	—	—	—	—	44
Szwecja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Węgry	—	—	—	—	—	50	50	15	—	—	—	—	115
Włochy	—	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	16
Razem:	26	—	339	—	380	477	235	131	4	—	25	—	1 607
Gdańsk	495	230	270	23	201	1 069	40	—	6	—	—	15	2 349
Gdynia	66	5	15	—	113	—	—	—	4	—	—	207	410
Ogółem:	587	235	614	23	694	1 546	275	131	14	—	25	222	4 366

Wydobycie gazów ziemnych w marcu b. r. wyniosło 48 962 tys. m³—wobec 46 797 tys. m³ w lutym. Przeciętne dzienne wydobycie wynosiło zatem 1 748 tys. m³—wobec 1 509 tys. m³ w lutym.

Manko gazowe pozostało prawie bez większych zmian, wynosząc ok. 2% produkcji.

Cena gazu borysławskiego nie uległa zmianie, wynosząc gr 4+43 za m³. W rejonie jasielskim za gaz płacono gr 6-00 za m³, doliczając za tłoczenie gr 0-64 dla zakładów przemysłowych i gr 0-94 dla miast.

Robotników, zatrudnionych na kopalniach ropy i gazów, było w marcu 10 180 (10 025).

W marcu było czynnych 24 rafinerij nafty, które zatrudniały ogółem 3 071 robotników i majstrów (w lutym—3 062); z tej liczby—3 064 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów.

Przeróbka ropy w rafineriach wynosiła 40 720 t (w 1937 r.—przeciętnie miesięcznie 41 580 t). Przerobiono ropy borysławskiej (standard) 18 790 t, specjalnej małoparafinowej 15 781 t, specjalnej bezparafinowej 6 149 t.

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 37 095 t, a więc strata przy przeróbce stanowiła 8-9% (przeciętnie w 1937 r.—8-56%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 30 098 t (w tym: wewnętrzne spożycie rafinerij 963 t) i przedstawiała się następująco (w tonach—bez spożycia rafinerij):

	Marzec		Przec. mies.
	1937	1938	1937
Benzyna	5 200	7 825	7 165
Nafta	9 083	8 887	11 220
Oleje: gazowy i opalowy	5 093	4 930	5 160
Oleje smarowe	3 761	3 945	4 000
Parafina	734	740	780

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerij, przeznaczona na eksport) wynosił ogółem 4 366 t, czyli był znacznie mniejszy niż przeciętny eksport miesięczny w 1937 r. (10 530 t). Z poszczególnych produktów wywieziono za granicę (w tonach):

	Marzec	Przec. mies.
	1938	1937
Benzyna	587	3 910
Nafta	235	870
Oleje: gazowy i opalowy	836	2 290
Oleje smarowe	717	1 605
Parafina	1 546	1 430

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach przedstawiał się następująco (w tonach):

	I/III 1938	I/IV 1938	I/IV 1937
Benzyna	14 889	17 266	21 418
Nafta	9 428	12 515	9 993
Oleje: gazowy i opalowy	10 085	10 141	9 763
Oleje smarowe	49 001	49 870	54 412
Parafina	3 270	2 984	6 094
Inne produkty	55 680	55 030	58 422
Razem:	142 354	147 806	160 102

W przemyśle gazolinowym sytuacja była w dalszym ciągu pomyślna. Produkcja gazoliny wyniosła w marcu 3 545 t (3 134 t). Z ogólnej ilości 48 962 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach—przerobiono w gazoliniarniach 23 780 t, czyli 48-6%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymywano przeciętnie 14-9 kg gazoliny (w lutym—14-5 kg). Do rafinerij nafty wysłano—jako domieszkę do benzyn ciężkich celem otrzymania benzyny motorowej—2 325 t gazoliny. W ruchu było 29 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 376 robotników.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W MARCU 1938 R.—W marcu wydobyto 56 t wosku ziemnego—wobec 36 t w lutym. Wywieziono za granicę 57 t (20 t), w tym: 32 t do Francji, 10 t do Niemiec i 15 t do Stanów Zjedn. Zapasy zamagazynowanego wosku zmniejszyły się na 70 t (73 t). Czynne były 3 kopalnie, zatrudniające 424 osoby (420). Ceny wosku ziemnego nie uległy zmianie; płacono, zależnie od gatunku, zł 270 — 150 — 70 za 100 kg loco kopalnia.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

WIZYTA PRZEDSTAWICIELI RZĄDU W ŁÓDZKIM OŚRODKU WŁÓKIENNICZYM.

—W dn. 14/V b. m. przybyli do Łodzi: Pan Wicepremier Kwiatkowski, Panowie Ministrowie: Poniatowski i Roman, PP. Wiceministrowie: Rose, Wierusz-Kowalski oraz Aleksandrowicz, wraz z szeregiem wyższych urzędników ministerstw gospodarczych. Członkowie Rządu wzięli udział w uroczystości poświęcenia kamienia węgielnego pod gmach biblioteki im. Marszałka Piłsudskiego w Łodzi, następnie udali się do Pabianic, gdzie zwiedzili nowozainstalowany dział produkcji płócien oponowych i balonowych fabryki „Krusche i Ender” oraz fabrykę papieru torebkowego „Ksawery Janic” i gdzie uczestniczyli w uroczystości otwarcia pierwszej w Polsce fabryki lanitalu „Polana”.

¹⁾ Olej parafinowy i odcieki, olej prasowy, gacz, oleje potne.

²⁾ Oleje napędowe i opalowe.

Z Pabianic Panowie Ministrowie i Wiceministrowie wraz z otoczeniem wrócili do Łodzi i zwiedzili tam zbiornik wodociągowy oraz kolonię mieszkaniową robotniczą. Pan Wicepremier interesował się specjalnie warunkami mieszkaniowymi robotników, jak również pracą kulturalno-oświatową na terenie osiedla.

O godz. 17 Pan Wicepremier i Panowie Ministrowie odbyli konferencję z kilku przemysłowcami, przy czym przedmiotem konferencji były sprawy, związane z zamierzonymi inwestycjami na terenie Łodzi. Następnie odbyła się konferencja ogólna z przedstawicielami łódzkich sfer przemysłowych w sprawach gospodarczych.

W godzinach wieczornych Pan Wicepremier, Panowie Ministrowie: Poniatowski i Roman, wraz z PP. Wiceministrami i towarzyszącymi im wyższymi urzędnikami opuścili Łódź, udając się do Warszawy.

OTWARCIE FABRYKI LANITALU W PABIANICACH.—

W dn. 14/V b. r. odbyła się w Pabianicach uroczystość otwarcia i poświęcenia pierwszej polskiej fabryki lanitalu „Polana”. Na uroczystość tę przybyli bawiący w Łodzi członkowie Rządu: Pan Wicepremier Kwiatkowski oraz Panowie Ministrowie: Poniatowski i Roman, wraz z towarzyszącymi im osobami, oraz z Warszawy Ambasador Włoch P. di Valentino.

Na terenie fabryki gości powitali przedstawiciele fabryki z Prezesem Rady Nadzorczej, P. Maciszewskim, na czele. Poświęcenia fabryki dokonał Ks. Biskup Jasiński, wygłaszając okolicznościowe przemówienie, w którym życzył nowej fabryce pomyślnego rozwoju.

Następnie zabrał głos Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman:

„Gdy za chwilę mam dokonać otwarcia fabryki „Polana”, nie mogę się powstrzymać od stwierdzenia, że problem surowcowy, którego wielką i wszechstronną doniosłość dla naszego kraju niejednokrotnie już podkreślałem w moich wystąpieniach publicznych—znajduje nie tylko pełne zrozumienie w szerokiej opinii społeczeństwa polskiego, ale przybiera coraz bardziej realne kształty.

Oto, jesteśmy dziś świadkami, jak sfery gospodarcze polskiego Manchesteru przez uruchomienie wyłącznie własnym—co szczególnie chcę podkreślić—wysiłkiem nowej produkcji zastępczego surowca, jakim jest lanital—dały najwymowniejszy wyraz zrozumienia tej powszechnie odczuwanej prawdy, że jednym z nieodzownych warunków racjonalnego rozwoju naszego gospodarstwa narodowego, naszej niezależności gospodarczej oraz wzmoczenia potencjału obronności Państwa jest jak najbardziej wszechstronne wykorzystywanie własnych zasobów surowcowych i powoływanie do życia przemysłów surowców zastępczych, których produkcja opierałaby się o tworzywa krajowe.

Lanital bowiem powinien odpowiadać wszystkim wymogom racjonalnego surowca zastępczego. Powinien bowiem być tani, powinien zastępować skutecznie surowiec właściwy, jakim jest wełna, i przy odpowiednich rozmiarach produkcji zmniejszyć dowóz wełny, za którą płacimy obecnie zagranicą ok. zł 100 miln. rocznie.

Co więcej, produkcja lanitalu, opierając się o surowiec łatwy w Polsce dostępny, powinna przyczynić się do podniesienia stanu naszego mleczarstwa, a tym samym wpłynąć w pewnym stopniu na podniesienie tej podstawowej dziedziny polskiej wytwórczości rolniczej.

Dlatego też z okazji dzisiejszego uroczystego otwarcia i poświęcenia tej nowopowstałej fabryki nie pozostaje nic innego, jak życzyć założycielom i organizatorom „Polany”, aby te wszystkie nadzieje, łączone z uruchomieniem produkcji nowego surowca zastępczego, jakim jest lanital, zostały w pełni zrealizowane.

Macie bowiem, Panowie, jak dotychczas, za sobą wszelkie ku temu warunki i atuty. Uruchomiliście wyłącznie własnym wysiłkiem nowoczesnie urządzonej fabrykę, macie za sobą cenną współpracę twórcy tego wynalazku P. Ferretti'ego, biorącego udział w dzisiejszej uroczystości, macie wreszcie życzliwe zainteresowanie czynników publicznych i społeczeństwa, które liczą i oczekują, iż uruchomienie produkcji lanitalu w Polsce winno być ważnym krokiem w realizacji wytycznych naszej polityki surowcowej.

Toteż, kończąc, jak najserdeczniej życzę i spodziewam się, iż Panowie, jako twórcy „Polany”, spełnią swe zadania, związane z naszymi ogólnymi zamierzeniami w zakresie surowcowym”.

Z kolei przemawiali: przybyły z Mediolanu Wiceprezydent tego miasta i doradca Rządu włoskiego w kwestiach włókien zastępczych, P. Marinetti, oraz delegat robotników, P. Rakowski. Uroczystość zakończyło zwiedzanie fabryki.

UFUNDOWANIE PRZEZ PRZEMYSŁ ŁÓDZKI BIBLIOTEKI IM. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO.—

W dn. 14/V b. r. odbyła się w Łodzi uroczystość, związana z poświęceniem kamienia węgielnego pod gmach biblioteki im. Marszałka Piłsudskiego, która zostanie wzniesiona sumptem przemysłu łódzkiego. Na uroczystość przybyli z Warszawy przedstawiciele Rządu z Panem Wicepremierem Kwiatkowskim na czele. Panu Wicepremierowi towarzyszyli Panowie Ministrowie: J. Poniatowski i A. Roman, PP. Wiceministrowie: Rose, Wierusz-Kowalski i Prof. Aleksandrowicz, oraz kilku dyrektorów departamentów i wyższych urzędników ministerstw gospodarczych. Gości powitał w Urzędzie Wojewódzkim—w zastępstwie chorego Wojewody—P. Wicewojewoda Wendorff. Z Urzędu Wojewódzkiego Panowie Ministrowie z otoczeniem udali się w towarzystwie P. Wicewojewody Wendorffa, Dowódcy O. K. Gen. Thommego, Dyrektora Izby Skarbowej Rządkiwicza i in. na miejsce uroczystości, przy zbiegu ul. Kopernika i Gdańskiej, gdzie zgromadzili się przedstawiciele przemysłu łódzkiego oraz instytucji samorządowych z Prezydentem miasta Godlewskim na czele.

Poświęcenia kamienia węgielnego dokonał Ks. Biskup Jasiński. Po przemówieniu okolicznościowym Ks. Biskupa Jasińskiego zabrał głos P. Wiceminister Aleksandrowicz, który podkreślił znaczenie biblioteki publicznej dla Łodzi. Następnie przemawiali: przedstawiciel Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Piłsudskiego, P. Pos. Starzak, P. Prezydent Godlewski oraz P. Pos. Wierzbicki.

ROLNICTWO

ROZWÓJ GORZELNICTWA ROLNICZEGO

W gospodarstwie polskim dość dużą rolę odgrywa produkcja spirytusu, oparta na ziemniakach. Przed wojną, na ziemiach, wchodzących obecnie w skład Państwa Polskiego, znajdowało się 2433 gorzelni rolniczych o łącznej produkcji rocznej 253·6 miln. litrów spirytusu 100⁰. Działania wojenne spowodowały w stanie gorzelnictwa polskiego wielkie straty, zwłaszcza w województwach wschodnich i centralnych oraz południowych. Uległo zniszczeniu ok. 1400 gorzelní, z których odbudowano dotychczas blisko 40%. Utrata zagranicznych rynków zbytu oraz kryzys również dotknęły nasze gorzelnictwo rolnicze, powodując zmniejszenie się ogólnej produkcji spirytusu, a tym samym podrożenie kosztów przerobu. Poniższe ze-

stawienie przedstawia stan liczbowy gorzelní rolniczych w Polsce oraz ogólną produkcję spirytusu tych gorzelní w poszczególnych latach gospodarczych:

	Liczba gorzelní czylnych	Produkcja tys. hl
1909/10	2 433	2 536
1922/23	1 155	806
1923/24	1 232	728
1924/25	1 231	665
1925/26	1 307	589
1926/27	1 246	510
1927/28	1 362	591
1928/29	1 392	672

1929/30	1 445	830		
1930/31	1 459	600		
1931/32	1 400	393		
1932/33	1 349	257		
1933/34	1 302	406	1935/36	31·6
1934/35	1 317	509	1936/37	36·3
1935/36	1 343	630	1937/38	39·3
1936/37	1 377	681		
1937/38	1 402	(748) ¹⁾		

Z powyższego zestawienia widać, że rozwój gorzelnictwa rolniczego w Polsce Niepodległej można podzielić na trzy okresy. W pierwszym—do roku 1929/30—mamy duży wzrost liczby gorzelń rolniczych: z 1 155 w kampanii 1922/23 do 1 455 w kampanii 1929/30. Przybyło więc 300 gorzelń. Produkcja gorzelń rolniczych w tym okresie wykazuje duże wahania, mianowicie z ilości 806 tys. hl spirytusu 100° w roku 1922/23 spada do ilości 510 tys. hl w kampanii 1926/27, a następnie wzrasta i osiąga dotychczasową maksymalną wysokość 830 tys. hl w kampanii 1929/30. Drugi okres—począwszy od kampanii 1930/31 do kampanii 1932/33—cechuje spadek ilości czynnych gorzelń rolniczych oraz zmniejszenie się produkcji spirytusu—w związku z załamaniem się koniunktury gospodarczej. Począwszy od kampanii 1933/34 do kampanii bieżącej stopniowo wzrasta zarówno ilość czynnych gorzelń rolniczych jak i produkcja spirytusu.

Obecne rozmieszczenie terytorialne gorzelń rolniczych w Polsce—w porównaniu ze stanem przedwojennym—przedstawia się, jak następuje:

Województwa	Liczba gorzelń		Ubytek gorzelń	
	w kamp. 1909/10	w kamp. 1937/38	liczby absolutne	%
Warszawskie	120	86	34	28
Łódzkie	78	68	10	13
Kieleckie	73	45	28	38
Lubelskie	166	99	67	40
Białostockie	72	33	39	54
Wileńskie	75	24	51	68
Nowogródzkie	78	26	52	66
Poleskie	84	16	68	81
Wołyńskie	62	12	50	80
Poznańskie	507	440	67	13
Pomorskie	219	188	31	14
Krakowskie	86	47	39	45
Lwowskie	298	169	129	43
Stanisławowskie	82	46	36	44
Tarnopolskie	383	130	253	66
Śląskie	50	38	12	24
O g ó ł e m:	2 433	1 467	966	40

Z powyższego zestawienia wynika, że rozmieszczenie gorzelń rolniczych w Polsce jest nierównomierne. Województwa poznańskie i pomorskie skupiają (w kampanii bieżącej) 628 gorzelń na ogólną ilość 1 467, co stanowi ok. 43%. Również województwa lwowskie i tarnopolskie mają znaczne skupienie gorzelń rolniczych—w ilości 299, co stanowi ok. 20% ogólnej ilości gorzelń. Najmniej gorzelń rolniczych znajduje się w województwach wschodnich oraz w woj. białostockim. Jeżeli porównamy obecny stan liczbowy gorzelń rolniczych ze stanem przedwojennym, to stwierdzimy, że największą ilość gorzelń—w liczbach absolutnych—utraciło woj. tarnopolskie i lwowskie (łącznie 383 gorzelnie), a procentowo najwięcej utraciły województwa: poleskie—81%, wołyńskie—80%, wileńskie—68%, nowogródzkie—68% oraz tarnopolskie—66%.

Ogólna poprawa gospodarcza wpłynęła znacznie na zwiększenie zużycia spirytusu—zarówno na cele konsumpcyjne (trunkowe), jak i na cele przemysłowo-techniczne. Pozwala to na zwiększenie produkcji spirytusu w gorzelniach już istniejących oraz stwarza podstawę do powstawania nowych gorzelń rolniczych. Poniższe zestawienie obrazuje zużycie spirytusu w ostatnich 3 latach gospodarczych (w milionach litrów):

Dekret o państwowym monopolu spirytusowym oraz rozporządzenie wykonawcze określają gorzelnie rolnicze, jak następuje: gorzelnia rolnicza jest gorzelnia, która stanowi składową część gospodarstwa rolnego o obszarze gruntów ornych nie mniejszym niż 150 ha (dla województw centralnych i wschodnich), a dla województw zachodnich i południowych—120 ha; gorzelnia rolnicza może być prowadzona na wspólny rachunek przez kilku właścicieli gospodarstw rolnych, łącznie zawierających tenże obszar gruntów ornych; w obu przypadkach należy brać pod uwagę grunty orne, znajdujące się od gorzelnii w promieniu najwyżej 10 km; gorzelnia rolnicza obowiązana jest pędzić spirytus konsumpcyjny z ziemniaków i ze zboża na słoć oraz zużywać uzyskany przy produkcji wywar w gospodarstwach, połączonych z gorzelnia.

Z powyższego wynika, że gorzelnia rolnicza jest traktowana jako składowa część jednego lub więcej warsztatów rolnych. Zadaniem gorzelnii rolniczej jest z jednej strony odbiór ziemniaków w celu przerobienia ich na spirytus surowy, z drugiej zaś strony—dostarczenie gospodarstwu, połączonym z gorzelnia, paszy dla inwentarza. O ile gorzelnia rolnicza przestaje odpowiadać powyższym warunkom, wówczas traci charakter gorzelnii rolniczej i przekształca się na gorzelnia przemysłową. Gorzelnie rolnicze mają wyłączny przywilej pędzenia spirytusu konsumpcyjnego na tzw. kontyngent zakupu. Spirytusu tego gorzelnie przemysłowe (melasowe i drożdżowe) oraz owocowe i pejsachowe nie mogą produkować. Oprócz spirytusu konsumpcyjnego gorzelnie rolnicze mogą narówni z przemysłowymi produkować spirytus niekonsumpcyjny.

W związku ze zwiększeniem się spożycia spirytusu liczba gorzelń rolniczych wzrasta. Koncesje na wyrób spirytusu w gorzelniach rolniczych wydaje Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Ministrem Przemysłu i Handlu. Wytoczne postępowania w tym zakresie były w ostatnich latach następujące. Zezwolenia na wyrób spirytusu w zupełnie nowych gorzelniach na terenach, gdzie gorzelnictwo było, jak na nasze stosunki, jako tako rozwinięte, wydawano dość powściągliwie, a to w tym celu, ażeby nieznaczny wzrost konsumpcji spirytusu wykorzystać dla podniesienia stopnia wykorzystania zdolności produkcyjnej gorzelń istniejących, gdyż—jak wiadomo—stopień ten był bardzo niski, co przy stosunkowo niskich cenach spirytusu stawiało pod znakiem zapytania opłacalność produkcji spirytusu w wielu naszych gorzelniach rolniczych; z uwagi na dążenie do uprzemysłowienia ziem wschodnich podania o zezwolenie na wyrób spirytusu w gorzelniach, położonych na terenie woj. wschodnich, były z reguły załatwiane pozytywnie; podobnie były traktowane na terenie całego Państwa podania o koncesję na wyrób spirytusu w gorzelniach spółdzielczych i spółkowych—zwłaszcza, gdy wspomniane spółki i spółdzielnie gorzelnicze były zakładane w związku z parcelacją majątków rolnych, posiadających gorzelnie.

Sprawa gorzelń spółkowych i spółdzielczych stała się obecnie bardzo aktualną, a to z uwagi na zmiany, następujące w naszej strukturze agrarnej. Stan liczebny i produkcję gorzelń rolniczych spółdzielczych i spółkowych w kamp. 1936/37 ilustruje poniższe zestawienie:

Województwa	Gorzelnie spółdzielcze		Gorzelnie spółkowe		R a z e m	
	liczba	produkcja	liczba	produkcja	liczba	produkcja
	hl 100 ^o	hl 100 ^o	hl 100 ^o	hl 100 ^o	hl 100 ^o	hl 100 ^o
Warszawskie	—	—	1	236	1	236
Łódzkie	—	—	1	169	1	169
Białostockie	—	—	3	1 419	3	1 419
Wileńskie	—	—	2	632	2	632
Nowogródzkie	—	—	3	1 230	3	1 230
Poznańskie	33	17 436	13	7 798	46	25 234

¹⁾ Szacowana.

Pomorskie	10	4 527	4	2 145	14	6 672
Śląskie	—	—	3	868	3	868
Krakowskie	—	—	1	110	1	110
Lwowskie	—	—	6	3 093	6	3 093
Stanisławowskie	—	—	3	560	3	560
Tarnopolskie	—	—	2	846	2	846
Razem:	43	21 963	42	19 106	85	41 069

Jak widzimy, ponad 70% ogólnej liczby gorzelń spółdzielczych i spółkowych znajduje się na terenie województw: poznańskiego i pomorskiego. Pozostałe gorzelnie spółdzielcze i spółkowe rozmieszczone są w małych ilościach po całym obszarze Rzeczypospolitej. Rozwój gorzelnictwa spółdzielczego został w Polsce niedawno zapoczątkowany, a przy odpowiednim wyrobieniu drobnych rolników ma przed sobą widoki rozwoju. Jako przykład może tutaj służyć gorzelnictwo czechosłowackie, gdzie w kamp. 1936/37 na ogólną ilość 896 gorzelń rolniczych przypadało na gorzelnie spółdzielcze 369, tj. 41%, produkcja zaś tych gorzelń stanowiła w tym czasie 43% ogólnej produkcji gorzelń rolniczych.

Produkcja spirytusu w Polsce jest ujęta w ramy przepisów monopolowych. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Roln. oznacza najwyższą ilość spirytusu, jaką gorzelnia rolnicza ma prawo wyprodukować w danej kampanii na cele konsumpcyjne i niekonsumpcyjne. Ilość ta zwana jest kontyngentem odpędu i jest wyznaczana na okresy 3-letnie. Kontyngent odpędu wyznacza się tylko dla gorzelń rolniczych. Z ogólnego kontyngentu odpędu odlicza się na tzw. rezerwę kontyngentową 20%, pozostałą zaś ilość dzieli się pomiędzy województwa, a następnie pomiędzy poszczególne gorzelnie rolnicze. W podziale tym uwzględniane są w odpowiednim stosunku procentowym następujące czynniki: obszar ziemi ornej, łąk i pastwisk, obszar uprawy ziemniaków i innych okopowych (buraków cukrowych), odległość od najbliższej stacji kolejowej, odległość od najbliższego miasta lub miasteczka, produkcję spirytusu w ostatnim 3-leciu, rozmiary gorzelni oraz stan inwentarza żywego w ostatnim 3-leciu. Rezerwę odpędową przeznaczają się gorzelniom na podwyżki stałe lub jednorazowe.

Kontyngent zakupu oznacza ilość spirytusu, zakupywanego przez Dyрекcję Państwowego Monopoli Spirytusowego na cele konsumpcyjne. Kontyngent zakupu wyznacza się corocznie, przy czym ogólny kontyngent zakupu dzieli się pomiędzy poszczególne gorzelnie rolnicze proporcjonalnie do ich kontyngentu odpędu. Za spirytus, dostarczany na poczet kontyngentu zakupu, wypłacana jest cena nabycia, która się składa z ceny podstawowej oraz z dodatków i potrąceń—zależnie od wysokości produkcji spirytusu na cele konsumpcyjne poszczególnej gorzelni. Cena podstawowa obliczana jest co roku dla każdego województwa oddzielnie—tak, aby pokrywała przeciętne koszty produkcji gorzelni rolniczej o odpędzie 700 hl spirytusu. Przy obliczaniu ceny podstawowej uwzględniane są, jako elementy kalkulacyjne, następujące czynniki: ziemniaki, jęczmień, koszt gorzelnianego, koszt administracji, robocizna, dostawa spirytusu, amortyzacja i remont oraz oprocentowanie kapitału zakładowego, opał, ubezpieczenie, podatki i opłaty, smary, światło, oprocentowanie kapitału obrotowego, ubytki magazynowe i drogowe. Koszty ziemniaków i jęczmienia na słód określa się na podstawie przeciętnych rynkowych cen tych ziemniaków.

Ceny podstawowe spirytusu, zakupywanego przez Państwowy Monopol Spirytusowy na cele konsumpcyjne, kształtowały się w ostatnich 4 kampaniach, jak następuje (ceny należy rozumieć franco wagon najbliższej stacji normalnotorowej kolei lub przystani—w zł za 1 hl):

Województwa	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38
Warszawskie	63:31	62:71	62:78	67:35
Łódzkie	62:26	62:34	62:72	67:37
Kieleckie	63:31	62:36	62:42	66:07
Lubelskie	60:72	60:02	60:44	65:07
Białostockie	66:77	65:50	65:26	68:62
Wileńskie	76:03	74:53	72:21	74:93
Nowogródzkie	72:01	69:69	68:08	70:61

Poleskie	71:15	68:58	66:40	70:08
Wołyńskie	65:19	63:63	63:68	67:19
Poznańskie	58:63	61:03	61:64	65:77
Pomorskie	61:74	61:64	62:56	65:86
Śląskie	66:30	70:79	71:33	73:03
Krakowskie	66:70	65:50	64:70	65:44
Lwowskie	64:65	65:39	63:84	65:35
Stanisławowskie	63:16	63:67	62:34	64:52
Tarnopolskie	70:31	61:76	60:41	62:40

Przeciętna wojewódzka 65:77 64:95 64:43 67:48

Powyższe zestawienie wykazuje znaczny wzrost ceny podstawowej spirytusu konsumpcyjnego w ostatniej kampanii.

Oprócz kontyngentu zakupu Minister Skarbu może zakupić na cele konsumpcyjne (trunkowe) pewne ilości spirytusu dodatkowo, i w ten sposób powstaje tzw. dodatkowe zapotrzebowanie. Za spirytus ten, zakupywany z tego tytułu, gorzelnie otrzymują przeciętną arytmetyczną podstawowych cen wojewódzkich z danej kampanii. Należy zaznaczyć, że gdy chodzi o „dodatkowe zapotrzebowanie”, to Komitet Ekonomiczny Ministrów w 1936 r. postanowił, iż poczynając od kampanii 1936/37 aż do czasu spłacenia przez organizację gorzelń rolniczych tzw. długu tureckiego, dodatkowe zapotrzebowanie, wyznaczone w związku ze spłatą tego zobowiązania, nie może przekraczać 30% ogólnego zapotrzebowania spirytusu na cele konsumpcyjne. Zapotrzebowanie to jest pokrywane wyłącznie przez te gorzelnie rolnicze, które godzą się na potrącenie im 50% należności za spirytus z przeznaczeniem tych potrąceń na spłatę zobowiązań tureckich. W ten sposób na coroczne zapotrzebowanie spirytusu na cele konsumpcyjne składają się 2 pozycje, mianowicie: 1) kontyngent zakupu oraz 2) dodatkowe zapotrzebowanie, związane ze spłatą długu tureckiego.

W ostatnich 5 kampaniach kontyngent zakupu oraz dodatkowe zapotrzebowanie przedstawiały się, jak następuje (w milionach litrów):

Kampania	Kontyng. zakupu	„Dodatkowe zapotrzebowanie”	Razem
1933/34	20	5	25
1934/35	20	5	25
1935/36	20	12	32
1936/37	23	10	33
1937/38	29:5	12:5	42

Obok spirytusu na cele konsumpcyjne, nabywanego bezpośrednio przez Dyрекcję Państwowego Monopoli Spirytusowego—spirytus na cele przemysłowo-techniczne oraz na eksport zakupywany jest za pośrednictwem Zrzeszenia Producentów Spirytusu. Cena tzw. spirytusu niekonsumpcyjnego jest niska w porównaniu z ceną spirytusu konsumpcyjnego. Cena ta w kampanii 1936/37 wynosiła zł 32, w kampanii zaś 1937/38—zł 35:25 za 1 hl. W dostawie spirytusu niekonsumpcyjnego uczestniczą zarówno gorzelnie rolnicze, jak i przemysłowe w określonym stosunku. Gorzelnie rolnicze wyprodukowały na poczet spirytusu niekonsumpcyjnego w ostatnich 4 kampaniach następujące ilości (w milionach litrów):

Kampania	
1934/35	23
1935/36	28
1936/37	34
1937/38	32 ¹⁾

W tzw. puli spirytusu niekonsumpcyjnego znaczny wzrost wykazuje zużycie spirytusu na cele napędowe. W związku z rozwojem motoryzacji kraju oraz ze zmniejszaniem się produkcji ropy naftowej w Polsce spirytus odwodniony znalazł duże zastosowanie jako środek napędowy—w postaci mieszanek spirytusu z benzyną i benzolem. Stosowanie spirytusu do celów napędowych na większą skalę

¹⁾ Zadeklarowano.

wprowadzono w Polsce dopiero w 1929 r. W roku tym sprzedano do wyrobu mieszanek napędowych 3 tys. l spirytusu. W 1937/38 r. do celów napędowych zużyto kilkanaście milionów litrów spirytusu. Dalszy rozwój motoryzacji kraju niewątpliwie wpłynie na powiększenie obecnego zużycia spirytusu w tym zakresie.

Z zagadnieniem powyższym łączy się produkcja kauczuku sztucznego ze spirytusu. Już od czasów wojny światowej Niemcy stosowały u siebie na dużą skalę produkcję kauczuku syntetycznego. Obecnie inne państwa—ze względów obrony, jak i ograniczenia importu naturalnego kauczuku—podjęły produkcję kauczuku sztucz-

nego ze spirytusu. Rosja Sowiecka w roku gosp. 1934/35 zużyła na ten cel ok. 150 miln. l spirytusu. Również i w Polsce produkcja sztucznego kauczuku jest, niewątpliwie, ważnym zagadnieniem, a spirytus znajdzie w produkcji kauczuku duży rynek zbytu.

W konkluzji powyższych rozważań, należy zaznaczyć, że zarysowujący się w ostatnich czasach szybki wzrost zapotrzebowania spirytusu na cele niekonsumpcyjne—w połączeniu z produkcją spirytusu konsumpcyjnego—stwarza pomyślny warunki rozwoju dla naszego gorzelnictwa rolniczego na najbliższe lata.

W. K.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W KWIETNIU 1938 R.—Ogólne obroty handlu zagranicznego w kwietniu b. r. wykazały—zgodnie z przewidywaniami, wyrażonymi w sprawozdaniu za marzec b. r.—spadek, i to aż o zł 17·7 miln., czyli o 7·8% (zł 208·0 miln.—wobec zł 225·7 miln.). Spadek obrotów był stosunkowo bardzo duży, znacznie większy niż w odpowiednim okresie ub. r., kiedy wyniósł zaledwie zł 0·4 miln., tj. 0·2%. W ten sposób po raz pierwszy miesięczna wartość ogólna handlu zagranicznego w b. r. spadła poniżej poziomu z odpowiedniego miesiąca ub. r., obniżając się o zł 6·1 miln. (2·8%). Zaznaczyć należy, że w 1937 r. poważny spadek obrotów zagranicznych wystąpił w maju, można zaś spodziewać się, że w b. r. spadek takiego w maju nie będzie; w ten sposób ogólna tendencja wzrostowa w handlu zagranicznym w b. r. została utrzymana. O ile by jednak w maju znów nastąpiło zmniejszenie wartości handlu zagranicznego—to już oznaczałoby to tę zasadniczą zmianę tendencji ogólnej, o której wspomniano w sprawozdaniu marcowym.

Liczyby szczegółowe handlu zagranicznego za pierwsze 4 miesiące b. r. przedstawiają się następująco (w miln. zł):

		Przywóz	Wywóz	Saldo
Styczeń	1938 . . .	103·4	91·5	— 11·9
Luty	„ . . .	109·1	84·7	— 24·4
Marzec	„ . . .	123·6	102·1	— 21·5
Kwiecień	„ . . .	114·4	93·6	— 20·8

Liczyby powyższe wskazują, że—podobnie jak wzrost w miesiącu poprzednim—spadek wartości w bieżącym wystąpił równolegle po obu stronach bilansu handlowego, a zatem zarówno w przywozie, jak i w wywozie. Przywóz zmniejszył się w porównaniu z miesiącem poprzednim o zł 9·2 miln. (7·4%); mimo to był on jeszcze większy niż w odpowiednim miesiącu ub. r. o zł 1·9 miln. (1·7%). Spadek wartości przywozu występuje po raz pierwszy od początku b. r., nie jest on jednak zbyt wielki po poważnym wzroście w miesiącu poprzednim, gdyż poziom importu w kwietniu jest jeszcze dość znacznie wyższy niż w lutym b. r., a tylko nieznacznie niższy niż najwyższy poziom w 1937 r. (w lipcu). Spadek wywozu był również niezbyt wielki—o zł 8·5 miln. (8·3%). Spadek ten jednak spowodował, że wywóz był znów niższy niż wywóz z odpowiedniego miesiąca 1937 r., i to aż o zł 8·0 miln. (7·9%). Ponadto ostatni spadek—jakkolwiek nie skompensował jeszcze całego blisko dwudziestomilionowego wzrostu z miesiąca poprzedniego—doprowadził jednak poziom eksportu mniej więcej do poziomu styczniowego, a zatem niższego niż w całym ostatnim kwartale 1937 r. Można na tej podstawie już stwierdzić, że eksport w b. r. nie wykazuje takiej prężności jak import, oraz że stabilizuje się na poziomie niższym niż w 1937 r.

Zgodnie z przewidywaniami, wyrażonymi w sprawozdaniu za marzec, wobec równoległego niemal zmniejszenia się zarówno przywozu, jak i wywozu, saldo obrotów zagranicznych nie wykazało najważniejszych zmian, pozostając nadal ujemnym na poziomie, przewyższającym dwadzieścia milionów złotych. Według danych szczegółowych, saldo to zmniejszyło się o zł 0·7 miln. (3·3%). Jakkolwiek, wobec istnienia ograniczeń dewizowych, ujemne saldo obrotów handlowych nie przedstawia bezpośredniego niebezpieczeństwa, to jednak dłuższe utrzymywanie się tak znacznego salda jest zjawiskiem niewątpliwie niekorzystnym. Natomiast, genetycznie rzecz biorąc, występowanie znacznego salda ujemnego, wypływającego z większej prężności importu niż eksportu, jest wywołane utrzymującą się dobrą koniunkturą wewnętrzną, pomimo załamania się jej na innych najważniejszych rynkach, a zatem ogólnospodarczą pomyślną sytuacją wewnętrzną.

W maju nie należy oczekiwać poważniejszego wzrostu obrotów, przeciwnie—mogą one ulec nawet dalszemu skurczeniu, przede wszystkim po stronie eksportu. W związku z tym można spodziewać się wzrostu ujemnego salda handlu zagranicznego.

W dziedzinie handlowo-politycznej najważniejszym zdarzeniem było rozpoczęcie w dn. 6/IV rozmów z Niemcami, mających na celu unormowanie obrotu handlowego z b. Austrią, w odniesieniu do której stan prawny stał się bezprzedmiotowy wobec wypadków politycznych w dn. 11/III b. r. Rokowania objęły ogromny kompleks zagadnień obrotu towarowego, tranzytu, postanowień weterynaryjnych, rozrachunku, płatności finansowych i innych i trwały z niewielką przerwą w czasie świąt Wielkiejnocy przez cały kwiecień. W trzecim tygodniu kwietnia przeprowadzone zostały rozmowy z Belgią, zmierzające do usunięcia niektórych trudności handlowych; rokowania te na razie rezultatów nie dały. W tym samym czasie odbyło się w Warszawie periodyczne posiedzenie Komisji Rządowej Polsko-Szwajcarskiej dla czuwania nad obrotami między obu krajami. Z dniem 1/V b. r. wypowiedziana została przez Polski Instytut Rozrachunkowy prywatna umowa rozrachunkowa z Agencją Żydowską, dotycząca obrotów towarowych i płatniczych z Palestyną.

Pod względem geograficznym w przywozie nadal trzy pierwsze miejsca zajmują: Niemcy, Stany Zjedn. i Anglia, z których to wszystkich krajów import wzrósł. W wywozie—również bez zmiany—zajmują: pierwsze miejsce—Anglia, drugie—Niemcy, trzecie—Stany Zjedn. a czwarte—Włochy; eksport do wszystkich tych krajów zwiększył się. Natomiast wobec znacznego wzrostu eksportu na piąte miejsce wysunęła się Francja, na szóste pozostała Szwecja, a na siódme spadła Belgia. Dalsze miejsca zajmują: Holandia, Austria i Czechosłowacja, będąca jedynym krajem, do którego eksport zmalał. Poza tym wzrósł wywóz do Szwajcarii, Bułgarii, Argentyny, Turcji, Norwegii. Udział krajów pozaeuropejskich w eksporcie znów wzrósł (w marcu wyniósł 16·8%).

Pod względem towarowym wzrósł wywóz z towarów następujących (w miln. zł):

	Marzec	Kwiecień
Rury żelazne i stalowe	1·3	2·9
Podkłady kolejowe, slipry	0·6	1·9
Jaja	2·5	3·7
Trzoda chłевна	2·0	3·0
Jęczmień	3·9	4·5

Ponadto wzrósł wywóz: mięsa świeżego, mrożonego, solonego (zł 1·7 miln.—wobec zł 1·3 miln.), bekonów (zł 4·1 miln.—wobec zł 3·7 miln.) oraz kłód, dłużyc (zł 2·2 miln.—wobec zł 1·8 miln.). Zmniejszył się natomiast wywóz artykułów poniższych (w miln. zł):

	Marzec	Kwiecień
Papierówka	3·2	1·2
Szynki, połówce wieprzowe w opakowaniu hermetycznym	6·1	4·4
Ziemniaki świeże	1·4	0·4
Nawozy	1·3	0·3

Ponadto zmniejszył się wywóz: koksu (zł 0·2 miln. wobec zł 1·0 miln.), węgla (zł 16·5 miln. wobec zł 17·2 miln.), tektury, papieru, kartonu (zł 0·5 miln. wobec zł 1·2 miln.), bali, desek, lat, opołów (zł 7·1 miln. wobec zł 7·7 miln.), szyn kolejowych (zł 0·5 miln. wobec zł 1·1 miln.), pszenicy (brak—wobec zł 0·5 miln.), przędzy wełnianej (zł 1·2 miln. wobec zł 1·7 miln.), parafiny (zł 0·4 miln. wobec zł 0·8 miln.), siarczanu amonu (zł 0·1 miln. wobec zł 0·5 miln.), kopalniaków (zł 1·0 miln. wobec zł 1·4 miln.), blachy żelaznej i stalowej (zł 1·1 miln. wobec zł 1·5 miln.), oraz cynku i pyłu cynkowego (zł 2·4 miln. wobec zł 2·8 miln.).

W przywozie zwiększył się import: surowca żelaza (z zł 1·1 miln. do zł 2·0 miln.), rud żelaznych (z zł 1·3 miln. do zł 2·1

miln.), nawozów (z zł 0·9 miln. do zł 1·7 miln.), elektrycznych: maszyn, aparatów, przyrządów i ich części (z zł 3·4 miln. do zł 4·2 miln.), samochodów (z zł 1·5 miln. do zł 2·2 miln.), oraz pomarańcz i cytryn (z zł 3·1 miln. do zł 3·5 miln.), natomiast zmniejszył się import: śledzi świeżych, solonych (z zł 2·8 miln. na zł 0·6 miln.), bawełny i odpadków (z zł 12·3 miln. na zł 10·3 miln.), tytoniu i wyrobów tytoniowych (z zł 4·1 miln. na zł 2·4 miln.), obrabiarek do metali wszelkich, maszyn formierskich dla odlewni (z zł 3·4 miln. na zł 2·1 miln.), nasion, ziarn i owoców oleistych (z zł 1·9 miln. na zł 0·7 miln.), żelastwa (z zł 6·5 miln. na zł 5·4 miln.), kopry (z zł 1·1 miln. na zł 0·1 miln.), skór surowych (z zł 5·1 miln. na zł 4·1 miln.), tłuszczów i olejów roślinnych i zwierzęcych (z zł 1·8 miln. na zł 1·0 miln.), skór futrzanych (z zł 3·5 miln. na zł 2·8 miln.), cyny technicznie czystej (z zł 1·2 miln. na zł 0·6 miln.), wełny owczej pranej (z zł 2·9 miln. na zł 2·5 miln.), wełny owczej czesanej (z zł 1·7 miln. na zł 1·3 miln.), przędzy wełnianej (z zł 1·0 miln. na zł 0·4 miln.), szmat (z zł 2·2 miln. na zł 1·8 miln.), kauczuku surowego mytego (z zł 1·5 miln. na zł 1·1 miln.), oraz miedzi i blachy miedzianej (z zł 2·7 miln. na zł 2·3 miln.).

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 2 ÷ 14/V 1938 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	2÷7/V	9÷14/V	Wzrost %
Pszenica			
Warszawa . . .	28·25	28·50	0·8
Poznań . . .	25·00	25·12½	0·4
Lwów . . .	25·52½	25·85	1·2
Średnia . . .	26·25½	26·49	0·8
Żyto			
Warszawa . . .	21·45	21·80	1·6
Poznań . . .	19·75	20·25	2·5
Lwów . . .	19·14½	19·71	2·9
Średnia . . .	20·11	20·58½	2·3
Owies			
Warszawa . . .	20·87½	21·12½	1·1
Poznań . . .	17·25	17·50	1·4
Lwów . . .	18·55	18·87	1·7
Średnia . . .	18·89	19·16	1·4
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	—	—	—
Poznań . . .	—	—	—
Lwów . . .	20·00	20·00	—
Średnia . . .	20·00	20·00	—
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	17·62½	18·37½	4·2
Poznań . . .	17·40	—	—
Lwów . . .	17·00	17·00	—
Średnia . . .	17·34	17·59	+ 1·4

— Okres sprawozdawczy (od 9 do 14 maja) na rynku zbóż i przetworów minął pod znakiem nadal utrzymującej się tendencji mocniejszej; na uwagę zasługuje stosunkowo poważniejszy wzrost obrotów ogólnych. Na giełdzie warszawskiej zwyżkę (w zł na 100 kg) odnotowały następujące zboża i przetwory: żyto I standart 0·25, wszystkie standardy jęczmienia 1·00, I standart owsa 0·75 i II standart 1·00 oraz otręby żytnie z przemiału standartowego 1·00; zyski kursowe na giełdzie poznańskiej kształtowały się następująco (analogicznie): pszenica 0·25, żyto 0·25, oba standardy owsa 0·50, wszystkie rodzaje I gat. mąki pszennej 0·25 oraz otręby żytnie z przemiału standartowego 0·50.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 8 120 t, w tym 1 619 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 6 720 i 1 115).

Warszawa.—Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu poprzedzającego): pszenica czerwona szklista 28·50 ÷ 29·00,—jednolita 28·50 ÷ 29·00,—zbierana 28·00 ÷ 28·50, żyto I standart 22·00 ÷ 22·25 (21·75 ÷ 22·00),—I standart 683 grl bez notowań, jęczmień browarny bez notowań,—I standart 19·00 ÷ 19·25 (18·00 ÷ 18·25),—

II standart 18·50 ÷ 18·75 (17·50 ÷ 17·75),—III standart 18·25 ÷ 18·50 (17·25 ÷ 17·50), owies I standart 22·25 ÷ 22·75 (21·50 ÷ 22·00),—eksportowy 478 ÷ 488 grl bez obrotów,—II standart 20·75 ÷ 21·25 (19·75 ÷ 20·25), mąka pszenna: I gat. 0 ÷ 30% 43·00 ÷ 45·50,—I gat. 0 ÷ 50% 40·00 ÷ 42·50,—I gat. A 0 ÷ 65% 38·00 ÷ 40·00,—II gat. 30 ÷ 65% 31·00 ÷ 32·50,—II gat. 50 ÷ 65% 26·50 ÷ 29·50,—III gat. 65 ÷ 70% 23·50 ÷ 26·50,—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—pastewna 16·50 ÷ 17·50, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 50% 32·00 ÷ 32·75,—I gat. 0 ÷ 65% 29·75 ÷ 30·25,—II gat. 50 ÷ 65% 19·75 ÷ 20·75,—razowa 0 ÷ 95% 23·50 ÷ 24·25, otręby grube z przemiału standartowego 16·00 ÷ 16·50,—średnie z przemiału standartowego 14·50 ÷ 15·00,—miałkie z przemiału standartowego 14·50 ÷ 15·00, otręby żytnie z przemiału standartowego 14·25 ÷ 14·75 (13·25 ÷ 13·75), otręby jęczmienne 12·75 ÷ 13·25.

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 25·00 ÷ 25·50 (24·75 ÷ 25·25), żyto 20·25 ÷ 20·50 (20·00 ÷ 20·25), jęczmień 638/650 grl 16·75 ÷ 17·00,—673/678 grl 17·00 ÷ 17·50,—700/717 grl 17·75 ÷ 18·00,—browarny bez notowań, owies I standart 18·00 ÷ 18·50 (17·50 ÷ 18·00),—II standart 17·00 ÷ 17·50 (16·50 ÷ 17·00), mąka wraz z workiem: pszena I gat. 0 ÷ 30% 43·75 ÷ 44·75 (43·50 ÷ 44·50),—I gat. 0 ÷ 50% 40·75 ÷ 41·75 (40·50 ÷ 41·50),—I gat. 0 ÷ 65% 37·75 ÷ 38·75 (37·50 ÷ 38·50),—II gat. 30 ÷ 65% 33·25 ÷ 34·25 (33·00 ÷ 34·00),—II gat. A 50 ÷ 65% bez notowań,—III gat. 65 ÷ 70% bez notowań,—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—pastewna bez notowań, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 50% 30·25 ÷ 31·25,—I gat. 0 ÷ 65% 28·75 ÷ 29·75,—II gat. 50 ÷ 65% bez notowań,—razowa 0 ÷ 95% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 15·50 ÷ 16·00,—średnie z przemiału standartowego 13·50 ÷ 14·50, otręby żytnie z przemiału standartowego 13·50 ÷ 14·50 (13·00 ÷ 14·00), otręby jęczmienne 13·00 ÷ 14·00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 9 do 14 maja 1938 r.

W okresie sprawozdawczym na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej równoległe z wystąpieniem większego zainteresowania przejawiało się osłabienie tendencji. Wzrost obrotów był udziałem głównie akcji przemysłu metalowo-przetwórczego. Straty kursowe (w zł) kształtowały się następująco: Bank Zachodni 2·50 (akcje te są notowane z dniem 12/V b. r. bez bezwartościowego kuponu dywidendowego za rok 1937), Warsz. Tow. Kopalń Węgla 1·50, Lilpop 6·00 (z dniem 12/V b. r. akcje te są notowane bez kuponu dywidendowego za rok 1937 wartości zł 6·00), Starachowice 0·50 oraz Tow. Zakładów Żyrardowskich 0·25.

Również i na giełdach prowincjonalnych obroty lekko wzrosły przy nastroju mocniejszym.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (w waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
w zł za akcje				
Bank Polski	zł 100	116·75	116·50	116·50
Bank Zachodni	zł 100	—	—	32·00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	—	—	35·00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru — uprzywil.	zł 100	—	—	34·75
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	29·00	27·50	27·50
Lilpop	zł 100	75·00	68·50	68·75
Modrzejów	zł 50	14·10	14·00	14·00
Norblin	zł 100	85·00	85·00	85·00
Starachowice	zł 100	37·75	37·00	37·50
				-37·25
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	—	—	58·75
Haberbusch i Schiele	zł 100	—	—	49·50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Zieleniewski 37·00 — 40·00, Olkusz 28·00 — 33·00

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu poprzedzającego): Bank Polski 116·00 (116·00—115·00), Cukrownia „Kruszwica” 720·00, H. Cegielski 28·00 — 27·50 (27·00), Lubań-Wronki 28·00.

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

WYWÓZ DREWNA DROGĄ MORSKĄ.—Min. Skarbu wydało okólnik, w którym wyjaśniło, że wywożone za granicę drogą morską drewno iglaste tarte wzdłuż, przynajmniej z 2 stron (belki, bale, krawędziaki, deski, łaty itp.—z wyjątkiem sliprów, podkładów kolejowych i klepek), chociażby heblowane lecz inaczej nieobrobione z poz. 18 tar. celn. wywozowej, oraz slipry, podkłady kolejowe, mostownice, podrozejdnice, timbry i belki angielskie—wszystko z drzew iglastych, ciosane lub tarte, nasycone lub nienasycone z poz. 19 tar. celn. wywozowej—mogą być zwalniane od cła wywozowego na podstawie zaświadczeń Min. Przemysłu i Handlu, zaopatrzonych w przekątną. Zaświadczenia te—poza przekątną—w niczym nie różnią się od zaświadczeń, służących za podstawę do zwolnienia od cła przy wywozie drogą lądową.

Do wydawania zaświadczeń z przekątną upoważnione są: 1) na drewno, wymienione wyżej z poz. 18 tar. celn. wywozowej: Sekcja Eksportowa Materiałów Tarych z Drzew Iglastych w Gdyni, ul. Ś-to Jańska Nr 53, oraz Sekcja Eksportowa Materiałów Tarych z Drzew Iglastych Związku Gdańskich Eksporterów Drewna (Verein Danziger Holzexporteure) w Gdańsku, Langgasse Nr 44, 2) na drewno, wymienione wyżej z poz. 19 tar. celn. wywozowej: Ekspozytura Komitetu Eksportowego Sliprów i Podkładów w Gdańsku, Elisabethwall 9.

W przypadkach, kiedy do urzędu celnego nadejdzie drewno, zaopatrzone w odpowiednie zaświadczenie Min. Przemysłu i Handlu bez przekątnej—strona powinna zaświadczenie to zamienić w wyżej wymienionych instytucjach na zaświadczenie z przekątną.

Deszczułki z drewna iglastego tartego, pocięte na odpowiednie wymiary do wyrobu opakowań, chociażby heblowane lecz inaczej nieobrobione, nawet powiązane w wiązki (tzw. komplety skrzynkowe)—podlegają cłu według poz. 18 tar. celn. wywozowej i przy wywozie drogą morską traktowane są jak drewno iglaste tarte z poz. 18 tar. celn., przy zachowaniu jednak postanowień okólnika Min. Skarbu z dn. 11/II 1937 r. („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 5, poz. 149).

Drewno, wywożone przez Administrację Lasów Państwowych drogą morską, może być zwalniane od cła na podstawie zaświadczeń Min. Przemysłu i Handlu również bez przekątnej.

ZWOLNIENIE OD ZMIANY POZWOLEŃ PRZYWOZU PO WYDANIU TOWARU DO WOLNEGO OBROTU.—W myśl postanowień § 227 p. I przepisów wykonawczych do prawa celnego, w przypadkach zgłoszenia przez stronę zażalenia na orzeczenie komisji taryfowej i przekazania przez urząd celny tego zażalenia Min. Skarbu do rozstrzygnięcia—strona ma prawo podjąć towar, nie oczekując decyzji Min. Skarbu, po uiszczeniu należności celnych według orzeczenia komisji i zadośćuczynieniu wszystkim obowiązującym przy odprawie celnej przepisom.

Wobec powstałych wątpliwości, Min. Skarbu wyjaśniło, że w razie nadejścia w tych przypadkach orzeczenia Min. Skarbu, przydzie-

lającego towar do odmiennej pozycji taryfy celnej niż ustalona przez komisję taryfową, już po wydaniu towaru do wolnego obrotu w trybie § 227 p. I g przepisów wykonawczych do prawa celnego—strona zwolniona jest od przedstawienia nowego pozwolenia przywozu, odpowiednio dostosowanego do zmienionej taryfikacji towaru.

Natomiast w przypadkach wydania orzeczenia przez Min. Skarbu w czasie, gdy towar znajduje się jeszcze pod dozorem celnym—oclenie tego towaru i wydanie do wolnego obrotu, może nastąpić dopiero po przedstawieniu przez stronę właściwego pozwolenia przywozu.

STOSOWANIE POZWOLEŃ PRZYWOZU DO TOWARÓW, POCHODZĄCYCH Z AUSTRALII I NOWEJ ZELANDII.

Pozwolenia na przywóz towarów, udzielane przez Min. Przemysłu i Handlu na podstawie § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 5/V 1936 r. i na warunkach, ustanowionych w rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 8/V 1936 r.—są obecnie, jeśli chodzi o przywóz towarów z Australii i Nowej Zelandii, wystawiane oddzielnie dla każdego z tych krajów.

W związku z tym Min. Skarbu wyjaśniło, że do towarów, pochodzących z Nowej Zelandii, nie mogą być stosowane przy odprawie celnej pozwolenia przywozu, w których jako kraj pochodzenia wskazana jest Australia i odwrotnie.

STOSOWANIE DO TOWARÓW, POCHODZĄCYCH Z IRLANDII, STAWEK KOLUMNY I TARYFY CELNEJ.

—W związku z powstałymi wątpliwościami, co do tego którą kolumnę taryfy celnej należy stosować do towarów, pochodzących z Irlandii (Eire), a mianowicie, czy stawki kolumny I, czy też kolumny II—Min. Skarbu wyjaśniło, że pomiędzy Polską i Irlandią nie została dotychczas zawarta umowa handlowa, ani też umowa, wykluczająca lub ograniczająca stosowanie stawek kolumny I.

Dlatego też—zgodnie z art. 2 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 23/VIII 1932 r. o ustanowieniu taryfy celnej przywozowej—do towarów, pochodzących z Irlandii (Eire, poprzednio Irish Free State), mają zastosowanie stawki kolumny I taryfy celnej przywozowej.

POSTANOWIENIA K.N.U. DO KONSERW RYBNYCH POCHODZENIA SZWEDZKIEGO.

—Min. Skarbu wyjaśniło, że konserwy rybne pochodzenia szwedzkiego, stanowiące ryby z gatunków clupea spratus i clupea harengus, nawet bez głów i ości, w oliwie lub przyprawie pomidorowej itp. chociażby z korzeniami, objęte poz. 256 p. 3 litery odpowiedniej taryfy celnej przywozowej, sprowadzane ze Szwecji pod nazwami „skarpill”, „sill”—mogą korzystać na podstawie K.N.U., przewidzianej w traktacie handlowym polsko-szwedzkim z dn. 2/XII 1924 r., ze stawek konwencyjnych, ustalonych dla takichże konserw rybnych pochodzenia norweskiego, sprowadzanych pod nazwami „brisling” i „Sild”.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

ZMIANY W TARYFACH TOWAROWYCH P. K. P.—W „Dz. Tar. i Zarzadz. Kolej.” Nr 20/1938 ogłoszono niżej podane ważniejsze zmiany i uzupełnienia do taryf towarowych P. K. P. Zmiany, dotyczące obniżek taryfowych, weszły w życie z dniem 15/V, nieliczne natomiast podwyżki taryf lub utrudnienia przewozu wejda w życie z terminem późniejszym, mianowicie od 1 lub 15/VI 1938 r.

W grupie artykułów rolnych i ogrodnictwa obniżono przewoźne na winogrona krajowe w przesyłkach drobnych zwyczajnych i pośp., włączając produkt ten do taryfy specjalnej WR-5B. Dotychczas winogrona krajowe, przewożone w przesyłkach drobnicowych zwyczajnych, korzystały na podstawie tar. specj. WA-65 z opłat klasy drobnicowej II, w przesyłkach drobnych pośpiesznych zaś—z klasy zasadniczej P. Przez włączenie do tar. specj. WR-5B zrównano winogrona pod względem taryfowym z brzoskwiniami, arbusami itp. owocami krajowymi. Zniżka dla drobniczwyczajnej jest nieznaczna, wynosi bowiem tylko ok. 7%, natomiast drobnica pośpieszna uzyskała wydatniejszą zniżkę w granicach 40÷46%. Należy nadmienić, iż tar. specj. WR-5B zawiera opłaty na jednako- wym poziomie dla przesyłek drobnych zwyczajnych i pośpiesznych. Przesyłki wagonowe zwyczajne korzystać będą nadal na podstawie tar. specj. WA-65 z klasy 5 opłat.

W grupie produktów przemysłu rolnego zniesiono kontyngent w tar. wyj. gc-5 na wywóz spirytusu rektyfikowanego do Niemiec z równoczesną podwyżką stawek tej taryfy o 5% oraz z włączeniem do jej obszaru ważności stacji nadawczej Kutno.

Zniesienie obowiązującego dotychczas kontyngentu w wysokość 6 tys. t rocznie umożliwi wykorzystanie taryfy także przy mniejszych ilościach eksportu.

Tar. wyj. gc-3 na wywóz cukru surowego żółtego z Pomorza do Rumunii przez stację graniczną Śniatyń rozszerzono także na przejście graniczne pod Zaleszczykami ze stawką wyższą—odpowiednio do dłuższego odcinka przewozu—o gr 5 na 100 kg. W ten sposób obowiązuje przy wywozie przez Śniatyń jednakowa stawka od kilku stacji pomorskich gr 340 od 100 kg, przy wywozie zaś przez Zaleszczyki—gr 345 od 100 kg.

W tar. specj. PD-20 na import do kilku stacji juty surowej oraz w tar. specj. PD-25 na import włókna afrykańskiego roślinnego—zastąpiono dotychczasowe stawki stacyjne jednakowym poziomem opłat klasy zasadniczej 9a, b. Zmiana powyższa, która wprowadza w niektórych relacjach nieznaczny wzrost przewoźnego w granicach do 10%, ma na celu usunięcie dotychczasowego nieuzasadnionego gospodarzo uprzywilejowania taryfowego pewnych odbiorców na niekorzyść innych.

Równocześnie skreślono taryfy portowe na dowóz do wileńskich garbarni (stacje: Wilno, Grodno i Białystok) skórek bydłoczych surowych (tar. specj. PB-64) oraz ekstraktów garbarskich (tar. specj. PJ-93). Taryfy te straciły rację bytu wobec sytuacji, iż dalej położone garbarnie, np. na ziemiach południowo-wschodnich, z ulg importowych dla wymienionych surowców nie korzystają.

W grupie taryf drzewnych skreślono w tar. specj. WF-1 na drewno opałowe i WF-14 na trociny, wióry, zrżyny itp. warunek przeznaczenia towaru „do zużycia na opał”. Warunek ten okazał się uciążliwy zarówno dla kolei, która często nie była w stanie kontrolować zużycia towaru, jak i dla klientów, sprowadzających drewno na inne cele, niż na opał. Drewno opałowe, trociny oraz wióry drzewne, poza przeznaczeniem na opał, stosowane są do wielu innych celów, np. drzewo—do wyrobu sprzętów, trociny zaś używane są w rzeźniach, wędzarniach oraz jako ściółka pod konie itp. Mając na uwadze, iż ekonomiczne wykorzystanie taniego sortymentu drewna lub odpadków tartacznych jest pożądane dla gospodarstwa, Min. Komunikacji skreśliło w wymienionych wyżej taryfach warunek przeznaczenia towaru na opał, wobec czego taryfy te stosowane będą powszechnie. Stawki opłat dotychczasowej tar. specj. WF-1 podwyższono o gr 1 na 100 kg, która to podwyżka dotyczyć będzie tylko drewna opałowego, gdy to samo drewno, przeznaczone do innych celów, uzyskało na odległościach do 500 km zniżkę opłat przewozowych w rozmiarach do 15%.

Trociny, przeznaczone na opał, korzystać będą z opłat dotychczasowych bez podwyżki jednogroszowej, trociny zaś, przeznaczone do innych celów, uzyskały—na skutek rozszerzenia tar. specj. WF-14—wydatną zniżkę opłat przewozowych od klasy zasadniczej 15 w wysokości ok. 65%.

W związku z wprowadzonymi zmianami straciły aktualność, jako wyższe pod względem opłat, tar. specj. WF-4—na drewno dębowe, przeznaczone dla ekstrakcji garbnika, oraz tar. specj. WF-5—na drewno, przeznaczone do przerobienia na produkty destylacji. Taryfy te zostały skreślone, przewóz zaś tych gatunków drewna odbywać się będzie na podstawie ogólnej tar. specj. WF-1.

Z artykułów, przeznaczonych również na opał, rozszerzono obszar ważności tar. specj. WK-51 na przewóz torfu od stacji Kiena na wszystkie stacje odbiorcze Wileńskiej Dyrekcji Kolejowej, oddalone od stacji nadania nie więcej niż 100 km. Pod względem poziomu opłat taryfę tę zrównano z taryfą WF-1 na drewno opałowe. Dotychczas tar. specj. WK-51 obowiązywała tylko do 2 stacji przeznaczenia, mianowicie: Wilno i Nowo Wilejka.

Z produktów suchej destylacji drewna zaklasyfikowano do oddzielnej pozycji 980 K. t. klej żywczy z odpowiadającymi wartościami handlowej towaru opłatami klasy wagonowej 6, drobnicowej II i pośpiesznej P-2.

W dziale minerałów pogłębiono do klasy 16 ulgę taryfową na przewóz barytu krajowego surowego i mielonego z Kielc do Tarnowskich Gór i wszystkich stacji, położonych na terenie D. O. K. P. Katowice i Kraków (tar. wyj. wh-19). Rozmiar zniżki wynosi dla barytu surowego od stosowanej taryf dotychczas klasy 14 ok. 22%, dla barytu mielonego zaś od klasy 12—ok. 45%. Zniżka ma na celu ułatwienie wprowadzenia na rynek krajowego minerału, który może zastąpić w całości surowiec importowany.

Poza tym wprowadzono taryfę wyjątkową na przewóz krawężników i obrzeży kamiennych, przeznaczonych do budowy pieców kopaluków (tar. wyj. wh-5). Zniżka taryfy z klasy 11 do 13 wynosi ok. 20%.

W dziale przemysłu chemicznego zmiany taryfowe mają na celu udzielenie pewnej pomocy taryfowej wileńskiemu przemysłowi garbarskiemu. Tak więc, wprowadzono tar. specj. WJ-44 na przewóz siarczku sodu z Łodzi i Pabianic do Wilna wg klasy 7 (zniżka od klasy zasadniczej 6 ok. 10%), tar. specj. WJ-46—na przewóz siarczynu sodu kwaśnego (bisulfitu) z Pabianic, Zgierza i Torunia do Wilna wg klasy 7 (zniżka od klasy zasadniczej 2 wynosi ok. 34%). Poza tym umożliwiono przewóz siarczynu magne-

zu (soli gorzkiej) z Warszawy do wileńskiego ośrodka garbarskiego przez włączenie stacji Warszawa do tar. specj. WJ-42 (zniżka od klasy zasadn. 5 do 9 wynosi ok. 31%) oraz zaklasyfikowano sól szczawikową do poz. 581 K. t. z opłatami klasy wagonowej 3, odpowiadającymi wartości handlowej towaru.

W dziale przemysłu hutniczo-metalowego uzupełniono nomenklaturę przez włączenie do poz. 1208 K. t. korb rowerowych surowych, które to półprodukty uzyskały w ten sposób opłaty klasy wagonowej 8 i drobnicowej II. Do poz. 1261 K. t. włączono capiny i gryfy, czyli narzędzia żelazne, służące do przesuwania kłoców. Narzędzia te uzyskały opłaty klasy wagonowej 6 i drobnicowej II.

Dla wywozu za granicę rud żelaznych niskoprocentowych przywrócono skreśloną w polowie grudnia ub. r. tar. specj. GM-1, dla wywozu zaś żużli, szlak, popiołów itp. odpadków z wytopienia rud, zawierających żelazo, przywrócono wygasłą w tymże czasie tar. specj. GM-30. Obie z wymienionych taryf obowiązują na nowo od dn. 15/V 1938 r.

Do załącznika XIII T. Cz. IB, zawierającego wykaz towarów przestrzennych, włączono bębny, służące do opakowań, z poz. 1222 K. t., skreślono zaś nici bawełniane z poz. 711 b K. t. Dla towarów przestrzennych przeznaczone są, jak wiadomo, wagony większych wymiarów, w których towary przewożone są w przesyłkach wagonowych bez żadnych specjalnych dopłat, natomiast przy przewozie drobnicą towary przestrzenne opłacają przewoźne wg zasad ogólnych z podwyższeniem stawek o 50%.

W dziale przemysłu papierniczego uzupełniono nomenklaturę, włączając tekturę dachową asfaltowaną lub smołowaną, posypaną talkiem, do poz. 1008 c K. t., przez co produkt ten został zrównany taryfowo z papą, posypaną piaskiem lub żwirem, i będzie opłacał przewoźne według klasy wagonowej 11 i drobnicowej III.

W tar. specj. PN-30 na wywóz papieru bezdrzewnego z Rabsztyna przez porty p. o. c. zmniejszono kontyngent eksportowy z 1500 t do 1000 t rocznie z równocześnie podwyżką stawki dotychczasowej z gr 452 do gr 500 od 100 kg.

W postanowieniach taryfowych o przewozie próżnych wagonów (§ 81 T. Cz. IB), jako taboru, toczącego się na własnych kołach, wprowadzono ulgowe stawki za przewóz próżnych wagonów prywatnych właścicieli, wysyłanych za granicę celem wynajmu lub zwracanych z za granicy po rozwiązaniu umowy najmu. Gdy według dotychczasowych przepisów przewoźne za takie przebiegi, obliczane według stawek klasy 8 za $\frac{2}{3}$ wagi własnej wagonu, wynosiło za 100 km ok. zł 300 i czyniło nieopłacalnym wydzierżawianie wagonu za granicę—nowo wprowadzone przewoźne wynosi tylko gr 20 od wagonu i kilometra, a więc za 100 km wyniesie zaledwie zł 20. Motywem wprowadzenia tak niskich opłat była okoliczność, iż wynajem cystern za granicę stanowi swego rodzaju eksport usług, za który otrzymuje kraj dewizy.

W zeszycie taryf portowych włączono stację Danzig (Gdańsk) Lege Tor do kolejowych stacji portowych, w komunikacji z którymi mają zastosowanie taryfy Cz. II zeszytu 3. Stacja ta dotychczas ze względu na trudności kontrolne korzystała z taryf portowych tylko przy przewozie niektórych towarów i to za specjalnym zastrzeżeniem tego w odnośnych taryfach specjalnych. Obecnie okazało się, iż trudności z kontrolą zostaną usunięte, wobec czego stacja wymieniona traktowana będzie taryfowo na równi z pozostałymi stacjami portowymi, bez czynienia specjalnych zastrzeżeń w taryfach specjalnych.

S. P.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTÓW POLSKICH W I KWARTALE 1938 R.—

W portach polskiego obszaru celnego przeładowano—według danych zarządów portowych—w poszczególnych miesiącach b. r. oraz porównawczo w analogicznych miesiącach ub. r. następujące ilości towarów (w tonach):

	Gdynia		Gdańsk		Razem	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937
O g 6 ł e m						
Styczeń	801 574	667 242	580 663	642 714	1 382 237	1 309 956
Luty	674 166	609 305	493 493	452 466	1 167 659	1 061 771
Marzec	732 846	742 080	583 402	553 288	1 316 248	1 295 368
W y w 6 z						
Styczeń	543 392	546 205	461 023	577 742	1 104 415	1 123 947
Luty	535 901	499 537	380 698	410 717	916 599	910 254
Marzec	604 412	589 491	442 386	464 220	1 046 798	1 053 711

Przywóz

Styczeń	158 182	121 037	119 640	64 972	277 822	186 009
Luty	138 265	109 768	112 795	41 749	251 060	151 517
Marzec	128 434	152 589	141 016	89 068	269 450	241 657

Sumarycznie przeładunek w I kwartale b. r. oraz 2 lat poprzednich przedstawia się w sposób następujący (w tonach):

	Gdynia		Gdańsk		Razem	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937
O g 6 ł e m						
1938	2 208 586	1 657 558	3 866 144			
1937	2 018 627	1 648 468	3 667 095			
1936	1 861 519	1 266 073	3 127 592			
W y w 6 z						
1938	1 783 705	1 284 107	3 067 812			
1937	1 635 233	1 452 679	3 087 912			
1936	1 600 636	1 110 803	2 711 439			

P r z y w ó z			
1938	424 881	373 451	798 332
1937	383 394	195 789	579 183
1936	260 883	155 270	416 153

Analizując powyższe zestawienia, stwierdzamy w 1938 r. ogólny wzrost obrotów w porównaniu z 1937 r. Na wzrost ten wpłynęło—przede wszystkim—kształtowanie się przywozu, który zwiększył się w obu portach, a szczególnie w Gdańsku. Wywóz natomiast, ogólnie biorąc, utrzymał się na poziomie zeszłorocznym, a jeśli chodzi o każdy port z osobna—to należy zanotować w Gdyni wzrost wywozu, a w Gdańsku—spadek.

Jeżeli chodzi o poszczególne miesiące, to w Gdyni najwyższe obroty odnotowano w styczniu b. r., w Gdańsku—w marcu b. r. W Gdyni obroty w styczniu i lutym przewyższają obroty w analogicznych miesiącach ub. r., a w marcu wykazują one nieznaczne zmniejszenie się. W Gdańsku jedynie wyniki styczniowe b. r. są gorsze od styczni ub. r., luty i marzec b. r. wykazują wyższe obroty niż w ub. r.

Przeladunek ważniejszych towarów w I kwartale b. r. oraz ub. r. kształtował się następująco (w tonach):

	Gdynia		Gdańsk	
	1938	1937	1938	1937
	W y w ó z			
Węgiel	1 481 259	1 352 902	841 023	816 741
Koks	34 970	58 940	72 398	33 683
Drzewo	118 776	42 341	206 384	251 854
Zboże	7 210	22	67 924	180 842
Mąka	630	682	4 354	43 117
	P r z y w ó z			
Rudy i piryty	31 789	41 399	261 518	110 307
Fosforyty	42 206	28 421	19 886	8 054
Złom	164 025	135 786	470	5 536
Bawełna	25 031	21 932	31	30
Śledzie	7 495 ¹⁾	4 994 ¹⁾	9 200	7 312
Owoce	22 088	23 759	223	361
Węgiel i koks	—	—	21 072	20 576

W Gdyni nastąpił znaczny wzrost wywozu drzewa, węgla, zboża, cukru i cementu, natomiast spadek wywozu koksu. W Gdańsku wzrósł głównie wywóz węgla, koksu i melasy, spadł natomiast eksport drzewa, zboża i mąki. W przywozie Gdyni zwiększenie wykazują pozycje złomu, fosforytów, śledzi i bawełny, spadek natomiast—rud i pirytów. W Gdańsku zwiększył się przede wszystkim przywóz rud, pirytów, fosforytów i śledzi, a spadł przywóz złomu.

Udział portów w handlu zagranicznym Polski przedstawia się pod względem wagi i wartości w okresie I kwartału b. r.—wg danych Gł. Urzędu Statyst.—w sposób następujący:

	O g ó ł e m		W y w ó z		P r z y w ó z	
	ton	%	ton	%	ton	%
Handel zagr.	4 395 930	100	3 531 829	100·0	864 101	100·0
Udział portów	3 470 899	78·9	2 921 181	82·7	549 718	63·6
„ Gdyni	2 098 783	47·7	1 748 866	49·5	349 917	40·5
„ Gdańska	1 372 116	31·2	1 172 315	33·2	199 801	23·1
	W a r t o ś ć o b r o t ó w					
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
Handel zagr.	614 141	100·0	278 285	100·0	335 856	100·0
Udział portów	394 107	64·2	180 814	65·0	213 293	63·5
„ Gdyni	302 844	49·3	113 328	40·7	189 516	56·4
„ Gdańska	91 263	14·9	67 486	24·3	23 777	7·1

Jak z powyższego wynika, handel zagraniczny Polski kieruje się obecnie przez porty polskiego obszaru celnego w 78·9% (w I kwart. ub. r.—w 79·1%) pod względem wagi oraz w 64·2% (77·2%) pod względem wartości.

L. R.

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W KWIETNIU 1938 R.—Wyniki pracy portu gdyńskiego, osiągnięte w kwietniu b. r., wskazują na dalsze ożywienie zarówno w ruchu statków, jak i w obrocie towarowym, dokonany przez ten port.

O intensywności ruchu statków świadczy znaczny wzrost średniej ilości statków, przebywających jednocześnie w porcie, która w miesiącu sprawozdawczym wyniosła 65 (w marcu—55). Średni postój statku w porcie nieco zmalał (51·8 godz.—wobec 52·7 godz. w marcu), średni zaś tonaż statku, zawijającego do Gdyni, wzrósł

do 1 029 nrt (w marcu—998·7 nrt). Ogółem zawinęło do portu gdyńskiego w kwietniu 497 statków (w marcu—472) o łącznym tonażu 511 253 nrt (471 382), wyszło statków 514 (477) o tonażu 519 654 nrt (477 642). W kolejności bander na pierwszym miejscu utrzymała się w kwietniu Szwecja, na drugim—Polska, na następnych zaś: Dania, Włochy, Finlandia, Norwegia i Niemcy.

Liczy ogólnego obrotu towarowego wykazują w kwietniu w porównaniu z marcem wzrost o ok. 39 tys. t—do 779 147 t (w marcu—740 737 t). Na obrót zamorski przypada z tego 760 645 t (w marcu—732 846 t), na obrót drogą wodną z wnętrzem kraju—17 494 t (6 546 t), na obrót zaś przybrzeżny za ledwie 1 008 t (1 345 t). W obrocie zamorskim wzrosła ogólna pozycja wywozu, która osiągnęła 638 674 t (w marcu—604 412 t), zmalała natomiast pozycja przywozu—121 971 t (w marcu—128 434 t). Podział tych liczb na poszczególne pozycje (w tonach) wypadł w miesiącu sprawozdawczym w sposób następujący:

P r z y w ó z		W y w ó z	
Nasiona różne	84	Zboże	1 900
„ oleiste	3 748	Strączkowe	—
Ryż surowy	8 347	Nasiona i rośliny	93
Owoce świeże	5 797	Mąka	125
„ suszone	807	Ryż wyluszczoney	169
Konserwy owocowe	5	Ślód	920
Orzechy i migdały	173	Ziemiaki	59
Kawa	501	Warzywa	20
Herbata	121	Owoce świeże	310
Kakao	305	Szynki i inne peklowane	332
Korzenie	92	Bekony	1 727
Rośliny i mater. rośl.	12	Drób i ptactwo bite	23
Żywica	533	Jaja	2 542
Śledzie świeże	35	Masło	1 087
„ solone	199	Cement	2 829
Rudy różne i wypalki pir.	17 237	Sól kuchenna i przemysł.	344
Piryty	—	Węgiel kamienny	478 749
Oleje	271	„ bunkrowy	74 248
Smółta i smary	16	Koks	1 414
Asfalt	2	Tłuszcze zwierzęce	2
Tłuszcze i oleje roślinne	298	Konserwy warzywne	371
„ zwierzęce surowe	770	Przetwory mięsne	3 775
Tran	134	Cukier	4 443
Napoje alkoholowe i inne	162	Napoje alkoholowe	27
Tytoń	146	Makuchy	3 708
Siarka	325	Wytłoki buraczane	3 519
Przetwory chemiczne	297	Przetwory chemiczne	84
Farby	68	Siaraczan amonu	—
Garbniki	1 082	Salmiak	17
Fosforyty	20 864	Karbid	334
Zużle Thomasa	2 400	Farby	48
Skóry	3 907	Biel cynkowa	635
Wetna	3 285	Mączka kostna	202
Odpadki wełniane	68	Saletra	11
Przędza wełniana	17	Skóry	153
Bawełna	6 914	Tkaniny	394
Odpadki bawełny	143	Bawełna i odpadki	583
Przędza bawełniana	169	Bale i słupy	11 592
Len, konopie, sisal i inne	63	Drzewo tarte	15 261
Juta	861	Wyroby z drzewa	1 041
Szmaty	1 135	Kleпки	—
Kauczuk	672	Dytky i forniry	1 329
Wyroby gumowe	30	Meble gięte	268
Papier i makulatura	781	Wyroby koszykarskie	46
Papa i tektura	8	Papier	218
Celuloza	699	Papa i tektura	153
Żelazo surowe	763	Celuloza	175
Metale różne	321	Żelazo surowe	356
Złom żelazny	28 707	„ handlowe	6 986
Miedź	2 121	Blacha żelazna i stal.	2 217
Cyna	73	Metale różne	122
Cynk	—	Wyroby żelazne i metal.	873
Wyroby żelazne i metal.	190	Rury żeliwne i żelazne	5 795
Maszyny, aparaty i części	1 202	Naczynia emaliowane	183
Części wagon. i lokomot.	117	Cynk	1 320
Samochody, motocykle i części	770	Blacha cynkowa	231
Różne	4 124	Różne	5 311
	Razem: 121 971		Razem: 638 674

W zestawieniu przywozu należy zwrócić uwagę na spadek kilku pozycji, będących następstwem okresu nieszczonego; do pozycji tych należą: owoce świeże (5 797 t—wobec 8 469 t w marcu), owoce suszone (807 t—wobec 1 031 t w marcu), śledzie świeże (35 t—wobec 1 795 t) i śledzie solone (199 t—wobec 4 872 t). Z innych artykułów, których przywóz również zmalał w miesiącu sprawozdaw-

1) Waga netto.

czym, można wymienić: garbniki (1 082 t—wobec 1 341 t w marcu), żuźle Thomasa (2 400 t—wobec 5 250 t), skóry (3 907 t—wobec 4 229 t), bawełnę (6 914 t—wobec 8 765 t), szmaty (1 135 t—wobec 1 557 t), złom żelazny (28 707 t—wobec 37 459 t) i zbiorową pozycję „różne” (4 124 t—wobec 9 425 t). Różnice powyższe zostały w znacznej mierze skompensowane przez wzrost przywozu innych artykułów, jak: nasiona oleiste (3 748 t—wobec 2 931 t), ryż surowy (8 347 t—wobec 79 t), rudy różne (17 237 t—wobec 10 419 t), fosforyty (20 864 t—wobec 14 325 t), wełna (3 285 t—wobec 2 614 t) oraz maszyny, aparaty i części (1 202 t—wobec 950 t).

Po stronie wywozu wzrosła bardzo poważnie pozycja węgla eksportowego (473 749 t—wobec 431 922 t w marcu) oraz pozycja węgla bunkrowego (74 248 t—wobec 66 849 t). Ponadto w kwietniu zwiększył się również wywóz przez Gdynię: zboża (1 900 t—wobec 1 760 t), bekonów (1 727 t—wobec 1 553 t), jaj (2 542 t—wobec 1 539 t), przetworów mięsnych (3 775 t—wobec 2 536 t), cukru (4 443 t—wobec 2 241 t), makuchów (3 708 t—wobec 1 459 t), wytlóków buraczanych (3 519 t—wobec 61 t), wyrobów z drzewa (1 041 t—wobec 509 t), dykt i fornierów (1 329 t—wobec 1 273 t), żelaza handlowego (6 986 t—wobec 5 371 t), rur żeliwnych i żelaznych (5 795 t—wobec 1 444 t) i „różnych” (5 311 t—wobec 2 728 t). Zmalały natomiast w kwietniu pozycje: cementu (2 829 t—wobec 4 925 t), koksu (1 414 t—wobec 9 009 t), smoły i paku smołowego (brak zupełny—wobec 4 782 t w marcu), siarczaniu amonu (brak zupełny—wobec 2 642 t), balii i słupów (11 592 t—wobec 17 281 t), drzewa tartego (15 261 t—wobec 29 314 t), blachy żelaznej i stalowej (2 217 t—wobec 2 794 t) i cynku (1 320 t—wobec 1 953 t).

W obrocie drogą wodną z wnętrzem kraju na przywóz przypada 11 581 t (w marcu—2 532 t), na wywóz—5 913 t (4 014 t). W zestawieniu przywozu zwraca uwagę pozycja cukru—11 289 t (w marcu—2 163 t), zestawienie zaś wywozu składa się z kilkudziesięciu pozycji, z których tylko jedna—wełna—przekracza tysiąc ton (1 226 t—w marcu brak).

W obrocie przybrzeżnym przywóz wyniósł 151 t (w marcu—107 t), wywóz—857 t (1 238 t). Wszystkie pozycje składowe są bardzo niske, żadna z nich nie przekracza 450 t.

Ruch pasażerów ożywił się w kwietniu, zresztą nieznacznie: przyjechało 970 osób (w marcu—404), wyjechało—2 043 (w marcu—1 937).

O.

POCZTA I TELEGRAF

URUCHOMIENIE BEZPOŚREDNIEJ KOMUNIKACJI POCZTOWEJ, TELEFONICZNEJ I TELEGRAFICZNEJ Z LITWĄ

Nawiązanie normalnych stosunków pomiędzy Polską i Litwą w dziedzinie poczty i telekomunikacji poprzedziła umowa, zawarta pomiędzy przedstawicielami obu państw w dn. 28/III 1938 r. w Augustowie. Umowa augustowska nie wykroczyła jednak, o ile chodzi o dziedzinę poczty i telekomunikacji, daleko poza ramy, nakreślone wymianą not z dn. 19/III 1938 r. Na podstawie tej umowy podjęty został z dniem 31/III 1938 r. ruch pocztowy, telefoniczny i telegraficzny między obu krajami, jednak tylko dla użytku przedstawicielstw dyplomatycznych obu państw. Pewnym rozszerzeniem w stosunku do nakreślonych pierwotnie ram było—z jednej strony—upoważnienie przedstawicielstw dyplomatycznych do korzystania z tych środków dla utrzymania łączności nie tylko z Rządem, ale również ze wszystkimi władzami i urzędami państwowymi swego kraju, z drugiej zaś—upoważnienie redakcyj czasopism do wysyłania swych wydawnictw bezpośrednio pod adresem przedstawicielstw dyplomatycznych.

Jak z tego widzimy, umowa augustowska nie posiadała dla szerokiego ogółu praktycznego znaczenia, gdyż nie dawała możliwości wymiany korespondencji, ani prowadzenia rozmów telefonicznych między obywatelami obu krajów. Nie mniej jednak stwierdzić należy, że sam fakt bezpośredniego zetknięcia się przedstawicieli rządów poczt i telegrafów obu państw, jak i ciągły kontakt, wywołany nawiązaniem bezpośrednich stosunków pocztowych i telekomunikacyjnych, przyczynił się niewątpliwie do wzajemnego zrozumienia i stworzenia

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Omawiane od dłuższego już czasu większe transakcje, związane z zakupem zbóż przez kupców europejskich, zaczynają efektywnie oddziaływać na tendencje stawek frachtowych. Prym w tym zakresie dźwierzają większe ośrodki załadunkowe zboża w Ameryce Północnej głównie w portach na rzece Św. Wawrzyńca, a następnie w zatoce Meksykańskiej, gdzie zapotrzebowanie na tonaż jest oceniane jako dobre, powodując wzrost stawek zarówno na statki gotowe pod załadunek (prompt), jak i na terminy późniejsze. Stawki minimalne są płacone już na wrzesień.

Podobnie mocniejszą tendencję sygnalizują z rynków Dalekiego Wschodu i Australii, gdzie również wnoszą ożywienie europejscy kupcy zbożowi.

Natomiast w Ameryce Południowej (La Plata), gdzie ceny na zboże, wobec gorszych zbiorów, są zbyt wysokie, nie może dojść do znaczących transakcji i rynek frachtowy pozostaje nadal przy dotychczasowych słabych obrotach, nie wykazując żadnych zmian.

Podobnie niekorzystnie kształtuje się sytuacja w portach morza Czarnego i Śródziemnego. Tutaj, poza drobnymi partiami zboża z państw naddunajskich, brak jakichkolwiek cenniejszych ładunków. Sowiecki rynek zbożowy całkowicie zawodzi, a nadchodzące wiadomości o niekorzystnych zasiewach, podważają wszelkie nadzieje na przyszłość. Pozostają, nieznaczne zresztą, partie rudy i węgla, które rzecz oczywista nie wywierają wpływu, a ewentualnie tylko bardzo minimalny, na stawki frachtowe.

Na rynku bałtyckim i morza Północnego zapotrzebowanie na tonaż, w szczególności na statki większe—ponad 2 tys. t—wyraźnie wzrosło, głównie dzięki ożywieniu w obrotach drzewem. Notowane są stawki na ogół co najmniej według ustalonych przez Baltwhite Timber Scheme, z tendencją rosnącą. Dużą stanowczość i solidarność daje się wyczuwać ze strony armatorów.

Z Gdyni/Gdańska za węgiel notują do różnych portów w zależności od rozmiarów tonażu następujące stawki (w sh za tonę): do Szwecji 4/-÷5/3, do Norwegii 4/6÷5/9, do Danii 4/-÷4/9, do Belgii 4/1 i wyżej, do Holandii ok. 4/9, do portów bałtyckich i do Finlandii 4/-÷5/-, do portów Francji 6/-÷8/3, do portów południowych Francji 8/-÷9/6, do Afryki Francuskiej 8/9÷9/-, do Włoch 7/9÷8/9, Jugosławii 8/9÷9/-, Malty 9/-, Egiptu 9/6, Ameryki Południowej 18/6.

atmosfery zaufania, tak koniecznej w stosunkach między sąsiadującymi krajami.

Rozwijające się pomyślnie stosunki polsko-litewskie spowodowały podjęcie dalszych rozmów, które miały na celu oparcie dotychczasowych ograniczonych stosunków pocztowych i telekomunikacyjnych na szerokiej podstawie.

W dn. 24/IV 1938 r. wyjechała z Warszawy do Kowna specjalna delegacja, złożona z przedstawicieli Ministerstwa Poczty i Telegrafów, dla przeprowadzenia odpowiednich rokowań. Pierwsze rozmowy między przedstawicielami obu rządów pocztowych rozpoczęły się w dn. 25/IV b. r. i doprowadziły do zawarcia w dn. 2/V 1938 r. odpowiednich umów. W szczególności zawarte zostały 2 zasadnicze umowy, normujące sprawy poczty i telekomunikacji, a mianowicie: umowa międzypaństwowa, zwana konwencją, oraz umowa międzyresortowa, czyli porozumienie administracyjne.

W konwencji pocztowej i telekomunikacyjnej nakreślono ogólne wytyczne i zasady podjęcia normalnego ruchu pocztowo-telekomunikacyjnego między obu krajami oraz ustalono, że w stosunkach wzajemnych między Polską i Litwą mają zastosowanie przepisy międzynarodowe, zawarte w konwencji i porozumieniach Światowego Związku Pocztowego oraz w konwencji i regulaminach Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego.

Porozumienie administracyjne, zawarte pomiędzy przedstawicielami rządów pocztowych obu państw, normuje szcze-

gółowo zakres i sposób, w jaki wykonywana będzie służba pocztowa i telekomunikacyjna.

Na podstawie powyższych umów z dniem 10/V 1938 r. podjęty został normalny ruch pocztowo-telekomunikacyjny z Litwą, oparty na tych samych zasadach, na jakich utrzymywany on jest z innymi państwami. O ile chodzi o opłaty taryfowe za poszczególne usługi—przyjęte zostały w obrocie wzajemnym stawki, obowiązujące w każdym z krajów dla obrotu międzynarodowego.

W dziedzinie pocztowej wprowadzone zostały w obrocie wzajemnym następujące rodzaje przesyłek pocztowych:

a) przesyłki listowe wszelkiego rodzaju, tj. listy, kartki pocztowe zwykle i z opłaconą odpowiedzią, druki wszelkiego rodzaju wraz z drukami wypukłymi dla ociemniałych, papiery handlowe i próbki towarów, z wyłączeniem jednak przesyłek mieszanych,

b) listy z podaną wartością,

c) paczki pocztowe zwykle i z podaną wartością,

d) przekazy pocztowe i telegraficzne,

e) przesyłki pocztowe za pobraniem.

Ponadto dopuszczono w obrocie wzajemnym wymianę międzynarodowych kuponów na odpowiedź.

W dziale telekomunikacji wprowadzone zostały telegramy zwykle i ulgowe oraz rozmowy telefoniczne.

Osobna uwaga należy się zagadnieniu tranzytu, który gospodarczo posiada dla obu stron swój walor. Nawiązanie bezpośrednich stosunków skieruje, siłą faktu, cały obrót pocztowy i telekomunikacyjny na właściwe naturalne szlaki komunikacyjne, dotąd tak starannie omijane. Korzyści z tego faktu są zresztą obustronne, a wyrażają się one w potaniu kosztów przewozu i w znacznym nieraz skróceniu drogi, jaką przebywają przesyłki, co powoduje przyśpieszenie w ich doręczeniu.

Oparty na tak szerokich podstawach obrót pocztowo-telekomunikacyjny między Polską i Litwą daje szerokiemu ogółowi i sferom gospodarczym realne środki dla nawiązania i utrzymania normalnych stosunków. Jak dalece oba kraje odczuwały brak tej bezpośredniej łączności, jaką zapewnia komunikacja pocztowa, telefoniczna i telegraficzna, tego dowodzi obserwacja obrotów, jakie dokonane zostały między obu krajami w pierwszych 5 dniach od podjęcia normalnego ruchu.

Obrót w okresie 10÷14/V 1938 r. włącznie charakteryzują następujące liczby:

	Z Polski na Litwę	Z Litwy do Polski
1) przesyłki listowe zwykle	6 104	5 855
2) listy polecone	165	202
3) listy z podaną wartością	—	1
4) paczki pocztowe zwykle	1	1
5) przekazy pocztowe	1	7
6) rozmowy telefoniczne	121	207
7) telegramy	43	92

Z powyższego zestawienia widzimy, że przeciętna dzienna wykazuje 1 200 przesyłek listowych w każdym kierunku, ok. 30 rozmów telefonicznych i ponad 10 telegramów. Są to, oczywiście, dopiero początki, niejako torowanie nowych dróg, a z chwilą całkowitej normalizacji stosunków we wszystkich dziedzinach obrót pocztowy i telekomunikacyjny niewątpliwie znacznie wzrośnie.

Ruch tranzytowy przez Polskę do Litwy zaznaczył się już w tym początkowym okresie. Obserwujemy go w rozmiarach ograniczonych, co wywołane jest faktem, że wielu państwom nie jest jeszcze wiadome o normalizacji stosunków pocztowych polsko-litewskich.

W kilka dni po uruchomieniu bezpośredniej komunikacji pocztowej do Polski nadeszły dwie większe paczki przesyłek listowych, jedna z Ameryki, druga z Palestyny, obie przeznaczone na Litwę. Podobnie rozwija się również tranzyt telegramów i rozmów telefonicznych przez Polskę na Litwę, przy czym ruch ten zaobserwowano już w odniesieniu do szeregu państw.

Szczególnego zwiększenia pocztowego obrotu tranzytowego nie należy się jednak spodziewać w najbliższym okresie czasu—przede wszystkim z uwagi na trudności transportowe, jakie oba zarządy poczt mają obecnie do zwalczania, a spowodowane brakiem bezpośredniej i regularnej komunikacji kolejowej.

Obecnie wymiana poczty z Litwą dokonuje się 2 razy na dobę w punkcie granicznym pomiędzy m. Zawiasy a m. Vievis, dokąd ładunek pocztowy dowożony jest przez obie strony samochodami. Polski ładunek pocztowy dochodzi ambulansami kolejowymi aż do Wilna, skąd w dalszym ciągu kierowany jest samochodem do granicznego punktu wymiany.

W ten sposób sprawy poczty i telekomunikacji stały się pierwszą dziedziną, która po nawiązaniu stosunków dyplomatycznych pomiędzy obu krajami została pozytywnie unormowana. Dalszy korzystny rozwój tej dziedziny pozwoli może w przyszłości na wprowadzenie w obrocie wzajemnym dalszych udogodnień dla życia gospodarczego, które wyraziłyby się w wprowadzeniu stawek ulgowych w obrocie pocztowym między obu krajami.

Dzięki normalizacji stosunków pocztowo-telekomunikacyjnych polsko-litewskich i podjęciu bezpośredniego ruchu w tych dwóch dziedzinach, Polska utrzymuje obecnie stosunki pocztowo-telekomunikacyjne ze wszystkimi państwami całego świata.

R. Machalski

OBRÓT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W LUTYM 1938 r.— W obrocie krajowym wpłacono w lutym przekazów pocztowych 1 582 599 szt. i przekazów telegraficznych 12 186 szt. na kwotę zł 122 591 601, wypłacono zaś przekazów pocztowych 1 575 950 szt. i przekazów telegraficznych 10 926 szt. na kwotę zł 122 247 114. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 787 szt. i przekazów telegraficznych 2 szt. na kwotę zł 75 561, wypłacono zaś przekazów pocztowych 89 szt. i telegraficznych 63 szt. na kwotę zł 4 062 126.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

K r a j	Wpłacone przekazy		Wypłacone przekazy	
	poczto-telegraficzne liczba	na kwotę zł	poczto-telegraficzne liczba	na kwotę zł
Argentyna	11	—	131	—
Austria	3	1	1 466	1
Belgia	108	—	12 269	8
Czechosłowacja	134	—	8 405	3
Dania	10	—	585	3
Egipt	3	—	1 836	73
Estonia	13	—	489	—
Francja	91	1	2 961	45
Holandia	14	—	1 551	368
Kanada	17	—	4 190	—
Niemcy	66	—	924	1
Rumunia	27	—	909	51
Stany Zjedn.	98	—	22 093	23 696
Szwajcaria	31	—	6 868	—
Szwecja	11	—	647	63
W. Brytania	65	—	4 261	486
W. Ks. Luksemburg	—	—	—	216
Włochy	5	—	110	332
W. M. Gdańsk	8	—	61	749

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Podatek obrotowy — ust. z dn. 4/V 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 34/1938, poz. 292).

Opłaty rejestracyjne od przedsiębiorstw i zajęć — ust. z dn. 25/IV 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 34/1938, poz. 293).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zmiana rozporządzenia o pomieszczeniach i urządzeniach zakładów mleczarskich oraz o zawodowym przygotowaniu kierowników tych zakładów — rozporz. Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 27/IV 1938 r., wyd. w poroz. z Ministrem Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr 34/1938, poz. 294).

Oznaczenie listów zastawnych i ich kursów przy spłacie niektórych wierzytelności hipotecznych — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 2/V 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 34/1938, poz. 297).

KONWENCJA MIĘDZYNARODOWA:

Konwencja o przewozie osób i bagażu kolejami żelaznymi wraz z oświadczeniem rządowym — „Dz. Ust. R. P.” Nr 35/1938, poz.: 300 i 301.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

24 maja:

— „**Providentia**” T-wo Powiern. i Gestyjne w Polsce, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, al. Ujazdowska 37.

31 maja:

— **T-wo Ubezp. „Przeźorność”**, S. A.—o g. 11½ w lok. T-wa w W-wie, pl. Napoleona 9.

— „**Częstoch. Fabr. Igieł i Wyr. Met.**”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki Fabryczna 21/23.

3 czerwca:

— „**E. Wedel**”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Zamoyckiego 28.

— „**Gazy Ziemi**” S. A. dla Przem. Naft.—o g. 10½ w lok. S-ki we Lwowie, Akademicka 7.

4 czerwca:

— „**Ziem. Bank Kred.**” S. A.—o g. 12 w lok. B-ku we Lwowie, 3 Maja 5.

— **Cukr. i Rafin. „Zbiersk”**, S. A.—o g. 9 w lok. S-ki w W-wie, Koszykowa 8.

— **Cukr. i Rafin. „Lublin”**, S. A.—o g. 9½ w lok. S-ki w W-wie, Koszykowa 8.

— „**Zamułka**” Przedz. Bud. i Robót Ziemn., S. A.—o g. 10 w lok. firmy „Żużel” w Katowicach, pl. Piłsudskiego 12.

7 czerwca:

— „**Pierwsze Małop. T-wo Rafin. Spirytusu**”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki we Lwowie, Gródecka 110.

— „**Polska Składnica Pom. Szkolnych**”, S. A.—o g. 19 w W-wie, Wilcza 47 m. 5.

— **Dom Hand. „Elma”**, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Sienna 22.

— **T-wo Akc. „Kutnowianka”**—o g. 12 w lok. P. C. K. w Kutnie, Kilińskiego 7.

8 czerwca:

— **Zjedn. Fabr. Portland-Cementu „Firley”**, S. A.—o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Czackiego 14.

— **Pol. T-wo Ubezp. „Patria”**, S. A.—o g. 11 w lok. T-wa w W-wie, pl. Napoleona 3.

9 czerwca:

— „**Goplana**” Fabr. Czekolady, S. A.—o g. 15 w lok. S-ki w Poznaniu, Św. Wawrzyńca 11.

— „**Rudzka Przędzalnia Bawełny**”, S. A.—o g. 17 w kanc. Not. R. Wodzińskiego w Łodzi, Pomorska 21.

11 czerwca:

— **Kolej Lok. „Przeworsk—Dynów”**, S. A.—o g. 10 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

OPŁATY REJESTRACYJNE
OD PRZEDSIĘBIORSTW I ZAJĘĆ

Wobec całkowitego zniesienia świadectw przemysłowych, poczynając od dn. 1/I 1940 r., odpadła również możliwość poboru dodatków do tych świadectw na rzecz związków samorządu terytorialnego, izb przemysłowo-handlowych, izb rzemieślniczych oraz szkół zawodowych. W celu zapewnienia tym związkom i instytucjom dotychczasowych wpływów, uzyskiwanych ze wspomnianego źródła, ustawa z dn. 25/IV 1938 r. o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć, mających charakter samostnej daniny komunalnej, przewiduje pobór specjalnych opłat, uiszczanych przez nabywanie kart rejestracyjnych na należące do przedsiębiorstw zarobkowych oddzielne zakłady handlowe, przemysłowe i górnicze, oddzielne składy, jak również na wymienione ściśle w ustawie zajęcia (np. pośredników handlowych, komiwojażerów, maklerów giełdowych).

Opłatom rejestracyjnym nie podlegają:

1) sprzedaż wytworów własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego, nie przerobionych drogą produkcji przemysłowej, dokonywana bez utrzymywania w tym celu stałych zakładów lub składów poza obrębem własnych lub dzierżawionych gruntów. Gospodarstwem rolnym w rozumieniu ustawy jest również gospodarstwo leśne, ogrodowe, hodowlane, łowieckie, pszczelarskie, rybne lub ry-

bołóstwo na wodach otwartych i zamkniętych w rozumieniu ustaw o rybołówstwie. Podlega jednak opłatom: a) sprzedaż wytworów gospodarstwa ogrodowego bądź hodowlanego, prowadzonego na obszarze gminy miejskiej, jako wyłączny lub przeważający rodzaj gospodarstwa rolnego, b) dokonywanie wyrębów leśnych przez kupców;

2) eksploatacja torfu, piasku, gliny, wapna, kamieni, kredy, fosforytów itp., prowadzona w obrębie własnych lub dzierżawionych gruntów wyłącznie na potrzeby własnego gospodarstwa lub przedsiębiorstwa, oraz połączone z eksploatacją cegielnie, piece wapienne itp. zakłady, znajdujące się w obrębie wyżej oznaczonych gruntów, zaspokajające również potrzeby tylko własnego gospodarstwa lub przedsiębiorstwa;

3) młyny i tartaki, znajdujące się w obrębie własnych lub dzierżawionych gruntów, a zaspokajające wyłącznie potrzeby gospodarce właścicieli lub dzierżawców tych gruntów;

4) zakłady przemysłowe, prowadzone przez kupca rejestrowego wyłącznie w celu zaspokajania własnych potrzeb innego (głównego) zakładu przemysłowego tegoż kupca, na który nabyto kartę rejestracyjną, o ile zakłady te znajdują się w obrębie jednej gminy.

Ponadto zwolnione są od opłat:

1) koleje żelazne, stanowiące własność lub będące w zarządzie przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”;

2) przedsiębiorstwo państwowe „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”;

3) wodociągi i kanalizacje, laboratoria do badania produktów, zakłady dezynfekcyjne, oczyszczania miast, łaźnie, kąpieliska, rzeźnie,

targowiska, elektrownie, gazownie, telefony, lombardy, koleje żelazne, tramwaje i autobusy w granicach gmin miejskich—prowadzone we własnym zarządzie i na własny rachunek przez Państwo, związki samorządu terytorialnego lub szkoły akademickie;

4) gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, pracownicze kasy ubezpieczeń oraz spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe, będące instytucjami drobnego kredytu, które określi Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia;

5) kasy pomocy członkom zrzeszeń pracowniczych, rzemieślniczych oraz wolnych zawodów (emerytalne, pożyczkowo-oszczędnościowe, pogrzebowe itp.) oraz spółdzielnie, zrzeszające wyłącznie pracowników najemnych, mające na celu zatrudnianie zarobkowe przez siebie swoich członków i wykluczające inny dochód ze spółdzielni poza wynagrodzeniem za własną pracę zarobkową;

6) zakłady wychowawcze i poprawcze, przytułki i schroniska noclegowe i inne urzędy o celach opieki społecznej, ośrodki zdrowia, przychodnie, biblioteki, czytelnie, świetlice, muzea, galerie i wystawy—prowadzone lub utrzymywane przez Państwo, związki samorządu terytorialnego, szkoły akademickie, zakony i zgromadzenia zakonne, oświatowe i dobroczynne, działające na podstawie prawa o stowarzyszeniach lub prawa przemysłowego, a także instytucje kulturalne, oświatowe i naukowe, znajdujące się w rękach prywatnych, jeżeli nie są obliczone na zysk;

7) pomieszczenia i urzędy sportowe, utrzymywane przez stowarzyszenia sportowe i przeznaczone wyłącznie dla członków tych stowarzyszeń;

8) zakłady naukowe;

9) zakłady wytwórcze, przetwórcze i usługowe o charakterze rękodzielniczym, a w szczególności przemysł ludowy i domowy, praca chałupnicza i rzemiosło, wykonywane ubocznie przez rolników lub pracowników rolnych bez sił pomocniczych—w zakresie, ustalonym przez rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z właściwym ministrem;

10) odnajmowanie pokoi umeblowanych i utrzymywanie stołowni, jeżeli ilość odnajmowanych pokoi nie przewyższa 3, a liczba stołowników—10;

11) przedsiębiorstwa żeglugi morskiej i powietrznej;

12) spółdzielnie zdrowia, szpitale, odpowiadające warunkom, określonym w art. 3 a rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22/III 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 38/1928, poz. 382), i kliniki szkół akademickich.

Karty rejestracyjne należy—w myśl ustawy—nabywać na każdy rok kalendarzowy w styczniu tegoż roku. Jeżeli jednakże wykonywanie przedsiębiorstwa lub zajęcia rozpoczęto albo też zakład lub skład otworzono w ciągu roku kalendarzowego—kartę należy nabyć przed rozpoczęciem odpowiedniej działalności. Cena karty wynosi pełną określoną w poniżej podanej taryfie kwotę—jeżeli działalność rozpoczęto przed dniem 1/VII, oraz połowę tej kwoty—jeżeli działalność rozpoczęto w dniu lub po dniu 1/VII.

Poborem opłat i wydawaniem kart rejestracyjnych zajmować się będą zarządy gmin wiejskich i miejskich. Do związków samorządu terytorialnego należy również kontrola, czy wszystkie przedsiębiorstwa i zajęcia posiadają właściwe karty, jak również prawo stosowania sankcji karnych (kara grzywny, zamknięcie zakładu) w przypadkach nieposiadania w ogóle kart względnie nabycia kart niewłaściwych.

Wpływy z opłat rejestracyjnych dzieli się w sposób następujący:

1) związki samorządu terytorialnego otrzymują 50% wpływów;
2) izby przemysłowo-handlowe i izby rzemieślnicze—20% wpływów;

3) szkoły zawodowe, mające prawo publiczności—30% wpływów.

W myśl art. 11 ustawy, Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu służy prawo całkowitego lub częściowego zwalniania w drodze rozporządzeń od opłat poszczególnych rodzajów zakładów, przedsiębiorstw, składów i zajęć, jak również przekazywania swych uprawnień w tym zakresie związkowi samorządu terytorialnego.

Podział miejscowości na klasy przedstawia się następująco: klasa I—m. st. Warszawa; klasa II—miasta: Białystok, Bydgoszcz, Chorzów, Częstochowa, Gdynia, Katowice, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Sosnowiec i Wilno; klasa III—wszystkie inne gminy miejskie; klasa IV—wszystkie gminy wiejskie.

Ceny kart rejestracyjnych ustalone zostały, jak następuje (w zł):

Dział	Zakład, przedsiębiorstwo lub zajęcie	Wszystkie miejscowości	Miejscowości klasy:			
			I	II	III	IV
I	Zakłady handlowe oraz przedsiębiorstwa handlowe, nie utrzymujące zakładów — z wyjątkiem przedsiębiorstw handlu jarmarcznego, obnośnego i rozwożnego a prowadzone przez:					
	a) kupców rejestrowych z wyjątkiem spółdzielni	—	300	250	200	150
	b) spółdzielnie — z wyjątkiem kredytowych oraz kupców rejestrowych, jeżeli obrót zakładu nie przewyższa zł 100 tys. rocznie	—	150	120	50	15
	c) pozostałych płatników, spółdzielnie kredytowe oraz zakłady sprzedaży wyłącznie materiałów pędnych, olei i smarów samochodowych z tzw. stacyj (bomp) benzynowych	—	30	25	20	10
II	Zakłady przemysłowe, zakłady górnicze—z wyjątkiem kopalń ropy ziemnych, przedsiębiorstwa wyřębu lasu, samoistne przedsiębiorstwa wykonywania umów o roboty oraz przedsiębiorstwa rzemieślnicze, dorozkarstwo, furmaństwo, eksploatacja taksówek, a prowadzone przez:					
	a) kupców rejestrowych oraz zakłady spółdzielni o obrocie rocznym powyżej zł 200 tys.	300	—	—	—	—
	b) spółdzielnie—z wyjątkiem spółdzielni pracy i mleczarskich oraz kupców rejestrowych o obrocie rocznym poniżej zł 100 tys.	—	150	120	80	40
	c) pozostałych płatników	—	25	20	15	7
III	Kopalnie ropy lub ropy ziemnych	100	—	—	—	—
IV	Składy, należące do przedsiębiorstw, oraz filie i kantory wydawnictw	20	—	—	—	—
V	Przedsiębiorstwa handlu:					
	a) rozwożnego	85	—	—	—	—
	b) obnośnego	30	—	—	—	—
	c) jarmarcznego	50	—	—	—	—
VI	Wydawnictwa:					
	a) pism codziennych	—	750	200	120	120
	b) innych pism periodycznych	—	150	120	50	50
VII	Zajęcia przemysłowe pośredników giełdowych (maklerów)	250	—	—	—	—
VIII	Zajęcia przemysłowe pośredników handlowych	—	150	120	80	30
IX	Zajęcia przemysłowe ekspedytorów	150	—	—	—	—
X	Zajęcia przemysłowe pomocników podróży (komiwojażerów)	100	—	—	—	—
XI	Wszelkie inne przedsiębiorstwa, nie utrzymujące zakładów, oraz pozostałe zajęcia przemysłowe	20	—	—	—	—

PIENIĄDZ I KREDYT

SPLATA NIEKTÓRYCH WIERZYTELNOŚCI HIPOTECZNYCH LISTAMI ZASTAWNYMI

W „Dz. Ust. R. P.” Nr 34/1938, poz. 297 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 2/IV b. r. w sprawie oznaczania listów zastawnych i ich kursów przy spłacie niektórych wierzytelności hipotecznych. Rozporządzenie to zawiera przepisy wykonaw-

cze do ustawy z dn. 5/II 1938 r. o spłacie niektórych wierzytelności hipotecznych („Dz. Ust. R. P.” Nr 9/1938, poz. 54). Przepisy tej ustawy podają warunki i zasady spłaty wierzytelności hipotecznych, objętych ustawą z dn. 29/III 1933 r. o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych. Ustawa z marca 1933 r. należała do serii tych przepisów, które—wydane w okresie kryzysu gospodarczego—miały na celu przeciwdziałanie pogorszeniu sytuacji finansowej i majątkowej pewnych ściśle określonych kategorii dłużników (posiadaczy nieruchomości zarówno miejskich, jak i ziemskich).

Podobnie, jak inne przepisy z tego okresu, ustawa z marca 1933 r. zawierała dwie zasady: 1) zawieszenie spłaty długów, przypadających do zapłaty w terminach, ustalonych w umowie z dłużnikiem (karencja), i 2) wyłączenie spod działania tej zasady wierzytelności instytucyj kredytowych. Wyłączenia dotyczyły: wierzytelności instytucyj kredytu długoterminowego, zabezpieczonych w listach zastawnych, obligacjach lub gotowiznie, oraz wierzytelności, zabezpieczających obligacje własne instytucyj przemysłowych i fundacyj, wierzytelności banków państwowych, przedsiębiorstw bankowych, wymienionych w prawie bankowym, spółdzielni kredytowych, należących do tych związków rewizyjnych, których listę ustalił Minister Skarbu, Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, komunalnych kas oszczędności i innych instytucyj finansowych, jak również ubezpieczeniowych, wreszcie—wierzytelności, powstałych po dn. 1/VII 1932 r.

Przedłużana odrębnymi przepisami karencja w spłacie niektórych wierzytelności hipotecznych wygasła w dn. 1/I 1938 r. Przepis o niedopuszczalności egzekucji odnosił się tylko do kapitału wierzytelności, natomiast egzekucja odsetek i kosztów—w myśl przepisów ustawy—była dopuszczalna. Ustawa z b. r. o spłacie niektórych należności hipotecznych uregulowała sposób likwidacji długów, co do których egzekucja przez tak długi okres była niedopuszczalna. Na podstawie przepisów tej ustawy sąd w sprawach o zapłatę wierzytelności hipotecznych może—na wniosek dłużnika—udzielić ulgi w spłacie długu przez odroczenie terminu zapłaty długu w całości na okres nie dłuższy niż do dn. 31/XII 1939 r., lub przez rozłożenie na raty na okres nie dłuższy niż do dn. 31/XII 1943 r. Rozpatrując te sprawy, sąd winien uwzględnić stosunki gospodarcze dłużnika i wierzyciela i odmówić przyznania ulgi, jeżeli zdolności płatniczej i możliwości gospodarczej dłużnika pozwalają mu na zapłacenie długu lub jeżeli dłużnik w sposób złośliwy uchylał się od wykonania swoich zobowiązań, wreszcie—jeżeli dłużnik czynem swoim spowodował zmniejszenie się wartości zabezpieczenia rzeczowego. Odmowa ulgi może być oparta również na fakcie przerachowania wierzytelności w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych w skali niższej od 100%.

W wypadku zażądania zapłaty długu przez wierzyciela przed upływem roku 1939—dłużnik ma prawo spłaty kapitału wierzytelności hipotecznej listami zastawnymi. Prawo do spłaty długu listami zastawnymi nie służy dłużnikowi w przypadkach, gdy sąd rozłożył spłatę długu na raty, dług nie był oprocentowany i gdy dłużnik nabył nieruchomość w drodze kupna po dn. 1/VII 1932 r.

Ponadto ustawa przewiduje upoważnienie dla Ministra Skarbu do ustalenia w drodze rozporządzeń warunków i zasad spłaty listami zastawnymi, a w szczególności, jakimi listami zastawnymi będzie można dokonywać spłat, oraz po jakim kursie wierzyciele będą obowiązani przyjmować listy zastawne. Ustawa ogranicza Ministra Skarbu co do ustalania kursu, a mianowicie podaje normę, że kurs nie może być ustalony tak, aby strata kursowa wierzyciela, otrzymującego listy zastawne, przekroczyła 25% spłacanej wierzytelności.

Na podstawie powyższego upoważnienia ogłoszone zostało cytowane na wstępie rozporządzenie Ministra Skarbu. Rozporządzenie to wytyczyło dwa kierunki spłaty listami zastawnymi kapitału wierzytelności hipotecznej w zależności od tego, czy wierzytelność zabezpieczona jest hipotecznie na nieruchomości miejskiej, czy też na nieruchomości ziemskiej. W pierwszym przypadku dług można spłacać listami zastawnymi następujących instytucyj: towarzystw kredytowych miejskich, mających siedzibę w Częstochowie, Kaliszu, Kielcach,

Lublinie, Lwowie, Łodzi, Piotrkowie, Płocku, Poznaniu, Radomiu, Warszawie i Wilnie, Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego, Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie, Wileńskiego Banku Ziemskiego, 5½% listami zastawnymi Banku Gospodarstwa Krajowego; w drugim wypadku—listami zastawnymi: Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego oraz towarzystw kredytowych ziemskich we Lwowie i Warszawie, Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie, Wileńskiego Banku Ziemskiego, Państwowego Banku Rolnego oraz 4½% listami zastawnymi Banku Gospodarstwa Krajowego.

W myśl ograniczenia, podanego w ustawie w odniesieniu do straty kursowej przy spłacie długu papierami wartościowymi, § 2 rozporządzenia Ministra Skarbu podaje skalę kursu, po którym wierzyciele obowiązani są przyjmować listy zastawne, w zależności od wartości giełdowej tych listów.

Dla uzupełnienia charakterystyki powyższych przepisów dodać należy, że z tymi przepisami wiąże się ściśle ustawa z dn. 5/II 1938 r. o ułatwieniach w zaciąganiu pożyczek w listach zastawnych. Ustawa ta przewiduje udzielanie przez instytucje długoterminowego kredytu miejskiego pożyczek długoterminowych w listach zastawnych na spłatę wierzytelności hipotecznych.

J. P.

LIKWIDACJA BIURA DELEGATA DO SPRAW 3% PREMIOWEJ POŻYCZKI INWESTYCYJNEJ.—Z dniem 30/IV 1938 r. zostało zlikwidowane Biuro Delegata do Spraw 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej. Pełny zakres działania Biura oraz kompetencje Delegata do Spraw 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej przejęło Ministerstwo Skarbu—Departament Obrotu Pieniężnego.

Niepodjęte dotychczas obligacje wspomnianej pożyczki wydawane będą subskrybentom w dalszym ciągu przez Urząd Długów Państwa w Warszawie, ul. Rymarska 1.

DZIAŁALNOŚĆ K. K. O. M. ST. WARSZAWY W 1937 R.

K. K. O. m. st. Warszawy, organicznie związana z potężnym zbiornikiem sił gospodarczych, jakim jest stolica naszego kraju, wykazała w ubiegłym roku nienotowany dotychczas rozwój. Analizując działalność Kasy w 1937 r., należy stwierdzić bardzo znaczny dorobek na wszystkich odcinkach jej pracy. Działalność Kasy została oparta na nowouchwalonym w roku minionym statucie, który rozszerzył jej zadania i sprecyzował metody działania. Operując na terenie stolicy Państwa o niezmiernie rozległej i różnorodnej skali potrzeb jej mieszkańców, Kasa starała się w ub. roku dostosować swoją politykę do specyficznych wymogów terenu, mając wyłącznie na uwadze dobro miasta i jego ludności. Potężny rezerwuar sił gospodarczych, jaki reprezentuje obecnie Kasa, był w miarę możliwości administrowany w ten sposób, aby planowo zasilać te odcinki życia gospodarczego stolicy i te warstwy, które pomocy tej najbardziej potrzebowały.

Działalność Kasy można podzielić na dwie wielkie dziedziny: pierwsza — to gromadzenie kapitałów oszczędnościowych, druga — ich rozdział.

W pierwszej dziedzinie Kasa osiągnęła w 1937 r. dotychczas nienotowany przyrost wkładów. Na dz. 31/XII 1937 r. suma wkładów wyniosła przeszło zł 106 miln., czyli 25·1% wzrostu w stosunku do 1936 r. Wynikiem zaufania ludności do Kasy i do naszego systemu pieniężnego jest wzrost wkładów zwykłych i terminowych, a spadek wkładów w złotych w zlocie i dolarowych. Równocześnie ze wzrostem sum wkładów wzrosła liczba klientów. W 1937 r. przybyło przeszło 17 tys. nowych książeczek i ogólna liczba posiadaczy książeczek K. K. O. osiągnęła przeszło 116 tys. osób. Wzrost wyraził się liczbą 17·6%. Szeroko zakrojona akcja propagandy oszczędności, szczególnie wśród młodzieży, wykazuje swe efekty w znacznym wzroście wkładów szkolnych; w 1937 r. ilość książeczek szkolnych wzrosła od 46 266 sztuk do 51 033 sztuk; suma wkładów szkolnych podniosła się z zł 511 tys. do zł 602 tys. W stosunku do liczby ludności Warszawy 1 książeczka wypada na 11 mieszkańców.

Jednocześnie z przyrostem wkładów oszczędnościowych postępował również wzrost wkładów na rachunkach bieżących, który wyraził się sumą przeszło zł 7 miln., co stanowiło 22·8%.

Druga wielka dziedzina pracy Kasy — to administracja zgromadzonym kapitałem. Polityka kredytowa i lokacyjna Kasy ma na uwadze z jednej strony bezpieczeństwo i płynność powierzonych jej kapitałów, a z drugiej strony — zaspakajanie różnorodnych potrzeb stolicy i jej mieszkańców. Niemniej jednak potrzeby ogólnopństwowe, wymagające szczególnie w obecnej dobie olbrzymich kapitałów inwestycyjnych, zostały w planie lokacyjnym Kasy należyte uwzględnione.

Szczególną troską Kasa otacza warstwy ludności, które do niedawna pozbawione były możliwości zaopatrywania się w tani i dogodny kredyt. Kredyty dla rzemieślników i kupców zostały zwiększone w 1937 r. o 71,5%. Duże znaczenie ma również dla warstw niezamożnych możliwość zastawu papierów wartościowych w najdrobniejszych nawet odcinkach. Kwota tych pożyczek wyniosła przeszło zł 5 miln. Kierując się tą samą troską o stan materialny ludzi mniej zamożnych, Kasa przeprowadziła akcję oddełużeniową pracowników Zarządu m. st. Warszawy. Rok miniony wykazał znaczny wzrost pożyczek hipotecznych, zasilając wydatnie ruch budowlany stolicy. W 1937 r. udzielono zł 14 miln. pożyczek hipotecznych i ich globalna suma wynosiła przeszło zł 36 miln.

W zakresie finansowania ogólnopaństwowych inwestycji i inwestycji m. Warszawy udział Kasy wyraził się w zakupie papierów wartościowych, których portfel osiągnął łącznie z biletami skarbowymi kwotę zł 43 miln. (bez biletów skarbowych ok. zł 36 miln.). Wzrost dyskonta skryptów dłużnych, gwarantowanych przez Ministerstwa, o zł 3 miln. (o 23,2%) również przyczynił się do zasilenia ogólnopaństwowego ruchu inwestycyjnego globalną kwotą przeszło zł 16 miln.

Wzrost depozytów wpłynął na wzrost sumy bilansowej do sumy zł 155 miln. Również obroty uległy zwiększeniu o zł 234 miln. do kwoty przeszło zł 1 369 miln.

Kasa wykazała duży stopień płynności, na co wskazuje kwota gotówki i biletów skarbowych — zł 41 miln na ultimo roku.

Nadwyżka bilansowa — zł 909 tys. — zasiła poważnie, po dokonaniu odpisu w kwocie zł 45 tys. na ogólny fundusz gwarancyjny K. K. O., kapitały własne Kasy.

Mimo wzrostu obrotów Kasy i w związku z tym konieczności powiększenia personelu — stosunek sumy kosztów handlowych do sumy bilansowej obniżył się w porównaniu z 1936 r., mianowicie do 1,14%.

W ciągu 1937 r. Kasa zasiłała różne cele społeczne kwotą zł 324 tys.

Powyższe wyniki działalności K. K. O. m. st. Warszawy świadczą o wielkiej żywotności Kasy i dużej roli nie tylko w życiu gospodarczym stolicy, lecz nawet i całego Państwa.

KSIĘGOWANIE ODSETEK NA RACHUNKACH ZAGRANICZNYCH. — Komisja Dewizowa wyjaśniła, że księgowanie przez firmy krajowe na prowadzonych przez nie rachunkach zagranicznych wierzycieli odsetek, prawnie tym wierzycielom przysługujących — nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej, z tym jednak, że to księgowanie nie może prowadzić do kompensaty wzajemnych należności (§ 14 p. 2 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r.).

WYJAŚNIENIA KOMISJI DEWIZOWEJ. — 1) Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 8/XI 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 79/1937, poz. 576) w sprawie pożyczek, zaciąganych za granicą, stosuje się tylko do pożyczek, zaciąganych w zagranicznych środkach płatniczych, pod warunkami określonymi w § 1 i 2 rozporządzenia; powyższe zarządzenie nie odnosi się zatem do pożyczek, które wpłynęły z zagranicy w złotych i zaciągnięte zostały na warunkach, sprzecznych z przepisami rozporządzenia.

2) Postanowienia dekretu dewizowego nie zawierają zakazu wywozu za granicę platyny, wobec czego wywóz odpadków tego metalu nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej. Natomiast wymagane jest dopełnienie formalności, wynikających z przepisów o kontroli wywozu towarów za granicę.

3) Przesyłka książeczek oszczędnościowych z zagranicy do Polski nie wymaga zezwolenia. Natomiast na przekazanie za granicę sum, znajdujących się na książeczkach oszczędnościowych, należy uzyskać zezwolenie Komisji Dewizowej.

4) Nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej ani przekazanie pieniędzy z zagranicy do Polski przez osobę, zamieszkałą za granicą, ani przyjęcie nadesłanych lub przekazanych z zagranicy pieniędzy przez osobę, zamieszkałą w Polsce.

Natomiast, o ile osoba, mająca przekazać pieniądze do Polski, mieszka w kraju, w którym wprowadzono ograniczenia dewizowe, winna uzyskać zezwolenie na przekaz od władz dewizowych tego kraju.

5) Potrącanie przez pracodawców podatków, opłat i danin publicznych z uposażenia, należnego osobom, zamieszkałym za granicą — nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej, o ile do dokonywania tych potrąceń pracodawcy zobowiązani są z mocy przepisów ustawy.

6) Uiszczanie przez krajową firmę podatków za jej współwłaściciela, będącego cudzoziemcem, jest — jako wypłata w kraju z polecenia cudzoziemca — bez zezwolenia Komisji Dewizowej zabronione (art. 8 ust. 2 dekretu dewizowego).

7) Wszczęcie na rzecz zamieszkałego za granicą wierzyciela egzekucji do majątku osób, zamieszkałych w Polsce, nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej; natomiast wypłata wyegzekwowanych sum przez organy egzekucyjne do rąk wierzyciela lub jego pełnomocnika może nastąpić jedynie za zezwoleniem Komisji Dewizowej.

Na podstawie art. 12 p. 2 dekretu dewizowego sumy takie winny być na wniosek wierzyciela wpłacone przez organy egzekucyjne do banku dewizowego na jego rachunek zablokowany.

8) Zawarcie umowy dzierżawy nieruchomości, położonej w kraju, a stanowiącej własność osoby, zamieszkałej za granicą — nie wymaga zezwolenia, natomiast spełnienie świadczeń, do których dzierżawca jest obowiązany, musi nastąpić zgodnie z przepisami dekretu dewizowego i zarządzeń na tej podstawie wydanych.

9) Obowiązujące przepisy nie przewidują zakazu wysyłania za granicę dokumentów towarowych, jak np. faktur, listów przewozowych, polis ubezpieczenia transportowego itp.

Zabronione jest natomiast wysyłanie za granicę bez zezwolenia innych dokumentów, związanych z transakcją eksportową, o ile mają charakter środków płatniczych, wymienionych w art. 1 dekretu dewizowego, jak np. trat ciągnionych na odbiorcę towaru, asygnat itp. Wysyłanie dokumentów na inkaso nie może być połączone ze stawianiem do dyspozycji cudzoziemców środków płatniczych lub z innymi czynnościami, których zakaz przewidziany jest w art. 8 dekretu dewizowego.

10) Przy kompensatach mogą być brane pod uwagę tylko należności pieniężne, wówczas gdy są już wymagalne i dłużnik jest gotów do zapłaty. Zgłoszone zamrożone należności mogą być uwzględniane do ewentualnej kompensaty dopiero wtedy, gdy Komisja Dewizowa będzie miała możliwość przeznaczyć do rozliczenia z nimi należności, przypadające osobom, zamieszkałym w danym kraju.

Do przeprowadzenia kompensaty potrzebne jest również zezwolenie władz dewizowych tego kraju, w którym należność się znajduje; o zezwolenie to musi się starać (za pośrednictwem wskazanego jej banku dewizowego) osoba zainteresowana po otrzymaniu zawiadomienia o udzieleniu jej zezwolenia na taką transakcję przez Komisję Dewizową.

11) Kompensata zamrożonej w Niemczech należności z należnością niemiecką w Polsce wymaga także zezwolenia niemieckich władz dewizowych.

12) Wierzytelności osób, zamieszkałych w Polsce, z tytułu niemieckiej pożyczki wojennej są regulowane w rozrachunku, który przeprowadza Polsko-Niemiecka Komisja dla Rozrachunków Waloryzacyjnych.

13) Jedynie cudzoziemcom, stale zatrudnionym w Polsce i związanym z firmą krajową umową o pracę, można wypłacać wynagrodzenie na zasadzie generalnego zezwolenia, zawartego w rozdz. V okólnika Komisji Dewizowej Nr 30 (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 33/1936, str. 970).

Natomiast pokrywanie przez firmy krajowe wydatków na przejazdy, utrzymanie itp. stale zamieszkałych za granicą, a w Polsce przebywających czasowo, członków rad nadzorczych lub zarządów tych firm — wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej.

14) Na podstawie przepisów p. 4 a okólnika Komisji Dewizowej Nr 24 z dn. 21/IV 1937 r. (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 17/1937, str. 607) adwokaci mogą zużyć w kraju zaliczki, otrzymane od cudzoziemców lub ich pełnomocników, celem pokrycia wszelkich kosztów, związanych z powierzonymi im przez tych cudzoziemców sprawami, mogą więc również z zaliczek tych potrącać sobie należne im honorarium.

15) Sumy zainkasowanych weksli, zaopatrzonych klauzulą „c”, przewidzianą w okólniku Komisji Dewizowej Nr 26 (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 32/1936, str. 942) mogą być przekazywane w rozrachunku — zgodnie z treścią klauzuli — również po terminie płatności weksli.

16) Rachunki „gdańskie” przeznaczone są wyłącznie dla rozliczeń pomiędzy osobami fizycznymi lub prawnymi, mającymi miejsce zamieszkania w Polsce, i takimiż osobami, zamieszkałymi w Gdańsku.

Jak z powyższego wynika, rachunki „gdańskie” nie mogą służyć na to, aby inni cudzoziemcy, niż gdańszczanie, przekazywali dla siebie pieniądze do Gdańska za pośrednictwem gdańszczan.

17) Nie ma przeszkód, by instytucje, nie posiadające uprawnień banku dewizowego, pośredniczyły w przesyłaniu sum na rachunki „gdańskie”, prowadzone przez banki dewizowe.

Przy przyjmowaniu wpłaty z przeznaczeniem na rachunek „gdański” należy — w myśl okólnika Komisji Dewizowej Nr 16 (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 14/1937, str. 500) — żądać od przekazującego wypełnienia deklaracji, którą należy razem z wpłaconą sumą przesłać bankowi dewizowemu.

18) Zgodnie z postanowieniami okólnika Komisji Dewizowej Nr 16 z dn. 25/III 1937 r. zezwolenie na przekaz dewiz na uregulowanie należności za towar, importowany z zagranicy celnej przez Gdańsk — jest uwarunkowane dostarczeniem dowodów, stwierdzających nadejście tego towaru do Polski (list przewozowy, konosament rzeczny).

19) Przepisy, regulujące obrót płatniczy polsko-gdański (rozdz. II okólnika Komisji Dewizowej Nr 16 z dn. 25/III 1937 r.), nakładają

obowiązek uzyskania przez osobę, wręczającą weksel, odpowiedniej adnotacji banku dewizowego—i to nawet w tym przypadku, gdy wręczony weksel nie ma być wysłany do W. M. Gdańska, lecz wydany w kraju z polecenia wierzyciela gdańskiego.

20) Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego w Warszawie jest uprawnione do załatwiania we własnym zakresie rozliczeń i przekazów w rozrachunku polsko-szwajcarskim z tytułu należności towarowych i innych, wymienionych w rozdz. I okólnika Komisji Dewizowej Nr 22 z dn. 30/VII 1937 r. (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 27/1937, str. 914).

21) Bank dewizowy może—w ramach okólnika Komisji Dewizowej Nr 26 (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 32/1936, str. 942)—wysłać za granicę talony od zagranicznych papierów wartościowych celem otrzymania nowych arkuszy kuponowych i wydania następnie tych arkuszy zamieszkałemu w kraju klientowi, od którego bank dewizowy otrzymał talony.

22) Udzielone bankom dewizowym w rozdz. IV okólnika Komisji Dewizowej Nr 8 z dn. 8/V 1936 r. (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 20/1936, str. 571) upoważnienie do rozpatrywania we własnym zakresie podań o zezwolenie na przekaz za granicę do wysokości zł 100 na cele, wymienione w powyższym rozdziale—ma zastosowanie również do drobnych przekazów osób prywatnych, jak np. zapłaty należności za świadectwa, wydawane przez urzędy zagraniczne itp., o ile we wniosku konieczność wykonania przekazu zostanie dostatecznie uzasadniona.

23) Zgodnie z przepisami rozdz. II okólnika Komisji Dewizowej Nr 27 z dn. 14/VI 1937 r. (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 25/1937, str. 850) zaświadczenia o wywozie należy wystawiać wyłącznie na drukach urzędowych, wydanych przez Bank Polski.

24) Listy przewozowe, zaopatrzone w pieczętkę urzędu celnego, stwierdzającą dokonanie odprawy celnej towarów—nie mogą zastępować kwitów celnych. Pieczętka urzędu celnego na listach przewozowych ma jedynie charakter informacyjny i pomocniczy.

25) Przedsiębiorstwa spedycyjne, uprawnione do korzystania z upoważnień, zawartych w okólniku Komisji Dewizowej Nr 39 z dn. 2/XI 1936 r. (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 45/1936, str. 1347) mogą księgować na rachunkach „spedytorskich” odsetki kontokorentowe pod warunkiem, że dotyczą one operacji, które na zasadzie postanowień wymienionego okólnika wolno jest przeprowadzać przez rachunki spedytorskie.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIELDA WARSZAWSKA

za okres od 9 do 14 maja 1938 r.

Na rynku dewiz w okresie sprawozdawczym panował „nastrój słabszy; jedynie belgi odnotowały zysk w wysokości zł 0.15 na 100 belgach, korony czeskosłowackie—zł 0.03 na 100 koronach oraz gotówkowe dolary—w wysokości zł 0.007/8 na \$ 1. Jeśli chodzi o obroty—to kształtowały się one na poziomie, nieodbiegającym od okresów poprzedzających. Straty kursowe (w zł na 100 jednostkach walutowych) przedstawiają się następująco: franki francuskie 0.05, franki szwajcarskie 0.20, floreny holenderskie 1.15, korony szwedzkie 0.15, korony duńskie 0.15 oraz korony norweskie 0.10; poza tym dolary telegraficzne straciły zł 0.001/8 na \$ 1 oraz funty szterlingi—zł 0.03 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn. . .	\$ 1	5.30 ³ / ₄	5.30 ¹ / ₈	5.30 ³ / ₄
„ „ „ telegr. . .	\$ 1	5.31	5.30 ¹ / ₂	5.31
Funty szterlingi . .	£ 1	26.42	26.39	26.42
Franki francuskie .	100 fr.	14.92	14.85	14.85
Franki szwajcarskie .	100 fr.	121.35	121.15	121.15
Belgi	100 błg.	89.75	89.10	89.45
Marki niemieckie .	100 RM	—	—	—
Korony czeskosłow. .	100 kor.	18.49	18.47	18.49
Liry włoskie	100 lir.	—	—	27.92
Floreny holenderskie	100 fl.	294.45	294.00	294.00
Guldeny gdańskie .	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie .	100 kor.	136.20	136.10	136.20
Korony duńskie . . .	100 kor.	118.00	117.85	118.00
Korony norweskie .	100 kor.	132.75	132.65	132.75

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych panowała tendencja niejednolita: w grupie pożyczek premiowych—wybitnie słaba, w grupie pozostałych pożyczek—ustabilizowana, nawet z lekkim odcieniem mocniejszym. Interesowano się stosunko-

wo silniej pożyczkami: 4%-ową Konsolidacyjną i 4½%-ową Wewnętrzną. Straty kursowe 3% Poż. Premiowej Inwestycyjnej przedstawiają się następująco (w zł): sztuki I emisji 1.62, serie I emisji 2.00 oraz sztuki i serie II emisji po 1.00.

Na rynku papierów lokacyjnych prywatnych gros transakcyj zawierano listami zastawnymi towarzystw kredytowych miejskich; tendencję ogólnie ocenić należy jako słabszą. Poza 4½%-owymi listami zastawnymi Tow. Kred. Ziemińskiego, które okres sprawozdawczy zamknęły zyskiem w wysokości 0.50% nom., oraz 5%-owymi listami zastawnymi Tow. Kred. m. Warszawy, które obniżyły się o 0.25% nom. (zwykle, z 1933 r. i z 1936 r.)—reszta listów zastawnych utrzymała dotychczasowy poziom notowań.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki	zł w zł. 100	82.25	81.25	81.38
„ „ serie	„ „ „ „	90.50	90.50	90.50
II „ „ sztuki	„ „ „ „	82.75	81.50	81.75
„ „ serie	„ „ „ „	91.00	90.75	90.75
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$1)	42.00	40.38	40.75 -40.38 -40.50
w % % nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	68.88	68.25	68.38 -68.50
4½% „ Wewnętrzna	zł	65.25	65.00	65.00
5% „ Konwersyjna	zł	70.75	70.25	70.25
5% „ Konwers. Kol.	zł			68.50

Listy zastawne i obligacje banków

7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł.	1927	83.25	83.25	83.25
8%	„ „ „ „	zł w zł.	1927	94.00	94.00	94.00
7%	„ „ Banku Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	83.25	83.25	83.25
8%	„ „ „ „	zł w zł.	1924	94.00	94.00	94.00
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	83.25	83.25	83.25
8%	„ „ „ „	zł w zł.	1924	94.00	94.00	94.00
8%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	93.00	93.00	93.00
5½%	L. Z. „ „ „	zł w zł.	1924	81.00	81.00	81.00
5½%	„ „ „ „	zł w zł.	1927	81.00	81.00	81.00
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1924	81.00	81.00	81.00
5½%	„ „ „ „	zł w zł.	1927	81.00	81.00	81.00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8%	L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego ¹⁾	zł			80.00
4½%	L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego	zł	64.75	64.25	64.50 -65.00 -64.75
4½%	„ „ Pozn. Ziem. Kredyt.	zł	63.50	62.75	63.00 -63.25
4½%	„ „ Tow. Kred. m. Warszawy	zł			70.75 -71.00
5%	„ „ „ „ „ „	zł	74.25	74.75	74.50 -74.25
5%	„ „ „ „ „ „ z 1933 r.	zł	72.25	71.25	72.00 -71.75 -72.00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	71.00	70.75	71.00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł			62.00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	64.25	64.00	64.00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	61.00	60.75	61.00

Obligacje miast

8%	Pożyczka Szkolna m. Warszawy	zł w zł.	77.00	76.63	77.00
----	------------------------------	----------	-------	-------	-------

¹⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH ¹⁾				7% Śląska 1928			
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)				52 ¹ / ₂ —52—52 ¹ / ₂ (31 000)			
	25 ÷ 30/IV	2 ÷ 7/V	9 ÷ 14/V		52 ¹ / ₂ —52 ¹ / ₂ — —52 ¹ / ₂ (1 000)		52 ¹ / ₂ —52 ¹ / ₂ — —52 ¹ / ₂ (1 000)
New York 6% dolarowa 1920	56 ¹ / ₂ —52—52 (13 000)	54 ¹ / ₂ —52—54 ¹ / ₂ (16 000)	55 ³ / ₄ —54—54 (9 000)	London 7% stabilizac. 1927	59'82—55'80— —59'82	—	62'68—62'18— —62'68
8% Dillon 1925	55—53 ¹ / ₂ —53 ¹ / ₂ (18 000)	54—52—53 ¹ / ₂ (18 000)	51 ¹ / ₄ —53—53 (6 000)	Zurych 7% stabilizac. 1927	—	—	—
7% stabilizac. 1927	70 ¹ / ₂ —70—70 ¹ / ₂ (18 000)	72—71—72 (37 000)	72—71—71 (9 000)	Laryż ¹⁾ 7% stabilizac. 1927	53'64—53'30	53'12—51'36	52'66—51'74
7% Warszawy 1928	53—51 ¹ / ₂ —51 ¹ / ₂ (23 000)	52 ¹ / ₄ —51 ¹ / ₈ — —52 ¹ / ₄ (3 000)	52—52—52 (2 000)	Mediolan 7% włoska 1924	—	100'57—100'07— —100'57 (450)	100'59—100'34— —100'44 (500)

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

WOJNY A KONIUNKTURA GOSPODAR-CZA.—Czy i jaki związek zachodzi pomiędzy momentem wybuchu wojny a fazą koniunktury danego kraju? Jedną z prób w kierunku zbadania tego zagadnienia stanowi praca, opublikowana na łamach czasopisma angielskiego „*Economic History*”. W pracy tej zestawione są daty wybuchu wszystkich wojen, w których uczestniczyły państwa europejskie, począwszy od lat 60-dziesiątych aż do wojny światowej włącznie, z koniunkturą w W. Brytanii, która przynajmniej w krajach Europy Zachodniej przebiega mniej lub więcej synchronicznie. Za wyraz sytuacji gospodarczej W. Brytanii wzięto odsetek bezrobotnych w stosunku do ogółu robotników, który oczywiście tylko w bardzo grubym przybliżeniu odzwierciedla sytuację gospodarczą.

Wybuch wojny jest jednak tylko końcowym ogniwem w łańcuchu zdarzeń między państwami, stanowiących jej psychologiczne tło, w których w pewnych okresach historycznych znajdują wyraz istniejące pomiędzy nimi przeciwieństwa. Dlatego, doszukując się związku między wybuchem wojny i koniunkturą jakiegoś kraju, należy rozważyć sytuację gospodarczą nie tyle w chwili wybuchu wojny, ile raczej w okresie nieco ją poprzedzającym. Gdy wojny wybuchły na jesieni, a więc raczej pod koniec roku—słuszne było zestawianie z odsetkiem bezrobocia za ten rok. W tych wypadkach, kiedy rozpoczynały się one w czerwcu i lipcu—miarodajne było zestawienie z przeciętnym odsetkiem bezrobocia w danym roku i w roku poprzedzającym, gdy zaś wojny wybuchły z początkiem roku—brano pod uwagę odsetek bezrobocia w roku poprzednim.

Okazało się, że wojny nie wybuchły podczas kryzysów, lecz najczęściej w późnej fazie ożywienia gospodarczego. Jednocześnie analiza historyczna, obejmująca niemal cały wiek XIX, wykazuje, że epoki powtarzających się wojen i epoki względnego pokoju (te ostatnie przypadły na lata 1815—53 i 1872—98) na świecie nakładają się odpowiednio

¹⁾ Kursy—w %/o-ach nominału, obroty—w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie—w tysiącach).

ze szczytowymi punktami tzw. długiej fali życia gospodarczego.

Wypadki ostatnich lat potwierdzają powyższe obserwacje, gdyż np. zarówno wojna abisyńska, jak i obecnie prowadzona wojna japońsko-chińska rozpoczęły się przy wysokich wskaźnikach wytwórczości we Włoszech i Japonii.

A. St.

FRANCJA

SYTUACJA PO DEWALUACJI I DEKRETACH GOSPODARCZYCH RZĄDU.—Powrót kapitałów do Francji, spowodowany zarządzeniami Rządu P. Daladiera w dziedzinie walutowej, kredytowej i ogólnogospodarczej, trwa. Według wiadomości, kursujących w kołach finansowych, repatriacja kapitałów przyniosła w przeciągu niespełna tygodnia ponad 15 mild. fr. i jest silniejsza niż w okresach poprzednich dewaluacji.

W konsekwencji, nastąpiło obniżenie przez Rząd wysokości oprocentowania bonów skarbowych i bonów Obrony Narodowej oraz zmniejszenie w dn. 12 b. m. przez Banque de France stopy dyskontowej, o czym piszemy niżej.

We francuskich sferach gospodarczych i bankowych podkreśla się, że napływ do Francji powracających i nowych kapitałów nie powinien nosić tylko charakteru spekulacyjnego. Kapitały te powinny na stałe związać się z krajem. Przy tej sposobności wskazuje się, że zasadniczo wszelkiego rodzaju lokaty kapitałów, zwłaszcza zaś w dziedzinie inwestycji gospodarczych i budownictwa, mają w rozpoczynającym się okresie znakomite perspektywy rentowności.

Koła gospodarczo-finansowe, odnosząc się z uznaniem do dotychczasowych poczynań Rządu Daladiera—zarówno w dziedzinie monetarnej, jak i kredytowej, oraz wytwórczości i eksportu—nastają na konieczność kontynuowania i rozbudowy polityki ekonomicznej, opartej o zaufanie społeczeństwa, a zwłaszcza o zaufanie kapitału średniego i drobnego. Jako zasadniczy warunek tego zaufania wysuwane jest rygorystyczne utrzymanie przez Rząd porządku społecznego. Sfery gospodarcze domagają się w tym celu, między innymi, zadekretowania przez Rząd „statutu strajkowego”, który by za-

pobiegał wszelkim „nieuzasadnionym przerwom w pracy”, powodującym zahamowanie produkcji. Sfery te domagają się również dalszego „uelastycznienia” ustawy o 40-godzinnym tygodniu pracy, przy zachowaniu zresztą—jak podkreślają—nienaruszonej zasady skróconego czasu pracy. Chodzi o wprowadzenie czasowych odstępstw od zasady. Tu jednak Rząd natrafia na opór organizacji robotniczych, które przeciwstawiają się dalszym zmianom ustawy o czasie pracy, pozwalając się na trwające bezrobocie—całkowite czy też częściowe—w wielu gałęziach wytwórczości. Ostateczne jednak ukroczenie anarchii w stosunkach społecznych i przywrócenie ładu nie będzie chyba dla Rządu sprawą zbyt trudną, gdyż sami robotnicy francuscy są już, bodaj, zmęczeni ustawicznymi zatargami. Być może, że obecny Rząd francuski pragnie osiągnąć sukces w dziedzinie gospodarczej przez pozyskanie, z jednej strony, zaufania kapitału i szerokiej rzeszy wystraszonych jeszcze obecnie, „ciułaczy”—drogą rygorystycznego uporządkowania spraw skarbowo-budżetowych Państwa, bezwzględna i trwała normalizacją stosunków produkcji, oraz przez zapewnienie—z drugiej strony—świata pracy konsolidacji jego zdobyczy w dziedzinie społecznej.

Sfery gospodarcze domagają się, dalej, od Rządu jak najszybszej wypłaty należności, z którymi załaga wobec swoich dostawców, oraz rozszerzenia zarządzeń celem pobudzenia i podtrzymania wywozu. Chodzi zwłaszcza o zapewnienie eksporterom dużych ułatwień kredytowych.

Rząd podał do wiadomości publicznej, że opracowuje dalszą serię dekrétów z dziedziny gospodarczej i finansowej. Od tych dalszych posunięć Rządu i od energii realizacyjnej zależy będzie utrwalenie się zaufania i kredytu, jakich Rządowi P. Daladiera udzieliło społeczeństwo francuskie.

*

Przeprowadzona przez Rząd P. Daladiera obniżka kursu franka nie jest—jak to już zaznaczyliśmy w poprzednim zeszyty tygodnika—dewaluacją w ścisłym tego słowa znaczeniu. Obniżając kurs franka,

¹⁾ Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

Rząd nie dokonał równolegle stabilizacji ustawowej; ustalił jedynie dolną granicę kursu, poniżej której frank spaść „nie powinien”. Tą dolną granicą jest kurs: 179 fr. za £ 1.

To cofnięcie kursu franka na „z góry upatrzone” przez Rząd „pozycje odwrotu”, przy tym dość odległe od jego pozycji giełdowej—uważane jest, na giełdach paryskiej i londyńskiej, za zręczny manewr „oderwania się od wroga” i jego ustawicznych ataków.

Według planów PP. Reynauda i Marchandeau, kierujących sprawami finansowymi, manewr ten ma być zapoczątkowaniem nowej polityki pieniężnej, obliczonej w jej fazie początkowej na efekt psychiczny. Dewaluacja franka do poziomu dość znacznie niższego od kursów giełdowych i nieoznaczenie górnej granicy kursu otwierają perspektywy rewaloryzacyjne, mające na celu przyciągnięcie do Francji kapitałów spekulujących. Rzeczą dalszych posunięć i poczynań Rządu w dziedzinie gospodarczej ma być zatrzymanie tych kapitałów na stałe we Francji i wprężenie ich do procesu produkcyjnego.

Ewentualna stopniowa—i zresztą nieznaczna—rewaloryzacja franka ma być utrzymana w niewielkich granicach, doprowadzając do stabilizacji faktycznej. Następnym dopiero—i ostatnim—etapem byłaby stabilizacja ustawowa.

Etap pierwszy—obecny—utrwalania kursu franka—będzie długi, gdyż ma obejmować okres zupełnego ustalenia się i umocnienia wszystkich składników gospodarstwa narodowego: wytwórczości, pracy, budżetu i rynków.

Z punktu widzenia wyłącznie finansowego sens dokonanej już wstępnej operacji walutowej polega na nagłym obniżeniu kursu franka do poziomu, który umożliwi całkowite wchłonięcie i zniewolowanie przedniej inflacji—drogą ewentualnego przeszacowania rezerw kruszcowych w Banku Francji i odpowiedniego wyposażenia walutowego funduszu wyrównawczego.

Rezerwy złota w Banku Francji obliczone są w bilansie po cenie 43 mg złota 900-jej próby = 1 fr. Przeliczone po kursie tylko 173·80 za £ 1 — dadzą nadwyżki około 30 mild. fr., do czego należy dodać 14 mild., w które został wyposażony fundusz walutowy. Razem stanowi to 44 mild. fr. Tymczasem bezprocentowy dług Skarbu Państwa w Banku Francji sięga zaledwie—według obecnego bilansu—40 mild. fr. Przeszacowanie więc nawet po kursie 173·80 za £ 1 pozwoli na całkowitą spłatę bezprocentowego zadłużenia Skarbu w Banku Francji.

Przeszacowanie rezerw złota Banku Francji po kursie dolnej granicy „franka Daladiera”, tj. po 179 fr. za £ 1—stworzy jeszcze większą nadwyżkę, która wyniesie wówczas 33 mild. fr., a wraz z funduszem walutowym 47 mild. fr., czyli o 7 mild. fr. więcej od obecnego zadłużenia Skarbu w Banku Francji.

Stąd można wysnuć wniosek, dotyczący marży ew. rewaloryzacji „franka Daladiera”. Stabilizacja faktyczna może się więc dokonać w granicach od 179 fr. za £ 1 (poziom najniższy, ustalony przez Rząd) do 170 fr. za £ 1 (poziom najwyższy, wyznaczony koniecznością umorzenia 30-miliardowego długu bezprocentowego Skarbu Banku Francji).

Powrót kapitałów i napływ ich na rynek odbywa się obecnie we Francji w rozmiarach i w tempie, podobno nawet nieprzewidywanym przez Rząd. Kapitały te poszu-

kują przeważnie lokaty krótkoterminowej. Stąd wzmożone bardzo zapotrzebowanie na bony Obrony Narodowej i na zwykłe bony skarbowe.

Autonomiczna Kasa Amortyzacyjna wyprzedziła w przeciągu kilku dni cały swój kontyngent bonów Obrony Narodowej na miesiąc maj. Poczynając od dn. 6/V obniżone zostało oprocentowanie bonów z 4% na 3½%. Przy tym, ponieważ znajdujące się w obiegu bony Obrony Narodowej osiągnęły nie tylko ustalone ustawowo maksimum emisji, tj. 25½ mild. fr., ale nawet przewidziany przez ustawę z dn. 7/VIII 1926 r. kontyngent dodatkowy, w wysokości 6%, również został pokryty—Kasa Amortyzacyjna wstrzymała odnawianie bonów—poza najmniejszymi pięćset i tysięcznymi odcinkami, które nie zaliczają się do kontyngentu.

Ogólna suma subskrybowanych bonów Obrony Narodowej wynosi 27·3 mild. fr., co stanowi najwyższą granicę emisyjną tych bonów.

W tych warunkach Minister Finansów obniżył dekretem, poczynawszy od dn. 11 b. m., oprocentowanie bonów Obrony Narodowej z 3½% na 3¼%.

Bony Obrony Narodowej są nadal bardzo poszukiwane na rynku pieniężnym—tak, że transakcje prywatne bonami O. N. zawierane są na podstawie oprocentowania niższego o ¼% od oprocentowania oficjalnego.

Zwiększyły się w bardzo znacznym stosunku wkłady w bankach i instytucjach kredytowych. Oprocentowanie pieniądza spadło. Obok zamknięcia subskrypcji na bony Obrony Narodowej—wpłynęło to ogromnie na popyt na zwykłe bony skarbowe. W przeciągu 48 godzin subskrybowano bonów skarbowych na blisko 4 mild. fr.

Skloniło to Ministra Finansów do obniżenia z dn. 11/V b. r. oprocentowania tych bonów z 3½% na 3¼% od bonów rocznych, z 3¼% na 3% od bonów półrocznych, z 2½% na 2¼% od bonów 105-dniowych i krócejterminowych. Z dniem 13/V wobec trwającego nadal silnego zapotrzebowania na bony skarbowe Rząd obniżył ponownie oprocentowanie bonów o ½ punktu, które dla bonów rocznych wynosi więc obecnie o 2¾%, dla półrocznych 2½% itd. Redukcja oprocentowania ograniczyła zapotrzebowanie na bony Skarbu, nie przerwała go jednak.

Banki spłaciły Bankowi Francji przeszło 600 miln. fr. awansów 30-dniowych i zaprzestały redyskonta weksli.

W tych warunkach Bank Francji nie otrzymując zupełnie od początku ub. tygodnia weksli do redyskonta, chcąc nawiązać ponownie kontakt z rynkiem, obniżył z dniem 12 b. m. stopę dyskontową z 3% do 2½%.

Obniżka ta jest dowodem optymistycznej oceny rozwoju sytuacji finansowo-walutowej we Francji przez kierownictwo instytucji emisyjnej oraz przez Rząd.

Stopa redyskontowa pozostawała bez zmiany od dn. 12/XI 1937 r. (w dniu tym została obniżona z 3½% na 3%).

Giełda oceniła obniżki stopy procentowej jako nieśmiałe. Widać z tego, że Rząd w kwestii obniżki stopy procentowej postępuje równie ostrożnie, jak i w sprawie obniżki kursu franka. Rządowi zdaje się chodzić przede wszystkim o stworzenie na rynku pieniężnym tendencji mocnej i trwałej. Z posunięć Rządu wynika również, że ew. proces rewaloryzacyjny obliczony jest na b. długą metę. Głównym celem jest konsolidacja rynku pieniężnego. Rządowi zależy, wreszcie, na utrzymaniu ruchu repatriacyjnego kapitałów, dlatego też utrzymuje korzystne oprocentowanie pieniądza, z dość znaczną marżą in plus w stosunku do rynków zagranicznych.

POŻYCZKA OBRONY NARODOWEJ.—Dodatni rozwój sytuacji na rynku pieniężnym i kredytowym oraz optymistyczne nastroje kół giełdowych i szerokie sfery społeczeństwa francuskiego wytworzyły z kolei pomyślną atmosferę dla operacji finansowych Rządu, zapożyczonych na większą skalę.

Rząd P. Daladiera zdecydował więc przyspieszyć emisję pożyczki Obrony Narodowej. Mimo, iż wobec poważnego napływu kapitałów do Francji sukces pożyczki był z góry zapewniony, Rząd postanowił potraktować tę operację jako próbną i ograniczyć ją do niewielkiej, jak na stosunki francuskie, sumy 5 mild. franków.

Oprocentowanie pożyczki wynosi 5%, kurs emisyjny—980 fr. za nominalne 1 000 fr. Pożyczka ma być spłacona w ciągu 30 lat w drodze losowań,—z tym, że obligacje wylosowane będą spłacone po kursie 120%. Każdy jednak posiadacz obligacji będzie mógł w okresach 3-letnich żądać spłaty pożyczki, która wtedy zostanie mu natychmiast wypłacona al pari. Postanowienie to ma na celu umożliwić wszystkim nabywcom Pożyczki Obrony Narodowej uzyskanie spłaty, przed upływem terminu 30-letniego—w zamian za wyrzeczenie się specjalnych zysków, wynikających ze spłaty w drodze losowań.

Pożyczka, zapowiedziana w dn. 14 b. m., została wyłożona do subskrypcji w dniu 16 b. m. Została ona pokryta z nadwyżką już w pierwszym dniu.

Podkreśla się, że bardzo poważne subskrypcje wpłynęły również z zagranicy. Koła półurzędowe i finansowe widzą w tym dowód, że również poza granicami Francji wysiłek odbudowy gospodarczej i finansowej, podjęty przez Rząd Daladier—Reynaud, oceniany jest pozytywnie, dotychczasowe zaś osiągnięcia uważane są za sukces Rządu.

Trzeba stwierdzić, że warunki emisyjne pożyczki były—jak na stosunki francuskie—bardzo korzystne. Toteż pożyczka z dn. 16 b. m. nie jest pierwszą transzą, lecz zamkniętą w sobie i zakończoną operacją kredytowo-finansową.

Minister Finansów, P. Marchandeau, w przemówieniu, wygłoszonym przez radio, uzasadnił, dlaczego pożyczka opiewa na stosunkowo niewielką kwotę 5 mild. fr. Rządowi chodziło o to, by nie zaczerpnąć zbyt wiele z wewnętrznego rynku kredytowego i nie utrudniać w ten sposób zaznaczącej się coraz wyraźniej poprawy finansowej:

„W okresie ostatnich tygodni—mówił p. Marchandeau—napływ repatriujących kapitałów stworzył na rynku znaczną swobodę i płynność, których brak od dawna dawał się odczuwać. Zwyżka rent, zniżka stopy dyskontowej i oprocentowania lokat krótkoterminowych pozwalają zdać sobie sprawę z zakresu tej płynności i zdolności kredytowej rynku. Pożyczka, nie ograniczona w swej wysokości, mogła spowodować osłabienie rynku kapitałowego i wyczerpać jego swobodę kredytową, a Rząd chciał właśnie uniknąć tego objawu”.

Minister Finansów podkreślił raz jeszcze z całym naciskiem, że zasadniczym celem Rządu jest odrodzenie gospodarcze kraju przez rozwój produkcji. Rząd nie uczyni niczego, co by mogło utrudnić lub opóźnić ten rozwój. Zresztą rozbudowa wytwórczości i ożywienie całego życia gospodarczego umocnią rynek pieniężny i utrwalą obniżkę stopy procentowej. Wówczas zarówno Skarb Państwa, jak i Kasa Autonomiczna Obrony Narodowej będą mogły uzyskać niezbędny kredyt na warunkach dogodniejszych i tańszych niż obecnie.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie 2÷14/V 1938 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	2÷7/V	9÷14/V	Różnica %
Pszenica			
Berlin . . .	—	21'10	—
Praga . . .	170'80½	170'80½	—
Chicago . . .	3'15	3'19	+ 1'2
Buenos Aires	3'56½	3'43	- 3'7
Liverpool . .	4'27	4'25	- 0'5
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	6'08½	5'13	-15'7

Żyto			
Berlin . . .	—	19'10	—
Praga . . .	137'62½	137'62½	—
Chicago . . .	2'35	2'32	- 1'3
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	4'28	3'96	- 7'5

Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	124'20	124'20	—
Chicago . . .	2'07	2'16	+ 4'3
Buenos Aires	2'15	2'23	+ 3'7
Liverpool . .	4'17½	4'24	+ 1'6
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	2'62	2'61½	- 0'2

Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	137'00	137'00	—
Chicago . . .	3'60	3'59	- 0'3
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	—	—	—

BYDŁO I MIĘSO

—Na rynkach bydła i trzody w Wiedniu i w Pradze panowała w kwietniu tendencja spokojna. Ceny na rynku bydła w Wiedniu w porównaniu z notowaniami z końca marca kształtowały się nieco mocniej. Na rynku bydła i trzody w Pradze tendencja była spokojna przy średnich

obrotach. Ceny utrzymały się na poziomie z ub. miesiąca.

Na rynku bekonowym w Anglii w pierwszych dniach kwietnia panowała tendencja mocniejsza, a ceny wszystkich gatunków bekonu zwykłowały średnio o sh 2÷5 za cwt. Około połowy miesiąca niżowały bekony holenderski i „cesarski” o sh 2 na cwt. W końcu miesiąca nastąpiła zwyżka cen na bekon angielski, duński i holenderski o sh 1÷2 na cwt. Wahania cen bekonu na rynku angielskim powodowane są do pewnego stopnia dostawą bekonu kanadyjskiego, którego produkcja jest uzależniona od kształtowania się cen pszenicy.

Praga.—Urzędowe notowania z końca miesiąca—w koronach czecosłowackich bez podatku krajowego za 1 kg żywej wagi: woły 3'40÷5'80, stadniki 3'20÷4'30, krowy 2'25÷4'90, jałówki 3'30÷5'70, świnię krajowe 5'00÷6'50, słowackie 5'80÷6'25, rumuńskie 6'50÷7'40; za 1 kg bitej wagi łącznie z podatkiem: cielęta 7'00÷9'50, wyjątkowo 9'75, krajowe bite na wsi 7'00÷8'00, wyjątkowo 8'50, gorsze gatunki 5'50÷6'50, bite w Pradze 7'50÷9'00, wyjątkowo 9'50, świnię bite na wsi 7'80÷8'20, wyjątkowo 8'40.

Londyn.—Urzędowe notowania bekonów z końca miesiąca—w szylingach za cwt: duńskie Nr 1 siseable 107, Nr 2 104, Nr 3 100, Nr 1 ciężkie 107, Nr 2 104, szóstki Nr 1 105, Nr 2 102, holenderskie Nr 1 siseable 102, Nr 2 99, Nr 3 93, Nr 1 ciężkie 102, Nr 2 99, szóstki Nr 1 100, Nr 2 97, polskie Nr 1 siseable 97, Nr 2 93, Nr 3 90, Nr 1 ciężkie 97, Nr 2 92, szóstki Nr 1 95, irlandzkie siseable Nr 1 98÷106, Nr 2 94÷102, prima siseable 93, litewskie Nr 1 siseable 97, Nr 2 93, Nr 3 90, Nr 1 ciężkie 97, Nr 2 ciężkie 92, Nr 1 szóstki 95, ciężkie Nr 1 106, Nr 2 101, szóstki Nr 1 104, szóstki Nr 2 100, bekony cesarskie wyhodowane w Anglii Nr 1 siseable 92, Nr 2 88, Nr 3 85, Nr 1 ciężkie 92, Nr 2 87, Nr 1 szóstki 90, szwedzkie Nr 1 siseable 102, Nr 2 100.

MASŁO

—Kwiecień na rynku masła w Londynie rozpoczął się pod znakiem nadal trwającej niżki cen. Jednakże od połowy mie-

siąca nastąpiła wyraźna poprawa i ceny na masło, zarówno dominalne, jak i z kontynentu zaczęły wyraźnie zwyżkować. W połowie kwietnia płacono za cwt masła świeżego, jak i solonego o sh 5÷8 za cwt więcej niż w początku kwietnia; w końcu miesiąca nastąpiła dalsza zwyżka cen o sh 3÷6 na cwt; zwyżka objęła wszystkie gatunki masła.

Londyn.—Oficjalne notowania masła z końca kwietnia—w sh za cwt masła solonego (w nawiasach—niesolonego): nowozelandzkie 125÷126 (127÷128), australijskie 120÷126 (124÷126), duńskie 128, holenderskie (124÷125), estońskie 126, litewskie 126, lotewskie 126.

JAJA

—Na angielskim rynku jaj w kwietniu panowała tendencja spokojna. Niskie ceny na jaja angielskie w detalu przyczyniły się do ożywienia obrotów; można się spodziewać pewnej zwyżki również i na towar importowany. W końcu miesiąca panował na rynku jajczarskim w dalszym ciągu spokój. Ceny jaj w porównaniu z ubiegłym miesiącem kształtowały się na poziomie wyższym; zwyżka objęła wprawdzie wszystkie gatunki jaj (za wyjątkiem angielskich specjalnych, które niżkowały o 3 d na wielkiej setce), ale nie w równym stopniu.

Na innych rynkach zagranicznych tendencja była słaba.

Londyn.—Urzędowe notowania jaj z końca miesiąca w szylingach i pensach za wielką setkę: duńskie 17 lbs 9.3÷9.6, 15'5 lbs 8.10½÷9.0, 14 lbs 8.4½÷8.6, angielskie specjalne 11.6, standartowe 10.9, średnie 9.9, angielskie 17 lbs 10.9÷11.3, 15'5 lbs 10.3÷10.6, 15 lbs 10.0÷10.3, 14 lbs 9.6÷9.9, irlandzkie ekstra specjalne 11.6, specjalne 11.0÷11.3, standartowe 10.3÷10.9, wybrane 9.6÷9.9, holenderskie brunatne 68÷69 kg 11.6÷11.9, mieszane 68÷69 kg 9.6÷10, 62÷63 kg 8.7½÷8.10½, polskie o wadze 52÷54 kg 6.7½÷6.9, 14 lbs 6.9, czerwone 5.7½÷6, litewskie o wadze 18 lbs 8.9, 17 lbs 8.3, 14 lbs 7.3, węgierskie 53÷54 kg 6.9, rumuńskie o wadze 53÷54 kg 6.9, szwedzkie 15 lbs 8.6, 14 lbs 8.0, 13 lbs 6.9÷7.0.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, 1/2 str. — 200, 1/4 str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMAREKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Przeźorność”, Spółka Akc.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Towarzystwa, że
**45 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się we wtorek dn. 31 maja 1938 r. o godz. 11 minut 30 przed poł. w lokalu Towarzystwa w Warszawie, przy pl. Napoleona Nr 9.

Porządek obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności Towarzystwa za 1937 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r. i powzięcie stosownych uchwał; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Budżet na 1938 r.; 6) Wybory członków Zarządu; 7) Wybory Komisji Rewizyjnej; 8) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w trybie przepisany.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć do Zarządu Towarzystwa, Warszawa, pl. Napoleona Nr 9, akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1110-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Fabryki Metalowej R. Plewkiewicz

w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 maja 1938 r. o godz. 19 w lokalu Spółki, przy ulicy Czerniakowskiej Nr 180/182 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za rok 1937; 4) Pokwitowanie władz Spółki z działalności za rok 1937; 5) Ustalenie ilości członków Zarządu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej i członków Zarządu oraz ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Potwierdzenie pełnomocnictw, udzielonych Zarządowi w roku 1926.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swoje akcje w Kasie Zarządu. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, przewidziane w art. 399 par. 2 K. H. 1006-19-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Cementowego „Wiek“

w O g r o d z i e Ń c u

zawiadamia, iż w dn. 30 maja 1938 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Warszawie przy ul. Wareckiej Nr 11 m. 17

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu zamknięcia, rachunku strat i zysków za rok 1937 oraz powzięcie uchwały co do wyniku bilansowego; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie planu działalności na 1938 r.; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie kupna działki gruntu; 7) Wolne wnioski Akcjonariuszów i Zarządu.

Stosownie do postanowień § 7 Statutu Spółki, posiadacze akcji winni złożyć w kasie Biura w Warszawie, przy ul. Wareckiej Nr 11 m. 17 najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia akcje lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych. 1013-19-21

II OGŁOSZENIE

W dn. 30 maja 1938 r. o godz. 10 rano w pierwszym terminie i o godz. 4.30 po poł. w drugim terminie, w razie niedojścia do skutku Zgromadzenia w pierwszym terminie (§ 9 statutu), w lokalu Spółki przy ul. Śródmiejskiej Nr 13 w Łodzi odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY FIRMY

Widzewska Manufaktura, Spółka Akcyjna w Łodzi

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zgromadzenia;
2) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
3) Sprawozdanie władz Spółki za okres do 31 grudnia 1937 r. i zatwierdzenie tego sprawozdania;
4) Zatwierdzenie bilansów na dz. 31 grudnia 1936 r. i na dz. 31 grudnia 1937 r. i sprawa pokrycia strat;
5) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki za czas do dn. 31 grudnia 1937 r.;
6) Ustalenie ilości i wybór członków Zarządu;
7) Sprawa wynagrodzenia członków dawnej Rady Nadzorczej za okres do dn. 23 maja 1937 r.;
8) Potwierdzenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej, zwykłych i delegowanych, wybranych na Walnym Zgromadzeniu w dn. 24 maja 1937 r., ustalonego na tym Zgromadzeniu;

9) Zmiana par. 11 statutu Spółki Akcyjnej.

Par. 11 brzmi: „Członkowie Rady Nadzorczej wybierani są na okres 3-5 lat”.

Par. 11 brzmieć winien: „Z ogólnej ilości członków Rady Nadzorczej co rok ustępuje przez losowanie 2 członków Rady i na ich miejsce Walne Zgromadzenie ponownie wybiera innych z tym, że członkowie ustępujący mogą być ponownie wybrani”;

10) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, którzy życzą sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia posiadane przez nich akcje Zarządcom Spółki. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia na dowód zdeponowania akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej.

Zgromadzenie w drugim terminie będzie prawomocne, a powzięte na nim uchwały ostateczne bez względu na ilość akcji, które reprezentowane będą przez Akcjonariuszy, uczestniczących w Walnym Zgromadzeniu. 1114-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Polskich Zakładów Optycznych, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 12 w gm. lu Stowarzyszenia Techników w Warszawie przy ul. Czackiego 5 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

też Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1937 oraz odczytanie bilansu i rachunku zysków i strat; 3) Sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej w sprawie absolutorium dla Zarządu; 4) Budżet na 1938 r.; 5) Kupno, sprzedaż i obciążenie nieruchomości; 6) Ustalenie liczby członków Zarządu; 7) Określenie wynagrodzenia dla Zarządu, członków, delegowanych do ścisłej współpracy z Dyrekcją, i Komisji Rewizyjnej; 8) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

Stosownie do art. 27 statutu Spółki, PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu Spółki Warszawa, ul. Grochowska 316, w godz. od 9 do 13 codziennie swoje akcje lub dowody o zdeponowaniu akcji w jednym z akcyjnych banków polskich, najpóźniej na 7 dni przed terminem odbycia Walnego Zgromadzenia. 878-19-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Przemysłowe „Eternit“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że na dz. 28 maja 1938 r., o godz. 12 w południe w lokalu Spółki, przy ul. Zgoda 8, zostaje zwołane

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu ostatniego Zgromadzenia Walnego z dn. 29 maja 1937 r.;
- 3) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1937;
- 4) Zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego, bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r., oraz budżetu i planu działania na 1938 r.;
- 5) Zatwierdzenie wniosku Komisji Rewizyjnej o udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 6) Upoważnienie Zarządu do obciążania i zbywania należących do Spółki nieruchomości w drodze kupna-sprzedaży lub zamiany, oraz do nabywania na rzecz Spółki wszelkiego rodzaju nieruchomości;
- 7) Wybory do władz Spółki;
- 8) Oznaczenie wynagrodzenia członkom Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnym, winni co najmniej na siedem dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie Spółki (ul. Zgoda 8, m. 1), w godzinach od 11 do 1, swe akcje lub świadectwa tymczasowe, względnie świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych, państwowych lub prywatnych, działających na mocy statutów, przez Rząd zatwierdzonych. W świadectwach tych winny być wymienione ogólna suma nominalnej wartości i numery akcji, względnie świadectw tymczasowych, oraz wyraźnie zaznaczone, że akcje te, względnie świadectwa tymczasowe nie będą wydane przed ukończeniem Zgromadzenia Walnego. 887-19-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Rudzkiej Przędzalni Bawełny, Spółka Akcyjna

stosownie do § 10 Statutu Spółki podaje niniejszym do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 9 czerwca 1938 r. o godz. 17 w kancelarii Notariusza R. Wodzińskiego w Łodzi, przy ul. Pomorskiej 21, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1937 r.;
- 4) Uchwała w przedmiocie pokrycia strat;
- 5) Udzielenie władzom absolutorium;
- 6) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni co najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w biurze Zarządu, Ruda Pabianicka, ul. Piłsudskiego 35, swoje akcje, bądź zaświadczenia depozytowe, zastawowe banków lub instytucji kredytowych z wykazaniem numerów akcji i adnotacją, że akcje nie będą wydane przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. 1143-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy E. Wedel, Spółka Akcyjna w Warszawie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 3 czerwca 1938 r. o godz. 6 po poł. odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki, przy ul. Zamojskiego 28

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Podwyższenie kapitału akcyjnego;
- 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia zgłoszą akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki. 1079-20-21

II OGŁOSZENIE

**Zarząd firmy „Gazy Ziemię“
Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego we Lwowie**

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

na dz. 3 czerwca 1938 r. o godz. 10.30 w sali posiedzeń Spółki we Lwowie, ul. Akademicka 7, III p. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za okres gospodarczy od 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok gospodarczy 1937 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 3) Uchwała co do użycia czystego zysku i wynagrodzenia władz Nadzorczych Spółki;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej i zatwierdzenie dokonanej przez Radę Nadzorczą kooptacji 2 członków Rady;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1938 r.;
- 6) Wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki we Lwowie najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia akcje Spółki lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w krajowej instytucji kredytowej. 1111-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Handlu Papierem Bracia Turkieltaub, Sp. Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Przejazd 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu oraz bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937;
- 3) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki z tytułu ich czynności za rok operacyjny 1937;
- 4) Podział zysku;
- 5) Wybór Zarządu;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 7) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

Termin złożenia akcji celem wzięcia udziału w tym Zgromadzeniu upływa w dn. 23 maja 1938 r. 972-19-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki

PILAR Małopolska Spółka Akcyjna dla Przemysłu Drzewnego

podaje do wiadomości, iż mocą uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 29 stycznia 1938 r. do Nr rep. 350/1938,

obniżony został kapitał akcyjny Spółki o sumę zł 250 000 do kwoty zł 1 000 000.

W związku z powyższym wzywa się wierzycieli — w trybie art. 441 kod. handl., aby — jeśli nie zgadzają się na obniżenie kapitału akcyjnego — zgłosili swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty trzeciego ogłoszenia 1009-19-21-23

III OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Pierwsze Warszawskie Importowe Towarzystwo „E. W. I. G.“

Spółka Akcyjna, Warszawa, Leszno 10

komunikuje, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 13 kwietnia 1938 r.

obniżono kapitał akcyjny Spółki do zł 350 000'00.

Na zasadzie art. 441 K. H. wzywa się wierzycieli, którzy nie zgadzają się na powyższe obniżenie, do wniesienia sprzeciwów w terminie ustawowym. 743-17-19-21

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej
Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Ludwik Geyer“ w Łodzi

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 9 czerwca 1938 r. o godz. 16 w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej pod Nr 282, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie;
- 2) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Sprawozdanie władz Spółki, dotyczące zawarcia układów;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 5) Wybory Zarządu;
- 6) Wybory Rady Nadzorczej;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków władz Spółki;
- 8) Wolne wnioski.

Prawo uczestniczenia na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu mają ci akcjonariusze, którzy złożą swe akcje lub kwity depozytowe krajowych instytucji bankowych w biurze Spółki w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej pod Nr 293, najpóźniej na 7 dni przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

W razie niedojścia do skutku Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z powodu braku quorum, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w drugim terminie z podanym wyżej porządkiem obrad odbędzie się w dn. 25 czerwca 1938 r. o godz. 16 w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 282, przy czym Zgromadzenie to będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji (art. 8 statutu Spółki).

1179-21-22

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Przeworsk—Dynów, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 10—19 statutu, ogłasza się, że **XXVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE**

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Przeworsk—Dynów“ odbędzie się w dn. 11 czerwca 1938 r. o godz. 10 przed połud. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr 1, II p.

Przedmiotem obrad będą:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres czasu od 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Zatwierdzenie preliminarza kosztów administracji Spółki.

Według postanowień § 20 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 27 maja 1938 r. w Zarządzie we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr 1, II p.

1177

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej
Fabryka Maszyn i Kotłarnia „Moc“ dawn. Bystydzieński i Sopoćko
SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 18 w siedzibie D/H Z. Rozmanit w Warszawie przy ul. Mazowieckiej Nr 1 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Zarządu za rok 1937;
- 2) Rozpatrzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok 1937 i powzięcie odnośnych uchwał;
- 3) Plan działania na rok 1938;
- 4) Wybory do władz Spółki;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki w Warszawie, przy ul. Wolskiej 121, swe akcje, względnie zaświadczenia notarialne lub instytucyj kredytowych, najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

1193

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Kauczukowe „Piastów“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 maja 1938 r. o godz. 18 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Złotej 35 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1937;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i r-ku zysków i strat za tenże okres oraz podział zysków;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 5) Powiększenie kapitału akcyjnego ze zł 1 000 000 na zł 1 200 000;
- 6) Zmiana par. 4 Statutu Spółki, któremu projektuje się nadać nast. brzmienie: „Kapitał akcyjny wynosi zł 1 200 000 (jeden milion dwieście tysięcy), podzielonych na 12 000 (dwanaście tysięcy) sztuk akcji na okaziciela po zł 100 (sto) nominalnie każda“;
- 7) Wybór władz Spółki;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki akcje lub też kwity depozytowe na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

1187

I OGŁOSZENIE

Zarząd Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska“
SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 czerwca 1938 r. o godz. 17 m. 30 w lokalu Spółki przy ul. Św. Jańskiej 4 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków za rok operacyjny 1937;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdania i udzielenie pokwitowania Zarządowi z czynności operacyjnych za 1937 r.;
- 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wynagrodzenie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski Akcjonariuszów w razie ich zgłoszenia w terminie ustawowym.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki swoje akcje lub dowody zdeponowania takowych na 7 dni przed Zgromadzeniem.

1192-21-22

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Mazowia“ Fabryka Mebli Giętych
w R a d o m s k u

zwołuje na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 26 kwietnia b. r.

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

na dz. 28 maja 1938 r. o godz. 4 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Dobryszczyckiej Nr 1 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r., powzięcie uchwały o pokryciu strat, kwitowanie Zarządu z wykonania przezeń obowiązków;
- 2) Wybór Zarządu Spółki;
- 3) Usgodnienie statutu Spółki z przepisami Kodeksu Handlowego;
- 4) Określenie wysokości kredytu Spółki;
- 5) Wybór prezesa Zarządu;
- 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Określenie poborów członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Powzięcie uchwały co do dalszego istnienia Spółki;
- 9) Sprzedaż nieruchomości tartakowej.

Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci akcjonariusze, którzy złożą w Spółce akcje lub zaświadczenia odpowiadające wymogom statutu Spółki najpóźniej do dn. 20 maja 1938 r. włącznie i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Do instytucyj kredytowych uprawnionych do wydawania w mowie będącego zaświadczenia, upoważniony jest także „Oesterreichische Industrie-Aktiengesellschaft“ we Wiedniu. Każda akcja daje prawo do jednego głosu.

1201

Zarząd Towarzystwa Fabryk Portland-Cementu „Wysoka“
Spółki Akcyjnej

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż
**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 12 w lokalu biura Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej 7.

Przedmiotem obrad będą następujące sprawy:

- 1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
  - 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań władz Spółki, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.;
  - 3) Udzielenie Zarządowi pokwitowania z wykonania przez niego obowiązków;
  - 4) Udzielenie Radzie Nadzorczej pokwitowania z wykonania przez nią obowiązków;
  - 5) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
  - 6) Wybory członków Zarządu (§ 11 statutu Spółki);
  - 7) Zatwierdzenie dokonanej kooptacji członka Rady Nadzorczej i wybory do Rady Nadzorczej (§ 19 statutu Spółki);
  - 8) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, w szczególności członków Rady, delegowanych do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru;
  - 9) Wybór pełnomocników w myśl art. 374 Kodeksu Handlowego;
  - 10) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży, względnie do zamiany działek ziemi wraz z przynależnościami.
- PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu Spółki, w godzinach urzędowania od 9 do 16, swe akcje, względnie zaświadczenia notarialne lub instytucyj kredytowych, najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1194

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Akumulatorowe systemu „Tudor“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 maja 1938 r. o godz. 17 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Złotej 35 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok 1937; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za tenże okres oraz podział zysków; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Powiększenie kapitału akcyjnego ze zł 1 000 000 na zł 1 100 000; 6) Zmiana par. 3 statutu Spółki, któremu projektuje się nadać następujące brzmienie: „Kapitał akcyjny wynosi zł 1 100 000 (jeden milion sto tysięcy), podzielonych na 11 000 (jedenaście tysięcy) sztuk akcji na okaziciela po zł 100 (sto) nominalnie każda”; 7) Wybór władz Spółki; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki akcje lub też kwity depozytowe na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. 1188

I OGŁOSZENIE

Z a r z ą d

Spółki Akcyjnej do Eksploatacji Państwowego Monopolu
Zapalczanego w Polsce

zawiadamia, że w dn. 31 maja 1938 r. we wtorek o godz. 11 w biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Królewskiej Nr 3 ma się odbyć

**ZWYCZAJNE DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY SPÓŁKI**

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, rachunku zysku i strat oraz bilansu za okres sprawozdawczy 1937 i udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 2) Powzięcie uchwały o pokryciu strat roku sprawozdawczego 1937 z rezerwy zysków z lat poprzednich; 3) Ustalenie liczby członków Zarządu, wybory członków Zarządu i wyznaczenie wynagrodzenia; 4) Wybory członków Komisji Rewizyjnej i wyznaczenie wynagrodzenia; 5) Upoważnienie Zarządu do zbycia nieruchomości w Stryju po zlikwidowanej fabryce zapalek „Watra”; 6) Wnioski akcjonariuszów. 1186

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wyrobow Wełnianych i Bawełnianych M. Silbersteina w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

**DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

stosownie do § 7 Statutu odbędzie się we wtorek dn. 31 maja 1938 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu w Łodzi, Piotrkowska 40, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937; 3) Powzięcie uchwały w przedmiocie podziału zysku; 4) Pokwitowanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z wykonania obowiązków, sprawowanych w 1937 r.; 5) Ustalenie liczby członków Zarządu; 6) Wybory uzupełniające członków Zarządu; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Sprawa wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na rok operacyjny 1938; 9) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Zebraniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub świadectwa depozytowe krajowych instytucyj kredytowych najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. 1183

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Piotrkowskiej Manufaktury

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

**DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

stosownie do § 7 Statutu odbędzie się we wtorek dn. 31 maja 1938 r. o godz. 19 w lokalu Zarządu w Łodzi, Piotrkowska 40, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937; 3) Powzięcie uchwały w przedmiocie podziału zysku; 4) Pokwitowanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z wykonania obowiązków, sprawowanych w 1937 r.; 5) Ustalenie liczby członków Zarządu; 6) Wybory uzupełniające członków Zarządu; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Sprawa wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na rok operacyjny 1938; 9) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Zebraniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub świadectwa depozytowe krajowych instytucyj kredytowych najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. 1184

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Florianka“, Spółka Akc.

w K r a k o w i e

zaprasza PP. Akcjonariuszy na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 11 czerwca 1938 r. o godz. 11 w biurze Zarządu Towarzystwa w Krakowie przy ul. Basztowej L. 6 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r. i powzięcie uchwał w sprawie wyników bilansowych; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Uzupełnienie składu Zarządu (§§ 28, 29 statutu) i Rady Nadzorczej (§§ 37, 38 statutu); 5) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na 1938 r.; 6) Zezwolenie członkom władz Krakowskiego Towarzystwa Ubezpieczeń „Florianka” S. A. w Krakowie na uczestniczenie we władzach innych towarzystw ubezpieczeń; 7) Wnioski PP. Akcjonariuszy, o ile będą zgłoszone na piśmie Zarządowi Spółki Akcyjnej, nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Zarządowi Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego. 1196

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Ubezpieczeń „Piast”, Spółka Akc.

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

18 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 31 maja (wtorek) 1938 r. o godz. 18 w sali posiedzeń Towarzystwa w Warszawie przy ul. Monuszkowski Nr 10 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Zarządu i wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.;
- 4) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1938 r. oraz określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej na tenże rok;
- 6) Wybory członków do Zarządu i Rady Nadzorczej.

Walne Zgromadzenie będzie prawomocne, o ile na nim reprezentowane będzie — stosownie do § 21 statutu Spółki — nie mniej niż jedna czwarta ogólnej ilości akcji.

PP. Akcjonariusze, posiadający akcje na okaziciela, a chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w kasie Spółki swe akcje, względnie świadectwa depozytowe, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 K. H.

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Ubezpieczeń „Piast” przypomina tym PP. Akcjonariuszom Towarzystwa „Piast”, a także sfluzjonowanej Spółki Akcyjnej Zjednoczone Towarzystwa Ubezpieczeń „Omnium i Wilia”, którzy nie wymienili dotychczas posiadanych przez nich akcji po zł 10 nominalnej wartości każda na nowe po zł 100, a życzyliby sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, o konieczności dokonania wymiany akcji przynajmniej na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia. Wymiana akcji dokonywa się codziennie w wydziale Sekretariatu od godz. 8 do 13 z wyjątkiem niedziel i świąt. 1211

II OGŁOSZENIE

Zarząd Częstochowskich Zakładów Wytwarzania Włókniennych „Stradom”, Spółka Akcyjna

ma zaszczyt zawiadomić, że wobec niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów w dn. 21 kwietnia 1938 r.

ZGROMADZENIE W DRUGIM TERMINIE

ważne, bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji, odbędzie się w dn. 15 czerwca 1938 r. o godz. 7 wieczorem w Biurze Zarządu Spółki w Warszawie, pl. Napoleona 9.

Porządek obrad Zebrania:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937;
- 2) Preliminarz wydatków na 1938 rok;
- 3) Upoważnienie Zarządu do nabywania, względnie sprzedaży nieruchomości i korzystania z kredytu z zabezpieczeniem hipotecznym;
- 4) Ustalenie liczby i wybór członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej. 1213

Na wniosek P. Zofii Weisblatt 2-o voto Kamińskiej Komisja Likwidacyjna

Towarzystwa Akcyjnego Cukrowni Młodzieszyn w likwidacji zawiadamia**o zagubieniu 83 akcji**

względnie wymienionego Towarzystwa, opatrzonych numerami: 1191—1273, a opiewających na imię P. Zofii Weisblatt.

Wobec powyższego wzywamy posiadaczy wzgl. osoby, roszcujące sobie jakiegokolwiek prawa do wyżej wymienionych akcji, do zgłoszenia swych praw w przeciągu sześciu miesięcy od daty ogłoszenia niniejszego do Komisji Likwidacyjnej Towarzystwa Akcyjnego Cukrowni Młodzieszyn Fabryczny w likwidacji pod adresem Warszawa, ul. Fredry 6.

Jeżeli w powyższym terminie Komisja Likwidacyjna nie otrzyma wiadomości o zagubionych akcjach wyda P. Zofii Kamińskiej nowe akcje, opatrzone dawnymi numerami. 1222

Likwidator Banku dla Spółdzielni, Spółka Akcyjna

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 czerwca 1938 r. o godz. 18 odbędzie się w Warszawie w lokalu przy ul. Orlej pod Nr 6 m. 3

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie likwidatora za okres od 1 grudnia 1937 r. do 30 kwietnia 1938 r.;
- 3) Rozpatrzenie bilansów i rachunku strat i zysków za lata 1933, 1934, 1935, 1936, 1937 oraz za okres od 1 stycznia 1938 r. do 30 kwietnia 1938 r.;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za powyższe okresy;
- 5) Zatwierdzenie bilansów oraz rachunku strat i zysków za powyższy okres;
- 6) Udzielenie likwidatorowi absolutorium z czynności jego w okresie likwidacji;
- 7) Uchwalenie wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej;
- 8) Rozpatrzenie i uchwalenie projektu ostatecznej likwidacji: a) upoważnienie likwidatora do spisania na straty należności wątpliwych, b) upoważnienie likwidatora do ustąpienia wierzycielom pozostałych aktywów, c) uznanie likwidacji po dokonaniu wyżej wskazanych czynności za ukończoną, d) zatwierdzenie projektu ostatecznych rachunków i upoważnienie likwidatora do ogłoszenia sprawozdania likwidacyjnego, e) określenie wartości akcji;
- 9) Wolne wnioski.

Warunki udziału i głosowania na Walnym Zgromadzeniu określają §§ 39, 40 i 41 statutu Banku.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w lokalu Banku, przy ulicy Jasnej pod Nr 11 m. 3 w godzinach biurowych, najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. Zamiast akcji mogą być składane zaświadczenia o przyjęciu akcji na przechowanie lub na zastaw instytucji kredytowych, państwowych i prywatnych, działających na zasadzie należycie zatwierdzonych statutów.

Umieszczenie dodatkowych spraw na porządku dziennym jest dopuszczalne jedynie w tym wypadku, o ile odnośny wniosek złożony będzie likwidatorowi przez akcjonariuszów, reprezentujących co najmniej $\frac{1}{20}$ część kapitału zakładowego, nie później niż na dni czternaście przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1203

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Ceramicznych „Pustelnik”, Spółka Akcyjna

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

odbędzie się w Warszawie w dn. 27 maja 1938 r. o godz. 16 w siedzibie Spółki przy ul. Królewskiej Nr 8 m. 7, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zebrania;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków za 1937 r. oraz budżetu na 1938 r.;
- 3) Wybory członków Zarządu;
- 4) Wybory 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Potwierdzenie uchwały o zmniejszeniu kapitału zakładowego Spółki do sumy zł 1 837 500 i wypuszczenie akcji 100-złotowych na tę sumę, oraz określenie sposobu zamiany akcji starych na akcje nowej emisji;
- 6) Powzięcie uchwały o wypuszczeniu nowej emisji akcji uprzywilejowanych w ilości 2 500 sztuk nominalnej wartości zł 100 każda, na łączną sumę zł 250 000 przy przyznaniu każdej akcji 5 głosów i użyciu tych akcji na pokrycie zadłużenia Spółki z wyłączeniem dotychczasowych akcjonariuszy od poboru nowych akcji;
- 7) Sprawa utworzenia Rady Nadzorczej i w związku z tym odpowiedniej zmiany statutu Spółki;
- 8) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

Jeżeli Walne Zebranie nie będzie odpowiadało przepisom i nie dojdzie do skutku, następnie posiedzenie naznacza się na dn. 10 czerwca 1938 r. w tymże lokalu Zarządu i o tej samej godzinie i Zebranie to prawomocne będzie bez względu na liczbę akcjonariuszów, przyjmujących w nim udział. 1206

Kolej Lokalna Lwów—Jaworów, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 11—20 statutu, ogłasza się, że
ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów — Jaworów” odbędzie się w dn. 17 czerwca 1938 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych, ul. Jagiellońska Nr 1 II p. we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres czasu od 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Zatwierdzenie preliminarza kosztów administracji Spółki.

Po myśli postanowień § 21 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki lub w Akcyjnym Banku Hipotecznym we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 1 czerwca 1938 r. w Zarządzie we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr 1 II p.

1220

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Częstochowskiej Fabryki Igieł i WYROBÓW METALOWYCH

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Spółki ul. Fabryczna 21/23

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie bilansu oraz sprawozdanie za 1937 r.; 2) Budżet i plan działania na 1938 r.; 3) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariuszom przysługują prawo zgłaszania wolnych wniosków do dn. 15 maja b. r. Termin składania akcji wyznacza się do dn. 24 maja b. r.

W myśl art. 61 Prawa o Spółkach Akcyjnych Walne Zgromadzenie, zwołane zgodnie z przepisami, jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji. 1205

I OGŁOSZENIE

Rada Banku Handlowo-Przemysłowego we Włocławku

Spółki Akcyjnej

zgodnie z art. 436 Kod. Handl. komunikuje, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki w dn. 15 lipca 1937 r. uchwaliło

powiększyć kapitał akcyjny Spółki o zł 300 000

do pierwotnej wysokości zł 500 000 przez wypuszczenie 3 000 sztuk akcji nowej emisji po zł 100 nomin. wart. każda. Cena emisyjna jednej akcji nowej emisji wynosi zł 100.

Dotychczasowym akcjonariuszom służy prawo poboru trzech akcji nowej emisji na każde posiadane dwie akcje dotychczasowe.

Zapisy PP. Akcjonariuszów na akcje nowej emisji przy jednoczesnej obowiązującej wpłacie całkowicie gotowizną po zł 100 za akcję przyjmowane są w lokalu Spółki, ul. Cyganka 19 we Włocławku, od dn. 28 maja 1938 r.

W razie niewykonania przez PP. Akcjonariuszów prawa poboru w terminie do dn. 27 czerwca 1938 r., nieobjęte akcje będą przydzielone wg uznania Rady.

Jeżeli do dn. 12 września 1938 r. nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania, zapisujący się na akcje przestają być zapisem związani, uiszczone zaś wpłaty ulegają zwrotowi.

1223-21-22-23

Korzystajcie z poczty lotniczej!!!**Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Chełmża—Melno”**

zwołuje — stosownie do postanowień §§ 10—19 statutu
**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

na dz. 11 czerwca 1938 r. na godz. 11 przed poł. do sali posiedzeń Zarządu Miejskiego w Grudziądzu.

Porządek dzienny tego Zgromadzenia jest następujący:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r. oraz sprawozdania Rady Nadzorczej z działalności za wyżej wymieniony okres czasu, tudzież bilansu i rachunku zysków i strat za okres sprawozdawczy; 3) Uchwała co do kwitowania Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania przez nich obowiązków; 4) Uchwała co do pokrycia niedoboru; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Warunki prawa do głosu na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu określa § 20 statutu. Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia mogą być zgłoszone na piśmie do dn. 1 czerwca 1938 r. do Zarządu Spółki w Grudziądzu, biuro zawiadawcy stacji P.K.P.

1225

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Cementowego „Wiek”

w O g r o d z i e ń c u

zawiadamia, iż w dn. 30 maja 1938 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Warszawie przy ulicy Wareckiej Nr 11 m. 17

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu zamknięcia, rachunku strat i zysków za rok 1937 oraz powzięcie uchwały co do wyniku bilansowego; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie planu działalności na 1938 r.; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie kupna działki gruntu; 7) Wolne wnioski akcjonariuszów — sprawa kosztów za udzielanie gwarancji instytucjom finansowym za Spółkę Akcyjną Przemysłu Cementowego „Wiek”.

Stosownie do postanowień § 7 Statutu Spółki, posiadacze akcji winni złożyć w kasie Biura w Warszawie, przy ulicy Wareckiej Nr 11 m. 17 najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia akcje, lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych. 1208

Sąd Okręgowy w Gdyni jako Sąd Rejestrowy

Do rejestru handlowego dział B nr 421 przy firmie

Stocznia Gdynńska, Spółka Akcyjna

w dn. 29 marca 1938 r. dopisano:

Uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 16 sierpnia 1937 r. obniżono kapitał akcyjny spółki o zł 1750 000 do kwoty 250 000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) złotych.

Zarząd składa się z jednego lub większej liczby członków.

Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wymagane jest: a) przy Zarządzie jednoosobowym — działanie członka Zarządu, względnie dwóch prokurentów łącznie, b) przy Zarządzie wieloosobowym — współdziałanie dwóch członków Zarządu, albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem, albo też dwóch prokurentów łącznie.

Uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 16 sierpnia 1937 r. przyjęto statut Spółki w nowym brzmieniu. 1215

SPROSTOWANIE

W ogłoszeniu

Rudzkiej Przędzalni Bawełny, Spółki Akcyjnej

zamieszczonym w zesz. 20 tygodnika na str. XV, w punkcie 3 porządku dziennego zamiast: „zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1936 r.” winno być: „zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1937 r.”

XVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

**Polskiej Spółki Akcyjnej „Pharma“ Magister Boleśław Jawornicki
w Krakowie**

odbędzie się w sobotę dn. 28 maja 1938 r. o godz. 17 (5 po poł.) w sali posiedzeń we własnym gmachu „Pharma“ przy ul. Długiej 48. I piętro z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady Nadzorczej; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Odczytanie protokołu z XVII Walnego Zgromadzenia; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu i rachunku zysków i strat za rok ubiegły; 5) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 6) Kwitowanie władz Spółki z wykonanych przez nie obowiązków; 7) Wybór skrutatorów, członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 8) Oznaczenie wysokości marek obecności Rady Nadzorczej i wynagrodzenia członków, delegowanych przez Radę do zbadania ksiąg, ustalenie wysokości funduszu dyspozycyjnego oraz wybór pisma do ogłoszeń.

Celem wykonania prawa głosowania składają akcjonariusze akcje swoje, tak imienne uprzywilejowane, jak i na okaziciela opiewające, bez arkuszy kuponowych i talonów, najpóźniej do dnia 7 przed Walnym Zgromadzeniem w kasie Spółki, tj. najdalej do dn. 21 maja 1938 r.

Kraków, dn. 14 maja 1938 r.

1158

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Chemicznych „Laokoon“, Sp. Akc. we Lwowie

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 7 wiecz. w sali Bzy Handlowej i Przemysłowej we Lwowie z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937; 2) Powzięcie uchwały o podziale zysku; 3) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania obowiązków; 4) Wybór władz Spółki; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, powinni złożyć akcje lub dowody depozytowe w biurze Zarządu we Lwowie, ul. Furgalskiego 6 najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

971

II OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Zakładów Przędzalni Bawełny,
Tkalni i Blecharni „Zawiercie“, Spółka Akcyjna**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 9 rano w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Królewskiej Nr 7 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania za czas od dn. 24 marca do dn. 31 grudnia 1937 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz r-ku zysków i strat za rok 1937; 4) Sprawa pokrycia strat; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków w roku 1937; 6) Ustalenie wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej za rok 1937; 7) Sprawa wykonywania nadzoru i związane z tym wynagrodzenie; 8) Zatwierdzenie sprawozdania b Zarządu oraz bilansu i r-ku zysków i strat za rok 1934 oraz udzielenie pokwitowania b. władzom Spółki za tenże okres czasu; 9) Wybory członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej grupami.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć posiadane akcje najpóźniej do dn. 24 maja 1938 r. godz. 13 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Królewskiej 7. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza albo w instytucjach kredytowych krajowych lub: w Westminster Bank Ltd. Oddz. w Brukseli, Bankgeschaefit Gebrueder Ginsberg Berlin

1007

Zarząd Fabryki Produktów Chemicznych Liban

Spółka Akcyjna w Krakowie

zawiadamia, że

XXVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r o godz. 12 w lokalu Spółki w Krakowie przy Rynku Kleparowskim L. 4 z porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za 1937 r.; 2) Skwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania przez nie obowiązków; 3) Powzięcie uchwały w sprawie rozdziału zysku; 4) Zmiana § 24 (1) statutu Spółki w tym kierunku, że w miejsce dotychczasowego brzmienia: „Zarząd składa się z dwóch członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów lub z poza ich grona — ma być: „Zarząd składa się z dwóch lub trzech członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie spośród akcjonariuszów lub z poza ich grona”; 5) Wybór członków Zarządu; 6) Wybór Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami (art. 379 K. H.); 7) Sprostowanie omyłki w ogłoszeniu „Monitora Polskiego” Nr 34 z dn. 12. lutego 1932, a mianowicie § 19, ustęp 2 powinien opiewać: „Uchwały w przedmiocie spraw, wymienionych w § 18 L. 1 i 5, zapadają większością przynajmniej trzech czwartych oddanych głosów”; 8) Sprawa obniżenia kapitału Spółki przez wykup akcji celem umorzenia; 9) Plan działania na 1938 r.; 10) Wnioski.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, którzy chcą wykonać prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu, winni akcje lub statutem przewidziane zaświadczenia złożyć w Spółce w Krakowie przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem.

1104a

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Jurata“ Uzdrowisko na Półwyspie Helu

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Hotelu Europejskiego przy ul. Krakowskie Przedmieście 13, w Warszawie

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie bilansu na dz. 30 kwietnia 1938 r.; 3) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Wybory członków Zarządu; 5) Wybory członków Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć posiadane akcje — w myśl art. 23 statutu — nie później jak na 7 dni przed dniem Zgromadzenia. Członek Zarządu, P. M. Beniślawski (Warszawa, Moniuszki Nr 3/8, tel. 2-43-22) został upoważniony do przyjmowania wyżej wspomnianych akcji.

1057-20-21

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Syndykatu Rolniczego Warszawskiego

Spółki Akcyjnej w likwidacji

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

odbędzie się w drugim terminie dn. 31 maja 1938 r. o godz. 13 w lokalu Spółki Warszawa, Kopernika 30.

Porządek dzienny:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r. oraz udzielenie pokwitowania Komisji Likwidacyjnej; 4) Budżet na 1938 r.; 5) Przejęcie do zapłaty wszystkich zobowiązań Spółdzielni Rolniczej Warszawskiej; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki akcje lub świadectwa depozytowe polskich instytucji kredytowych najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem.

1156

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Aparatów Elektrycznych R. Szpołtański i S-ka w Warszawie

niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia Spółki z dn. 13 kwietnia 1938 r. kapitał akcyjny Spółki zostaje podwyższony o kwotę zł 800 000 czyli do kwoty zł 2 000 000 drogą nowej emisji 8 000 sztuk akcji na okaziciela lub imiennych po zł 100 nominalnej wartości każda, na warunkach następujących:

1) prawa nabycia akcji nowej emisji przysługują się właścicielom akcji poprzednich emisji w stosunku do ilości posiadanych akcji, to jest na każde 3 akcje poprzednich emisji 2 akcje nowej emisji;

2) cenę emisyjną akcji nowej emisji dla dawnych akcjonariuszów, którzy wykorzystują prawo poboru, określa się na zł 100, które przeznaczają się całkowicie na kapitał akcyjny Spółki;

3) dla wykonania prawa poboru akcji nowej emisji określa się termin do dn. 15 czerwca 1938 r.;

4) zapisy i wpłaty na akcje nowej emisji w wysokości kwoty nominalnej pobranych akcji winny być wykonane do dn. 15 czerwca 1938 r. w biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Kałuszyńskiej 4;

5) akcje nierozbrane przez dotychczasowych akcjonariuszy oraz nieopłacone w terminie. Zarząd zaoferuje dodatkowo wszystkim akcjonariuszom i rozdzieli je w stosunku do otrzymanych zgłoszeń. Akcje nieobjęte Zarząd przydzieli według swego unania, jednak po cenie nie niższej od ceny nominalnej;

6) akcjonariusze, którzy w terminie wykonają prawo poboru nowych akcji, przestają być zapisem związani, o ile do dn. 1 września 1938 r. nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania. 1017^b

Zarząd firmy „Tartaki“ Przedsiębiorstwo Drzewne, Spółka Akc. w Chodorowie

ogłasza — po myśli art. 398 § 2 Kod. Handl., że na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, odbytym w dn. 26 kwietnia 1938 r. przyjęto do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Zarządu Rady Nadzorczej, zatwierdzono bilans za 1937 r. i uchwalono zysku bilansowego w kwocie zł 431 05 na razie nie rozdzielać.

Jedynym członkiem Zarządu na okres lat trzech wybrano Wacława Sadowskiego.

Uchwalono zmianę statutu w ten sposób, że § 3 statutu będzie miał następujące brzmienie: „Firmę Spółki podpisywać się będzie w ten sposób, że pod odbitym za pomocą pieczęci lub wypisanym przez kogokolwiek brzmieniem firmy umieszczają swoją podpisy zbiorowo albo dwaj członkowie Zarządu, albo jeden członek i jeden prokurysta, względnie umieści swój podpis jedyny członek Zarządu — o ile na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Zarząd będzie jednoosobowy”. 1178

Lloyd Bydgoski, Spółka Akcyjna w Bydgoszczy

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty, zabudowania, tabor rzeczny zł 2 509 930'40; Majątek płynny: kasa, waluty zł 7 559'04; Weksle zł 13 850'54; Papiery wartościowe zł 10 984'31; Banki zł 16 288'76; Materiały — zapasy zł 248 005'80; Dłużnicy zł 434 449'18; Strata z lat ubiegł. zł 137 273'71; Strata na 31/XII 1937 r. zł 45 649'16; **Razem zł 3 423 990'90.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 200 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 1 130 563'84; Wierzyciele zł 1 093 427'06; **Razem zł 3 423 990'90.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 431 720'58; Koszty eksploatacji zł 3 390 245'22; Koszty kredytów zł 58 540'38; Podatki zł 53 183'72; Amortyzacja zł 46 580'99; Straty nieprzewidziane zł 10 194'63; **Razem zł 3 990 465'52.**

MA. — Ogólne wpływy zł 3 914 337'87; Procenty i dyskont zł 4 676'00; Dzierżawy zł 11 524'92; Wpływy nieprzewidziane zł 14 277'57; Strata na 31/XII 1937 r. zł 45 649'16; **Razem zł 3 990 465'52.** 1155

Komisja Likwidacyjna Lubelskiego Syndykatu Rolniczego, Sp. Akc. w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 czerwca 1938 r. o godz. 17 w gmachu Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddziału w Lublinie przy ul. Krak. Przedm. 64 odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania; 2) Wybór prezydium; 3) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej za 1937 r.; 4) Rozpatrzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.; 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r., tudzież pokwitowanie Komisji Likwidacyjnej z czynności za 1937 r.; 7) Powzięcie uchwały w przedmiocie pokrycia strat; 8) Uchwalenie obniżenia kapitału akcyjnego i rozporządzenia kapitałem zasobowym Spółki; 9) Powzięcie uchwały w przedmiocie odwołania Likwidacji Spółki; 10) Uchwalenie podwyższenia kapitału akcyjnego w drodze nowej emisji akcji; 11) Uchwalenie zmian statutu: § 5 dotychczas: „Kapitał zakładowy Spółki określa się na sumę zł 1 200 000, podzielonych na 12 000 akcji po zł 100 każda” — zmiana: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 250 000, podzielonych na 2 500 akcji po zł 100 każda”, § 6 zmiana tylko ustępu 1 zdania pierwszego, dotychczas: „Akcje Spółki są imienne i okazicielskie, z których 36% akcji imiennych i 64% ogólnej ilości okazicielskich” — zmiana: „akcje Spółki są imienne i okazicielskie, z których 48% akcji imiennych i 52% ogólnej ilości akcji okazicielskich”, § 24 ustęp drugi i trzeci przewidujące, iż członkowie Rady Zarządzającej wybrani być mogą z pomiędzy akcjonariuszów, posiadających ilość akcji, dających im prawo co najmniej do 10 głosów własnych, oraz iż członkowie Rady składają tytułem kaucji po 10 sztuk akcji do kasy Spółki. Zmiana przewiduje zmniejszenie niezbędnej ilości głosów własnych do wyboru na członka Rady Zarządzającej do 3 głosów i analogicznie z prawem złożenia jedynie 3 sztuk akcji, tytułem kaucji do kasy Spółki, § 38 dotychczas: „Z czystego zysku rocznego, jaki pozostaje po pokryciu wszelkich wydatków i strat oraz amortyzacji, odlicza się co najmniej 8% na kapitał zasobowy, poczem po odliczeniu 6% od każdej akcji na dywidendę, przeznaczają się 10% na dodatkowe wynagrodzenie Rady, pozostałość zaś, o ile Walne Zgromadzenie inaczej nie uchwali, przeznaczają się na superdywidendę od akcji” — zmiana: „Czysty zysk roczny, jaki pozostaje po pokryciu wszelkich wydatków, strat oraz amortyzacji dzieli się w sposób następujący: 50% zysku odlicza się na kapitał zasobowy, 25% przeznaczają się na wypłacenie akcjonariuszom jako dywidendę od każdej akcji, i 25% zysku przeznaczają się na specjalne gratyfikacje dla tych pracowników Spółki, którzy według swobodnego uznania Rady Zarządzającej zasługują na szczególne wyróżnienie za swą owocną działalność dla Spółki. Gratyfikacje te podlegają wypłacie danemu pracownikowi wyłącznie z dyspozycji Rady Zarządzającej i nie podlegają postanowieniom poszczególnych umów o pracę lub normom zwyczajowym”; 12) Zatwierdzenie kupna nieruchomości — placu w Krasnymstawie; 13) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1938 r.; 14) Wybory członków Rady Zarządzającej i określenie ich wynagrodzenia; 15) Wybory członków Komisji Rewizyjnej oraz określenie ich wynagrodzenia; 16) Wolne wnioski o charakterze porządkowym.

Zgodnie z art. 399 § 2 K. H., posiadacz akcji na okaziciela, który chce wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winien przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć do kasy Spółki swoje akcje lub przedstawić dowód złożenia ich do notariusza lub którejkolwiek krajowej instytucji kredytowej. 1159-21-23

PODRÓŻUJMY LOTEM**BILET POWROTNY****KOSZTUJE 20% TANIEJ****ŻĄDAJCIE W BIURACH PODRÓŻY
ROZKŁADU LOTÓW**

**XV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

Zjednoczonych Zakładów Wapiennych „Wapnorod” w Rudnikach

SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 12 w Warszawie, w lokalu Zarządu Spółki, Trębacka Nr 15 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania za tenże okres;
- 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wynagrodzenia Zarządu;
- 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać wszelkich formalności, przepisanych w art. 399 Kodeksu Handlowego. 1040-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Hotelu Bristol w Warszawie, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 17.30 w sali konferencyjnej Hotelu Bristol w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 42/44, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937; 4) Udzielenie absolutorium Zarządowi; 5) Budżet na rok 1938; 6) Powzięcie uchwały w przedmiocie wyboru pism dla umieszczania publikacji; 7) Wybory do Zarządu i wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Udzielenie Zarządowi pełnomocnictw do działania w interesach ogólnych i hipotecznych Spółki; 9) Wnioski Akcjonariuszów na Walne Zgromadzenie, zgłoszone w terminie ustawowym.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni do dn. 24 maja 1938 r. włącznie złożyć w biurze Hotelu Bristol w Warszawie swe akcje czy też świadectwa depozytowe, przewidziane ustawowo. 840-18-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Hoteli i Pensjonatów „Bristol”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 6 po poł. w Hotelu Bristol w Zakopanem, z następującym porządkiem:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz r-ku strat i zysków za rok 1937 z uchwaleniem pokrycia strat;
- 2) Udzielenie Zarządowi absolutorium; 3) Wybór Komisji Rewizyjnej i uzupełnienie Zarządu; 4) Wolne wnioski.

1080-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd „Ericsson” Polskiej Akcyjnej Spółki Elektrycznej

zawiadamia niniejszym, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 11 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Al. Ujazdowskie 47 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 3) Podział zysków;
- 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na 1938 r.;
- 5) Wynagrodzenie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski. 918-19-21

**Komisja Likwidacyjna Polsko-Amerykańskiego Towarzystwa
Transportowego i Przemysłowego „Palatine”, Spółka Akcyjna
w likwidacji**

niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 18 w Warszawie przy ul. Nowogrodzkiej Nr 7 m. 3 odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Komisji Likwidacyjnej oraz bilansów za czas od 30 czerwca 1936 r. do 30 kwietnia 1938 r.; 4) Udzielenie Komisji Likwidacyjnej pokwitowania; 5) Sprawa wynagrodzenia Komisji Likwidacyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Komisji Likwidacyjnej swe akcje bezimiennie lub świadectwa depozytowe na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, tzn. do dn. 24 maja 1938 r., pod następującym adresem: Warszawa, ul. Nowogrodzka Nr 7, m. 3. 1033

**Zarząd Spółki Akcyjnej Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Patria”
SPÓŁKA AKCYJNA**

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE

które odbędzie się w środę dn. 8 czerwca 1938 r. o godz. 11 w sali sesjonalnej Towarzystwa w Warszawie, Plac Napoleona 3, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.; 3) Podział zysku osiągniętego w 1937 r.; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1938 r. oraz określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki za 1938 r.; 6) Wybory do Zarządu i Rady Nadzorczej; 7) Zezwolenie członkom władz Spółki na uczestnictwo we władzach innych towarzystw ubezpieczeń; 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów, o ile będą zgłoszone na piśmie Zarządowi Spółki z zachowaniem przepisów art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia, z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego. 1163

Dom Przemysłowo-Towarowy Józef Fetter, Spółka Akc. w Gdyni

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — 1) Majątek stały: Budynki fabryczne, biurowe i magazyny, maszyny, tabor przewozowy i ruchomości zł 833 917'05; 2) Majątek płynny: a) kasa, banki, papiery wartościowe i kaucje zł 49 038'55, b) wekle zł 12 353'60, c) remanenty zł 77 634'21, d) dłużnicy zł 2 477 532'85, e) udziały w innych przedsiębiorstwach zł 750'00, f) Sumy przechodzące zł 9 346'36, razem zł 2 626 655'57; **Suma bilansowa zł 3 460 572'62.**

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 500 000'00; 2) Kapitał zapasowy zł 900 000'00; 3) Fundusz amortyzacyjny zł 165 542'80; 4) Rezerwa podatkowa zł 75 690'20; 5) Zobowiązania: a) akcepty zł 14 800'00, b) wierzyciele zł 1 633 430'62; 6) Zysk za 1937 r. zł 171 109'00; **Suma bilansowa zł 3 460 572'62.**

Sumy pozabilansowe

WN. — Różni za obligo żyrowe zł 254 696'39.
MA. — Obligo żyrowe zł 254 696'39.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — 1) Fabrykacja, opakowanie i ekspedycja zł 160 341'71; 2) Koszty handlowe, świadczenia socjalne i podatki zł 228 109'53; 3) Koszty kredytu zł 93 675'17; 4) Amortyzacja zł 49 374'67; 5) Odpisy na straty zł 1 549'55; 6) Różnice kursowe na papierach wartościowych zł 2 139'00; 7) Zysk zł 171 109'00; **Razem zł 706 298'63.**

MA. — 1) Towary, nadwyżka brutto zł 338 286'47; 2) Fabrykacja zł 211 502'15; 3) Odsetki zł 149 052'57; 4) Różnice kursowe zł 7 457'44; **Razem zł 706 298'63.** 1154

Cunard White Star Limited, Liverpool, Anglia

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.
w funtach angielskich

STAN CZYNNY. — Statki po cenie nabycia, po potrąceniu sum odpisanych i amortyzacji oraz przedpłata na rachunek nowych statków £ 12 962 148 14.7; Inwentarz, maszyny, urządzenia biurowe itd. po cenie nabycia, po potrąceniu amortyzacji £ 78 674.0.0; Udziały w towarzystwie koncernalnym po cenie nabycia £ 4 025.8.10; Saldo przypadające od towarzystwa koncernalnego £ 4 820 11.4; Magazyny okrętowe, węgiel, materiały opałowe, oliwa, zapasy żywności, wina, bielizna itd. £ 343 074.13.7; Dłużnicy, salda agentów, otwarte rachunki podróży i depozyty u Rządów Zagranicznych £ 530 213.14.9; Gotówka w bankach i w posiadaniu £ 397 735.9.0; **Suma £ 14 320 692.12.1.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy, zezwolono i wypuszczono 10 000 000 akcji zwykłych po £ 1.— każda całkowicie zapłaconych £ 10 000 000.—; Pierwsza hipoteka obligacje w posiadaniu Rządu J. K. M. zabezpieczone na ss. „Queen Mary” zezwolono i wydano £ 1 750 000.0.0; Wpływy z obligacji (Klasa A) w posiadaniu Rządu J. K. M. zabezpieczone drugim obciążeniem ss. „Queen Mary” zezwolono i wydano £ 1 000 000.0.0; Wpływy z obligacji (Klasa B) w posiadaniu Rządu J. K. M. zabezpieczonych drugim obciążeniem ss. „Queen Mary” zezwolono £ 750 000.0.0, wydano £ 200 000.0.0; Wierzyciele i otwarte rachunki podróży £ 1 147 540.15.7; Rachunek zysków i strat — saldo przeniesione z 1936 r. £ 76 799.19.3; Zysk za 1937 r. £ 146 351.17.3; Razem £ 223 151.16.6; **Suma £ 14 320 692.12.1.**

Rachunek zysków i strat za 1937 r.
w funtach angielskich

WINIEN. — Do r-ku paliwa, płac, zapasów żywności, maszyn pokładowych i bagażu pasażerskiego, kosza portowe i ogólne, remonty i odnawiania, koszty asekuracji, biura, agentury, prawne i inne, funduszy emerytalnych, subskrypcyj dobroczynnych, podatków itd. £ 6 916 212.4.0; Do salda zysków operacyjnych — do przeniesienia £ 1 305 829.8.7; **Suma £ 8 222 041.12.7.**

MA. — U r-ku za przejazdy, frachty, korespondencje, odsetki itd. £ 8 222 041.12.7.

Do r-ku amortyzacji ss. „Queen Mary” 12 maja do 31 grudnia 1936 r. £ 135 143 0.0; Do r-ku amortyzacji statków 1937 £ 976 280.0.0; Do r-ku amortyzacji inwentarza, maszyn i urządzenia biurowego £ 14 054.11.4; Do r-ku gaz dyrektorów £ 5 000.0.0; Do r-ku gaz rewidentów £ 2 750.0.0; Do r-ku odsetek od £ 750 000.0.0 pierwszej hipoteki obligacje (kapitał obrotowy) £ 11 250.0.0; Do r-ku odsetek od £ 1 000 000.0.0 pierwszej hipoteki obligacje £ 15 000.0.0; Do salda zysków za rok operacyjny £ 146 351.17.3; **Suma £ 1 305 829.8.7.**

U r-ku salda — zysków operacyjnych z przeniesienia £ 1 305 829.8.7.

Percy E. Bates Frank Charlton
Dyrektorzy

Angielska Spółka Akcyjna Cunard White Star Limited Towarzystwo Żeglugi Morskiej, Warszawa, Marszałkowska 144

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały — ruchomości £ 16 350'20; Majątek płynny — gotówka w kasie £ 45 441'71; Dłużnicy — różni £ 185 391'21; Sumy przechodnie — koszty dotyczące okresu przyszłego £ 23'00; Koszty transportu, dotyczące okresu przyszłego £ 4 008'03; Razem £ 4 031'03; Strata za 1937 r. £ 217 013'47; **Suma £ 468 227'62.**

STAN BIERNY. — Kapitał £ 200 000'00; Amortyzacja — saldo z roku ubiegłego £ 1 733'60; Dopisano w roku sprawozdawczym £ 859'50; Razem £ 2 593'10; Wierzyciele — różni £ 262 323'57; Sumy przechodnie — wydatki, dotyczące okresu sprawozdawczego £ 3 132'55; Koszty transportu £ 178'40; Razem £ 3 310'95; **Suma £ 468 227'62.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej £ 274 483'01; Podatki państwowe i komunalne £ 3 701'89; Różnice kursowe £ 4 720'21; Amortyzacja £ 859'50; **Razem £ 283 764'61.**

MA. — Prowizja za wysłanych pasażerów £ 66 195'99; Prowizja za anulowane prepaidy i potrącenia przy stornowaniu kwitów zadatkowych etc. £ 555'15; Strata £ 217 013'47; **Suma £ 283 764'61.** 1226

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe Surohurt”

SPÓŁKA AKCYJNA

ogłasza, że w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 10 w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Nowy-Swiat 57 odbędzie się

ZWYCZAJNE I NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wniosek o usunięcie jednego członka Zarządu i ograniczenie liczby członków Zarządu do dwóch; 2) Bilans, rachunek strat i zysków oraz sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1937 r.; 3) Sprawa udzielenia absolutorium Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; 4) Pokrycie straty bilansowej, względnie uchwała co do dalszego istnienia Spółki; 5) Przeniesienie siedziby Spółki do Łodzi i zamiana w związku z tym par. 1 statutu Spółki przez zastąpienie wyrazów: „w Warszawie” wyrazami: „w Łodzi”.

W razie nie przybycia akcjonariuszów, reprezentujących 60% kapitału akcyjnego, zwołane będzie ponowne Zgromadzenie w drugim terminie, które uważane będzie za ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

1197

II OGŁOSZENIE

Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych, Tow. Akc.

w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 12 odbędzie się w Poznaniu przy ul. Górna Wilda 136

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1937 i sprawozdanie Likwidatora; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej oraz przyjęcie bilansu i rachunku zysków i strat, udzielenie pokwitowania Likwidatorowi i Radzie Nadzorczej; 3) Ustalenie miejsca następnego Walnego Zgromadzenia (§ 49 p. 4 ust. o sp. akc.); 5) Wolne wnioski.

Do udziału w Walnym Zgromadzeniu upoważnieni są wszyscy Akcjonariusze, którzy przed rozpoczęciem Walnego Zgromadzenia przedstawią akcje oryginalne, kwity depozytowe, notarialne względnie bankowe lub dowody subskrypcyjne nowej emisji w myśl uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zebrania z dn. 20 grudnia 1928 r.

L i k w i d a t o r:
(—) Inż. Olgierd Grzymałowski

1221

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Modrzejów-Hantke, Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 30 maja 1938 r. o godz. 17 w lokalu Biura Zarządu w Warszawie, ul. Srebrna 9 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937; 2) Budżet i plan działań; 3) Wybory władz; 4) Zatwierdzenie nabycia nieruchomości i upoważnienie Zarządu do nabycia, sprzedaży, dzierżawy, względnie do zamiany nieruchomości oraz do korzystania z kredytu i zabezpieczenia tegoż.

Akcje na okaziciela i zastępujące je zaświadczenia będą przyjmowane w Biurze Zarządu w dni powszednie w godzinach od 10 do 12 do dn. 23 maja b. r. włącznie. 1224

Wysyłajcie listy

pocztą lotniczą

„Polchem“ Polsko-Belgijskie Zakłady Chemiczne

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — A. Aktywa nieruchomości: Tereny zł 298 821'97; Budynki i 2 349 979'95; Urządzenia techniczne zł 4 708 701'02; Narzędzia i ruchomości zł 181 448'70; Koszty ukonstytuowania, organizacji, pierwszego założenia i badań zł 314 190'60; Razem zł 7 853 142'24; B. Aktywa płynne i do zrealizowania: Sumy do dyspozycji w kasie, w bankach i PKO. zł 444 570'62; Papiery wartościowe, weksle, udziały, kupony zł 40 428'81; Zapasy w magazynach zł 1 081 219'15; Dłużnicy zł 572 762'08; Razem zł 2 138 980'66; C. Różne zł 43 218'78; **Ogółem stan czynny zł 10 035 341'68.**
Gwarancje zł 10 000'00.

STAN BIERNY. — A. Kapitał zakładowy, podzielony na 70 000 akcji po zł 100 razem zł 7 000 000'00; Rezerwa statutowa zł 27 626'93; B. Rachunek amortyzacji z poprzednich lat zł 1 812 183'80, z roku operacyjnego 1937 zł 451 391'14, razem zł 2 263 574'94; C. Zobowiązania różne zł 205 639'73; D. Rachunek wynikowy: Saldo rachunku strat i zysków zł 535 790'40; Saldo rachunku strat i zysków przeniesione z roku poprzedniego zł 2 709'68; **Ogółem stan bierny zł 10 035 341'68.**
Różni za gwarancje zł 10 000'00.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty ogólne Rady Nadzorczej i Zarządu zł 119 198'88; Koszty zakupów i produkcji zł 2 099 342'97; Koszty sprzedaży zł 444 165'66; Koszty kredytu (obciążenia finansowe) i różne zł 10 550'98; Podatki państwowe i komunalne zł 105 991'24; Świadczenia społeczne, poniesione przez Spółkę zł 32 042'63; Ofiary dobroczynne zł 4 672'70; Razem wszystkie koszty zł 2 815 965'06; Zysk brutto zł 989 891'22 (podział którego podany jest poniżej); **Ogółem zł 3 805 856'28.**

MA. — Suma brutto sprzedaży zł 3 782 425'47; Wpływy różne: odsetki od pożyczek państwowych i bankowe zł 17 221'13; Saldo z rezerwy na podatek zł 3 500'00; Przeniesione saldo zysku z poprzedniego roku operacyjnego zł 2 709'68; **Ogółem zł 3 805 856'28.**

Spółka Akcyjna pod firmą „POLCHEM“ Polsko-Belgijskie Zakłady Chemiczne S. A. podaje do wiadomości, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 27 kwietnia 1938 r. w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr 120 m. 6, odbyte w trybie art. 398 Kodeksu Handlowego, między innymi zatwierdziło sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, bilans i rachunek strat i zysków za 1937 r.; w zysku brutto zł 989 891'22 mieści się suma zł 2 709'68 z przeniesienia z poprzedniego roku operacyjnego.

Uchwalono podzielić ten zysk, jak następuje: Odpisy amortyzacyjne za 1937 r. zł 451 391'14; do rezerwy 8% zł 43 080'00; rezerwa na podatek dochodowy 1937 r. zł 183 760'50; dywidenda od kapitału 4% netto zł 280 000'00; saldo zł 31 659'58 do przeniesienia na następny rok operacyjny.

Zgromadzenie udzieliło władzom Spółki absolutorium za 1937 r. i wybrani zostali do Rady Nadzorczej Panowie: Charles Losseau, Victor Mikołajczak, Georges Somerhausen, Feliks Wiślicki i Georges Beetz. Zgromadzenie wyznaczyło dla Rady wynagrodzenie w sumie zł 40 000 na 1938 r. 1219

Zjednoczone Ziemiańskie Mleczarnie Parowe w Warszawie

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — Kasa zł 12'60; Banki zł 118'50; Papiery procentowe zł 768'00; Gospody zł 3 692'35; Dłużnicy zł 8 650'39; Nieruchomości zł 622 021'12; Ruchomości zł 297 486'96; Straty z lat ubiegłych zł 152 659'44; Strata w 1937 r. zł 20 404'50; **Razem zł 1 105 813'86.**

MA. — Kapitały: Zakładowy zł 750 000'00; Zapasowy zł 63 110'88; Rezerwy zł 262'19; Amortyzacyjny zł 269 110'41; Wierzyciele zł 23 330'38; **Razem zł 1 105 813'86.**

Zyski i straty

WINIEN. — Amortyzacja zł 22 690'10; Dłużnicy odpisy zł 25 912'48; Koszty handlowe zł 31 305'94; **Razem zł 79 908'52.**

MA. — Dzierżawa zł 35 000'00; Dochód z posesji na Wali-cowie zł 16 725'00; Dochód z posesji na Czerniakowskiej zł 7 779'02; Strata w 1937 r. zł 20 404'50; **Razem zł 79 908'52.**
1202

„Semperit“ Polskie Zakłady Gumowe, Spółka Akcyjna

K r a k ó w

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Budynki fabryczne zł 484 200'00; Maszyny, formy i narzędzia zł 525 900'00; Urządzenie biurowe zł 74 500'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie, bankach i PKO. zł 16 404'96; Papiery wartościowe zł 8 075'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 209 286'70; Zapasy towarowe zł 1 031 627'58; Dłużnicy zł 911 149'10; Wadła i kaucje zł 13 170'20; **Ogółem zł 3 274 313'54.**

Zabezpieczenia hipoteczne i weksle kaucyjne zł 334 000'00.
STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 000 000'00; Fundusze rezerwowe zł 97 344'80; Zobowiązania: Banki zł 735 633'00; Dostawcy zł 1 310 747'00; Odbiorcy zł 15 935'49; Różni zł 42 112'81; Wadła w papierach wartościowych zł 6 000'00; Sumy przechodnie: Wydatki, dot. roku sprawozd. zł 15 009'75; Zyski: z przeniesienia zł 22 868'26, w 1937 r. zł 28 662'43; **Ogółem zł 3 274 313'54.**

Zabezpieczenia hipoteczne i weksle kaucyjne zł 334 000'00.
Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 1 968 557'74.

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — Koszty admin. ogólnej zł 203 585'13; Koszty fabrykacji zł 2 499 283'33; Koszty sprzedaży zł 331 137'49; Koszty kredytów zł 140 692'61; Podatki zł 94 480'60; Pretensje nieściągalne zł 13 341'03; Reklama zł 84 766'62; Marki ochronne i patenty zł 3 731'43; Prowizja za licencje zł 3 570'38; Odpisy amortyzacyjne zł 202 354'25; Zysk w 1937 r. zł 28 662'43; **Ogółem zł 3 605 605'30.**

MA. — Towary: Sprzedaż zł 3 605 367'44; Różnice kursowe zł 237'86; **Ogółem zł 3 605 605'30.**
1204

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Polsko-Belgijskiego Towarzystwa dla Impregnacji Drzewa i Polski Krezonaf, Spółka Akcyjna w likwidacji

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 31 maja 1938 r. o godz. 16 w biurze Towarzystwa, Al. Jerozolimska 9 m. 21, w Warszawie, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej, sprawozdanie z rewizji oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937 i udzielenie Komisji Likwidacyjnej absolutorium; 3) Ustalenie liczby i wybór likwidatorów; 4) Wybory do Rady Nadzorczej; 5) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu w oznaczonym terminie, zechcą — stosownie do art. 399 Kodeksu Handlowego — złożyć na 7 dni przed powyższym terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Towarzystwa, Warszawa, Al. Jerozolimska 9 m. 21, swoje akcje, względnie świadectwa depozytowe. 1212

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Towarzystwa Akcyjnego Cukrowni „Młodzieszyn Fabryczny“ w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów tegoż Towarzystwa, że w dn. 14 czerwca b. r. o godz. 16.30 w lokalu Banku Zachodniego przy ul. Fredry Nr 6 w Warszawie odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie likwidacyjne i zatwierdzenie ostatecznych rachunków;

3) Ustanowienie osoby, której na przechowanie oddane będą księgi i dokumenty Towarzystwa;

4) Uznanie likwidacji za zakończoną.

Zgromadzenie to, jako zwołane w drugim terminie, odbędzie się bez względu na ilość obecnych na nim Akcjonariuszów.

1216

Powszechny Bank Związkowy w Polsce

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA	zł	PASywa	zł
Kasa i sumy do dyspozycji	9 875 953'74	Kapitał zakładowy	8 000 000'00
Waluty zagraniczne	189 059 58	Kapitały rezerwowe	1 532 000'00
Papiery wartościowe	1 296 750'32	Fundusz amortyzacyjny nieruchomości	666 468'28
Papiery wart. ust. kap. zapas.	473 512'16	Wkłady	40 463 296'89
Udziały konsorcjalne	982 915'69	Rachunki bieżące	5 683 439'77
Banki krajowe	528 342'63	Różne natychm. płatne zobowiązania	405 055'84
Banki zagraniczne	1 455 629'84	Banki krajowe	4 047 577'49
Dyskonto	24 616 914'04	Banki zagraniczne	2 630 704'62
Protesty	940 278 53	Redyskonto weksli	13 933 626 08
Kredyty w rach. bież.	23 807 388 98	Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego	636 590'00
Pożyczki terminowe	9 354 761 85	Zobowiązania z tyt. kredytów akcept. i rem- bursowych	4 178 584'02
Kredyty akceptacyjne i rembursowe	4 178 584 02	Różne rachunki	942 820'99
Nieruchomości	4 873 417 78	Zysk	602 000'58
Różne rachunki	1 148 655'40		
	<u>83 722 164 56</u>		<u>83 722 164 56</u>
Dłużnicy z tytułu gwarancyj	9 014 004 86	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj	9 014 004 86
Inkaso	12 392 766 54	Różni za inkaso	12 392 766 54

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

ROZCHODY	zł	DOCHODY	zł
Procenty i prowizje wypłacone	2 739 238'05	Pozostałość zysków z lat ubiegłych	160 816'19
Koszty handlowe	3 641 103'19	Procenty i prowizje pobrane	6 643 833'94
Podatki	210 127'57	Różnice kursowe	401 191'11
Amortyzacja	100 683'32	Dochody z nieruchomości	42 273'63
Zysk	602 000 58	Zwrot sum, dawniej odpisanych	45 037'84
	<u>7 293 152'71</u>		<u>7 293 152'71</u>

Naczelnny Buchalter: Wice-Dyrektor: I. Broder

Dyrekcja: Dr Wacław Fajans, Dyrektor Naczelny, Adol Herman Schotz, Andrzej SzarSKI, Dr Władysław Bylański

1207

Polska Fabryka Wodomierzy i Gazomierzy dawn. „Gazomierz”

Spółka Akcyjna, Toruń, ul. Bydgoska 108/110

Bilans za 1937 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa zł 15 306'82; 2) PKO. zł 5 316'10; 3) Weksle zł 32 297'44; 4) Papiery procentowe zł 14 147'50; 5) Odbiorcy zł 442 573'39; 6) Różni za gwarancje i wadlia zł 42 241'16; 7) Różni za kaucje zł 21 231'95; 8) Depozyty zł 2 300'00; 9) Materiały zł 422 007'70; 10) Nieruchomości zł 162 941'24; 11) Ruchomości zł 17 293'52; 12) Maszyny i aparaty zł 105 265'13; 13) Narzędzia i modele zł 81 295'50; 14) Urządzenia warsztatu zł 21 752'52; 15) Sumy przechodnie zł 51 345'07; **Razem zł 1 437 315'04.**

STAN BIERNY. — 1) Banki zł 33 320'00; 2) Sumy przechodnie zł 39 227'82; 3) Kapitał akcyjny zł 700 000'00; 4) Kapitał zapasowy zł 39 000'00; 5) Fundusz rezerw. na części zł 38 852'98; 6) Fundusz rezerw. na wątpliwe należności zł 8 589'19; 7) Rezerwa na podatek dochodowy zł 48 744'08; 8) Zysk za 1936 r. zł 35 000'00; 9) Dostawcy zł 429 705'49; 10) Weksle własne zł 10 575'00; 11) Różni za depozyty zł 2 300'00; 12) Gwarancje i wadlia zł 38 870'00; 13) Zysk zł 13 130'48; **Razem zł 1 437 315'04.**

Rachunek strat i zysków w 1937 r.

STRATY. — 1) Koszty handlowe zł 420 252'60; 2) Koszty produkcji zł 688 862'54; 3) Procenty zł 317'65; 4) Koszty legalizacji zł 89 580'14; 5) Podatek dochodowy za rok obrach. 1936 zł 40 208'88; 6) Rezerwa na podatek dochod. za rok obrach. 1937 zł 11 000'00; 7) Amortyzacja: a) nieruchomości zł 6 382'87, b) ruchomości zł 1 967'55; 8) Dodatkowa amortyzacja: a) urządzenia warsztatowe zł 3 174'25, b) ruchomości zł 721'12, c) maszyny i aparaty zł 25 613'49; 9) Spisano na fundusz rezerw. na wątpliwe należności zł 8 851'45; 10) Zysk zł 13 130'48; **Razem zł 1 310 063'02.**

ZYSKI. — 1) Sprzedaż zł 1 309 638'02; 2) Dywidenda niepodjęta z 1931 r. zł 425'00; **Razem zł 1 310 063'02.** 1214

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładu Leczniczego „Nałęczów”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że we wtorek dn. 31 maja 1938 r. o godz. 17 w kancelarii Notariusza Adama Sleszyńskiego w Warszawie, Kapucyńska 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937; rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.; udzielenie absolutorium Zarządowi, powzięcie uchwały o pokryciu strat i wyznaczenie wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej; 3) Budżet na 1938 r.; 4) Wynagrodzenie dla Zarządu na 1938 r.; 5) Wybór pisma dla umieszczania publikacji; 6) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów; 7) Zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa albo jego części na okres dłuższy, niż jeden rok; 8) Zbycie, zamiana lub obciążenie nieruchomości Spółki; 9) Ustąpienie jednego członka Zarządu i wybór nowego; 10) Zmiana statutu Spółki w sensie: zniesienie Komisji Rewizyjnej (§ 30, 43, 44, 45, 46, 49 i 53); ustanowienie w zamiar Rady Nadzorczej z uprawnieniami, przewidzianymi w Kodeksie Handlowym oraz wybór 5 jej członków na 1938 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu winni do dn. 24 maja 1938 r. włącznie złożyć Zarządowi Spółki w biurze: Warszawa, Estorńska 6 m. 1 (tel. 10-08-10) swe akcje lub świadectwa depozytowe, przewidziane statutowo. 1209

Korzystajcie z Poczty Lotniczej!

Mirkowska Fabryka Papieru, Spółka Akcyjna w Jeziornie

Zarząd w Warszawie, Marszałkowska 94

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty w Jeziornie i Warszawie zł 267 874'10; Budynki zł 6 042 620'90; Maszyny i urządzenia techniczne zł 14 979 070'45; Nowe inwestycje zł 175 165'25; Bocznicza kolejowa zł 1 603 098'57; Inwentarze i ruchomości zł 168 094'17; Razem majątek stały zł 23 235 923'44; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 9 190'97; Weksle w portfelu zł 15 530'00; Udziały i akcje w innych spółkach zł 277 803'00; Materiały i wyroby gotowe: a) surowce zł 1 211 645'33, b) materiały pomocnicze zł 677 114'51, c) materiały w przerobie zł 406 840'38, d) papier na składach zł 1 842 265'49; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 346 086'99, b) różni dłużnicy zł 129 450'61, c) dostawcy zł 4 511'94; Razem majątek płynny zł 5 920 439'22; Sumy przechodnie zł 53 493'03; **Suma bilansowa zł 29 209 855'69.**

Różni za otrzymane gwarancje zł 561 762'50

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 6 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 697 928'06; Kapitał rezerwowo- wzy zł 1 515 641'12; Kapitał amortyzacyjny zł 15 064 685'93; Razem kapitały własne zł 23 278 255'11; II. Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 1 054 478'43, b) dostawcy zł 1 385 116'29, c) różni zł 1 670 490'31, d) odbiorcy zł 58 968'47, e) akcepty zł 1 182 531'55, f) niepodniesiona dywidenda zł 1 550'94, razem zobowiązania zł 5 353 135'99; Sumy przechodnie zł 160 743'09; Pozostałość zysku z lat ubiegłych zł 160 794'02; Zysk za rok sprawozdawczy zł 256 927'48; **Suma bilansowa zł 29 209 855'69.**

Różni za wydane gwarancje zł 561 762'50.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.

WYDATKI. — Odpisano straty na odbiorcach zł 91 740'49; Koszty administracji ogólnej zł 879 632'61; Procenty i prowizje bankowe zł 378 523'20; Podatki i świadczenia socjalne zł 1 029 013'18; Koszty fabrykacji zł 12 384 355'23; Koszty sprzedaży zł 989 884'97; Różnice kursowe zł 30 373'08; Straty na obiektach majątkowych zł 30 050'54; Amortyzacja: odpisano w 1937 r. od wartości nieruchomości i ruchomości zł 792 247'03; Zysk: pozostałość z lat ubiegłych zł 160 794'02, za rok operacyjny 1937 zł 256 927'48; **Ogółem zł 17 023 541'83.**

DOCHODY. — Pozostałość zysku z lat ubiegłych zł 160 794'02; Przeniesiono z rezerw zł 36 750'00; Zwrot wpisanych na straty w latach ubiegłych zł 2 243'24; Różne wpływy zł 21 353'48; Różnice kursowe zł 12 033'27; Wartość produkcji zł 16 790 367'00; **Ogółem zł 17 023 541'83.**

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Pomorskiej Elektrowni Krajowej „Gródek”, Spółki Akcyjnej w Toruniu

odbędzie się we wtorek dn. 31 maja 1938 r. o godz. 19 w lokalu Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu przy ulicy Fosa Staromiejska 1.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1937; 2) Podział zysków za rok 1937; 3) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania z wykonanych obowiązków; 4) Wybór członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących. Właściciele akcji Nr 1—15 300 dokonują wyboru nowych członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących przez nich wybranych członków, poza tym wybiera reszta Akcjonariuszów i to każda grupa w oddzielnym głosowaniu. Na każdą akcję od Nr 30 001 do 60 000 przypadają po 2 głosy; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje lub kwity złożenia akcji u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej z podaniem wartości i numerów złożonych akcji oraz zastrzeżenia co do niewydania akcji przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Pomorska Elektrownia Krajowa „Gródek” Sp. Akc.

Zarząd:

(—) Inż. A. Hoffmann

1199

Ziemski Bank Hipoteczny, Spółka Akc. we Lwowie

Rachunek bilansu za 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 363 858'42; Bilety skarbowe zł —; Waluty zagraniczne zł 15 574'01; Papiery wartościowe zł 36 443'31; Pap. wart. ust. kap. zapas. zł 121 334'35; Udziały konsorcjalne zł 43 289'50; Banki krajowe zł 240 670'66; Banki zagraniczne zł 47 234'58; Dyskonto zł 1 928 386'64; Protesty zł 1 178 116'50; Kredyty w rach. bież. zł 352 163'20; Pożyczki terminowe zł 5 534 143'89; Kredyty akcept. i remburs. zł —; Należności z tyt. transakcyj dewiz. n/term. i report. zł —; Nieruchomości zł 474 469'31; Różne rachunki zł 360 678'55; Długoterminowe pożyczki hipoteczne zł 186 428'63; **Suma bilansowa zł 10 882 791'55.**

Dłużnicy z tytułu gwarancji zł 26 820'00; Inkaso zł 94 659'48.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 5 000 000'00; Kapitały rezerwowe zł 322 187'10; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 176 103'61; Wkłady zł 2 794 208'64; Rachunki bieżące zł 174 726'65; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 52 853'11; Banki krajowe zł 500 000'00; Banki zagraniczne zł 1 430'84; Redyskonto weksli zł 692 482'08; Dyskonto akcept. Banku Akceptacyjnego zł 766 914'00; Zastaw walorów zł —; Wierzyciele hipoteczni zł —; Zobow. z tyt. kredytów akcept. i remburs. zł —; Zobow. z tyt. transakcyj dewiz. n/term. i rep. zł —; Różne rachunki zł 177 220'98; Listy zastawne zł 186 428'63; Zysk zł 38 235'91; **Suma bilansowa zł 10 882 791'55.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 26 820'00; Różni za inkaso zł 94 659'48.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Procenty i prowizje wypłacone zł 232 584'16; Koszty handlowe zł 263 986'12; Podatki zł 63 283'58; Amortyzacja zł 6 440'41; Odpisy na dłużnikach zł 54 590'76; Różne zł 31 545'69; Zysk zł 38 235'91; **Razem zł 690 666'63.**

MA. — Pozostałość zysków z lat ubiegłych zł 20 139'09; Procenty i prowizje pobrane zł 635 412'03; Różnice kursowe zł 2 495'54; Dochody z nieruchomości zł —; Zwrot sum, dawn. odpisanych zł 431'55; Różne zł 32 188'42; **Razem zł 690 666'63.**

1190

Wydawnictwo Kurier Polski, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Maszyny i urządzenia techniczne zł 179 766'65; Inne ruchomości zł 15 526'80; Kasa zł 43'50; Banki zł 807'71; Weksle w portfelu zł 129'55; Weksle protestowane zł 65'00; Materiały zł 5 685'25; Dłużnicy: a) odbiorcy gazetowi zł 751'70, b) odbiorcy ogłoszeniowi zł 17 898'94, c) dostawcy zł 76'23, d) różni zł 2 817'64, e) należności wątpliwe zł 789'38, razem dłużnicy zł 22 333'89; Sumy przechodnie zł 1 428'35; Straty z lat ubiegłych zł 415 706'50; **Suma bilansowa zł 641 493'20.**

Weksle zdyskontowane zł 2 088'00; **Ogółem aktywa zł 643 581'20.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 450 000'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z lat ubiegłych zł 18 594'00, dopisano w roku sprawozdawczym zł 18 753'00, razem kapitał amortyzacyjny zł 37 347'00; Akcepty własne zł 34 747'47; Wierzyciele: a) odbiorcy gazetowi zł 179'00, b) odbiorcy ogłoszeniowi zł 11 790'72, c) dostawcy zł 28 203'96, d) różni zł 55 097'38, razem wierzyciele zł 95 271'06; Kaucje zł 240'00; Sumy przechodnie zł 22 550'14; Zysk za 1937 r. zł 1 337'53; **Suma bilansowa zł 641 493'20.**

Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 2 088'00; **Ogółem pasywa zł 643 581'20.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracyjno-handlowe zł 99 399'89; Koszty ekspedycji zł 34 908'22; Prowizje akwizytorów zł 31 377'21; Koszty redakcji zł 128 976'17; Druk zł 144 971'12; Świadczenia socjalne zł 16 618'20; Dodatki specjalne Wydawnictwa zł 41 318'07; Procenty zł 3 303'38; Różnice kursowe zł 92'52; Podatki państwowe i komunalne zł 3 958'66; Odpisy na straty z rachunku dłużników zł 1 221'59; Odpisy na straty z rachunku weksli protestowanych zł 139'25; Odpisy na amortyzację zł 18 753'00; Zysk za 1937 r. zł 1 337'53; **Razem winien zł 526 374'81.**

MA. — Wpływy własne zł 262 257'81; Wpływy inne zł 264 117'00; **Razem ma zł 526 374'81.**

1185

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe Mieczysław Zagajski SPOŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Nieruchomości zł 815 764'07; Bocznicze kolejowe zł 37 473'16; Ruchomości zł 19 405'99; Samochody zł 4 647'00; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 46 478'38; Papiery wartościowe zł 2 720'00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 600 000'00; Remanent towarów zł 333 568'98; Towary konsygnacyjne zł 3 531'87; Dłużnicy zł 938 527'86; Dłużnicy za towary konsygnacyjne zł 2 223'81; **Razem zł 2 804 341'12.**

Dłużnicy za weksle kaucyjne zł 6'00; Weksle kaucyjne zł 9'00; Weksle gwarancyjne zł 75 000'00; Dłużnicy za gwarancje bankowe zł 338 000'00; Dłużnicy za żyro wekslowe zł 10 000'00.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 200 000'00; Kapitał specjalny rezerwowy zł 130 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 74 147'29; Niepodjęta dywidenda zł 41 000'00; Rezerwa podatkowa zł 49 603'55; Zobowiązania: Akcepty zł 226 414'58; Banki zł 14 597'87; Wierzyciele hipoteczni zł 14 018'00; Wierzyciele zł 749 960'38; Wierzyciele za towary konsygnacyjne obce zł 3 531'87; Towary w konsygnacji zł 2 223'81; Pozostałość zysku z lat ubiegłych zł 73 226'10; Czysty zysk za 1937 r. zł 225 617'67; **Razem zł 2 804 341'12.**

Weksle kaucyjne zł 6'00; Wierzyciele za weksle kaucyjne zł 9'00; Wierzyciele za weksle gwarancyjne zł 75 000'00; Wierzyciele za gwarancje bankowe zł 338 000'00; Udzielone żyro wekslowe zł 10 000'00.

Rachunek zysków i strat

Koszty administracji ogólnej zł 380 347'58; Koszty sprzedaży zł 143'66; Podatki państwowe, komunalne, opłaty skarbowe zł 102 222'86; Świadczenia socjalne zł 21 174'33; Koszty kredytów zł 27 406'23; Różnice kursowe zł 1 393'32; Odpisy amortyzacyjne zł 10 234'97; Nieściągalne pretensje odpisane na dłużnikach zł 28 317'05; Czysty zysk za 1937 r. zł 225 617'67; **Razem zł 796 857'67.**

Zysk brutto na towarach zł 683 606'79; Zysk na produkcji Cegielni Firoga zł 8 353'21; Zysk na prowizjach komisowych zł 62 656'14; Zysk na sprzed. udział. w innych przedsiębiorstwach zł 40 750'00; Różne zyski zł 1 300'00; Częściowo odzyskane należności, odpisane w latach ubiegłych zł 191'53; **Razem zł 796 857'67.**

Bank Handlowy w Łodzi, Spółka Akcyjna w likwidacji

Bilans roczny (netto) w dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji zł 87 550'77; 2) Papiery wartościowe zł 950'38; 3) Banki krajowe zł 7 761'00; 4) Dyskonto zł 17 183'20; 5) Protesty zł 73 355'05; 6) Kredyty w rachunkach bieżących zł 216 666'11; 7) Nieruchomości zł 430 732'46; 8) Różne rachunki zł 25 110'24; 9) Straty zł 3 627 669'33; **Suma bilansowa zł 4 486 978'54.**

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 4 400 000'00; 2) Wierzyciele w myśl układu zł 46 159'26; 3) Fundusz emerytalny i fundusze wieczyste zł 18 062'87; 4) Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 12 744'88; 5) Różne rachunki zł 10 011'53; **Suma bilansowa zł 4 486 978'54.**
Inkaso zł 11 083'75.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN.—1) Pozostałość strat z lat ubiegłych zł 3 535 873'61; 2) Prowizje wypłacone zł 964'07; 3) Koszty handlowe zł 149 611'33; 4) Podatki zł 2 614'70; 5) Odpisy na dłużnikach zł 4 553'02; 6) Różnice kursowe na rachunkach walutowych zł 306'07; **Razem zł 3 693 922'80.**

MA. — 1) Procenty i prowizje pobrane zł 18 485'83; 2) Różnice kursowe na papierach wartościowych zł 2 052'62; 3) Dochody z nieruchomości zł 1 527'04; 4) Zwrot sum, dawniej odpisanych zł 37 067'39; 5) Różne zł 7 120'59; 6) Strata zł 3 627 669'33; **Razem zł 3 693 922'80.**

Zarząd Pierwszej Krajowej Fabryki Manometrów, Termometrów i Przyrządów Laborat. Henryk Neuman, Sp. Akc.

powtórnie zaprasza PP. Akcjonariuszów na
WALNE ZEBRANIE

odbyć się mające we Włocławku przy ul. P. O. W. Nr 21 w dn. 30 maja o godz. 17 z porządkiem dziennym, ogłoszonym w „Monit. Polskim” z dn. 6 maja Nr 103. 1182

Międzykomunalny Zakład Elektryczny, Spółka Akc. w Krakowie

Rachunek bilansu na dz. 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Elektrownia Wadowice: Budynki fabr. zł 78 774'28; Urządzenia techn. i sieć rozdzielcza zł 345 435'67; Inwentarz martwy zł 52 340'70 = zł 476 550'65; Majątek płynny: Materiały pomocn. i pedne zł 7 341'26; Gotówka zł 3 942'78; Papiery % zł 1 056'00; Akcje zł 1 209'35; Dłużnicy: Odbiorcy zł 18 062'36; Inni zł 130 469'05; Należności wtpl. zł 455'08; Pozycje przechodnie zł 399'60 = zł 149 386'09 = zł 162 935'48; Strata z lat poprzedn. zł 26 470'58; **Razem zł 665 956'71.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akc. zł 250 000'00; Kapitał amortyzac.: saldo z ub. r. zł 383 633'60, dopis. w roku sprawozd. zł 29 157'29 = zł 412 790'89; Wierzyciele: Wtpl. wierz. zł 455'08; Zysk za 1937 r. zł 2 710'74; **Razem zł 665 956'71.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administr. ogóln. zł 7 732'88; Koszty ruchowe zł 82 626'87; Opł. miejskie zł 2 712'48; Podatki zł 3 729'76; Amortyzacja zł 29 157'29; Zysk za 1937 r. zł 2 710'74; **Razem zł 128 670'02.**

MA. — Sprzedaż prądu zł 118 065'29; Zwroty za instalacje zł 3 256'86; Różne wpływy zł 7 347'87; **Razem zł 128 670'02.**
Zatw. przez Walne Zgromadzenie w dn. 9/V 1938 r.

1181

„Tartaki” Przedsiębiorstwo Drzewne, Spółka Akc. w Chodorowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Nieruchomości zł 204 585'84; Urządzenia techniczne i inwentarz zł 176 822'30; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 33'62; Gotówka w bankach zł 8'00; Kaucje zł 400'00; Dłużnicy zł 2 382'69; Wątpliwe pretensje zł 46 880'39; III. Straty z lat ubiegłych zł 82 711'88; **Suma stanu czynnego zł 513 824'72.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 250 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 167 828'14; Zobowiązania: Długi hipoteczne zł 55 188'17; Zaległe opłaty socjalne zł 4 740'11; Różni wierzyciele zł 9 518'54; Rezerwa na nieściąg. pretensje zł 26 118'71; Zysk bilansowy zł 431'05; **Suma stanu biernego zł 513 824'72.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty administr. ogólnej zł 8 677'44; Opłaty socjalne zł 1 612'24; Amortyzacja zł 2 721'56; Zysk bilansowy za 1937 r. zł 431'05; **Razem zł 13 442'29.**

ZYSKI. — Dochód z dzierżawy tartaku zł 13 393'90; Zrealizowane kupony zł 48'39; **Razem zł 13 442'29.**

1191

Zarząd Spółki Akcyjnej „Przemysł Metalowy Granat”

SPOŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości Akcjonariuszów Spółki, że uchwała Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 25 kwietnia 1938 r.

kapitał akcyjny podwyższony został o zł 600 000

czyli do wysokości zł 2 400 000, w drodze nowej emisji 6 000 sztuk akcji na okaziciela po zł 100 każda, przy czym cena emisyjna akcji równa się nominalnej i pokryta zostanie w dwóch trzecich, to jest w kwocie złotych sześćdziesiąt sześć groszy sześćdziesiąt siedem gotówką przez subskrybentów, w pozostałej zaś jednej trzeciej części, to jest w kwocie złotych trzydzieści trzy groszy trzydzieści trzy — pokryta zostanie przez przelanie na kapitał akcyjny odpowiedniej sumy z rezerwy, uzyskanej z zysków eksportowych.

Dotychczasowi akcjonariusze będą mieli pierwszeństwo do objęcia nowych akcji w stosunku do ilości posiadanych obecnie akcji, czyli że na trzy akcje dotychczasowe przypadnie prawo poboru jednej akcji nowej emisji.

Zapisy i wpłaty na akcje nowej emisji winny być dokonane w burze Zarządu Spółki Akcyjnej „Przemysł Metalowy Granat” w Warszawie przy ul. Smolnej pod Nr 14 w godzinach urzędowania 10—14 z przedstawieniem do ostemplowania dotychczasowych akcji najpóźniej do dn. 25 czerwca 1938 r. łącznie.

W stosunku do akcji, nie objętych przez Akcjonariuszów w wyżej podanym terminie, będzie miał zastosowanie art. 437 Kodeksu Handlowego. 1195

Polska Spółka Obuwia Bata, Spółka Akc., Kraków

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 1 013 076'17; Budynek: A) Fabryczne zł 735 919'03, B) Gospodarcze zł 195 799'79, C) Mieszkalne zł 575 880'38 = zł 1 507 599'20; Urządzenie techniczne zł 2 798 429'18; Urządzenie sklepów, biura itd. zł 3 294 825'11; Zaliczki na inwestycje zł 83 108'89; Z góry zapłacone komorne zł 99 891'12; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 110 742'40; Papiery wartościowe zł 12 200'00; Materiały: A) Surowce zł 886 943'83, B) Pomocnicze i pędne zł 763 093'21 = zł 1 650 037'04; Półfabrykaty zł 183 110'05; Gotowe wyroby i towary zł 2 470 650'95; Dłużnicy: A) Odbiorcy zł 287 157'72, B) Dostawcy zł 327 692'18, C) Różni zł 254 033'42 = zł 868 883'32; Sumy przechodnie zł 40 098'75; **Ogólna suma bilansowa zł 14 132 652'18.**

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 3 000 000'00; Fundusz rezerwowy zł 100 000'00; 2) Fundusz amortyzacyjny: saldo z 1936 r. zł 2 481 572'13, dopisano w 1937 r. zł 762 480'29 = zł 3 244 052'42; 3) Zobowiązania: Akcepty zł 1 377 875'00; Wierzyciele: A) Banki zł 239 781'28, B) Odbiorcy zł 292 176'69, C) Dostawcy zł 3 942 990'36, D) Różni zł 1 847 089'43 = zł 6 322 037'76; Niewypłacona dywidenda zł 67 500'00; Zysk z lat poprzednich zł 14 716'57; Zysk za 1937 r. zł 6 470'43 = zł 21 187'00; **Ogółem suma bilansowa zł 14 132 652'18.**

Rachunek zysków i strat

STRATA. — Koszty handlowe i administracyjne zł 594 383'49; Koszty produkcji zł 10 551 660'21; Koszty sprzedaży zł 3 426 967'30; Cło i koszty przewozu zł 555 060'16; Odsetki zł 282 956'77; Podatki i opłaty zł 688 379'58; Świadczenia socjalne zł 397 493'02; Odpisy na amortyzację zł 762 480'29; Zysk za 1937 r. zł 6 470'43; **Suma ogólna zł 17 265 851'25.**

ZYSK. — Sprzedaż w 1937 r. zł 17 259 639'11; Różnice kursowe zł 6 212'14; **Suma ogólna zł 17 265 851'25.** 1169

„Gaz“ Poznańska Fabryka Gazów Przemysłowych

Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans na dz. 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Plac zł 26 158'00; Budynek zł 94 487'86; Maszyny zł 195 805'98; Warsztaty zł 5 114'00; Instalacje zł 16 114'64; Narzędzia zł 1'00; Butle zł 117 562'82; Umieblowanie zł 1'00; Suma majątku stałego zł 455 245'30; Majątek płynny: Kasa zł 207'46; Papiery wartościowe zł 2 520'00; Dłużnicy różni zł 99 266'81; Suma majątku płynnego zł 101 994'27; **Suma aktywów zł 557 239'57.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 255 000'00; Kapitał zapasowy zł 37 451'59; Kapitał amortyzacyjny zł 259 287'70; Wierzyciele różni zł 632'33; **Ogółem zł 552 371'61;** Zysk za rok operacyjny 1937 zł 4 867'95; **Suma pasywów zł 557 239'57.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 44 242'68; Koszty amortyzacyjne zł 31 967'77; Razem zł 76 210'45; Zysk za rok operacyjny 1937 zł 4 867'95; **Ogółem zł 81 078'40.**

ZYSKI. — Za dzierżawę zł 80 000'00; Za kupony pożyczek państwowych zł 50'00; Zwrot nadpłaconego podatku zł 780'91; Zysk na różnych papierach wartościowych zł 247'50; **Ogółem zł 81 078'41.** 1164

Spółka Akcyjna Handlu Ziemiopłodami K. Grabowski i S-ka w likwidacji

Bilans per 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — Banki zł 21 163'05; Dłużnicy i wierzyciele zł 807 922'84; Weksle zł 94 191'05; Ruchomości zł 3 281'53; Papiery wartościowe zł 2 541'00; Strata zł 67 208'21; **Razem zł 996 307'68.**

PASYWA. — Banki zł 799 120'74; Dłużnicy i wierzyciele zł 1 289'35; Redyskont zł 94 191'05; Kapitał akcyjny zł 100 000'00; Sumy przechodnie zł 605'60; Fundusz rezerwowy zł 1 100'94; **Razem zł 996 307'68.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty handlowe zł 1 065'87; Strata z lat ubiegłych zł 67 054'11; **Razem zł 68 119'98.**

MA. — Papiery wartościowe zł 541'00; Procenty i prowizje zł 370'77; Strata zł 67 208'21; **Razem zł 68 119'98.** 1160

„Gaz“ Fabryka Gazów Przemysłowych, Spółka Akcyjna

w Warszawie

Bilans na dz. 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Place zł 195 968'10; Budynek zł 423 079'32; Maszyny zł 479 629'67; Maszyny biurowe zł 3 570'72; Warsztaty zł 21 125'87; Narzędzia zł 7 375'19; Instalacje zł 32 038'07; Umieblowanie zł 7 419'92; Suma majątku stałego zł 1 170 206'86; Majątek płynny: Udziały zł 168 150'00; Papiery wartościowe zł 1 560'00; Dłużnicy różni zł 133 876'28; Suma majątku płynnego zł 303 586'28; **Suma aktywów zł 1 473 793'14.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 30 125'03; Kapitał amortyzacyjny zł 442 688'48; **Ogółem zł 1 472 813'51;** Zysk za rok operacyjny 1937 zł 979'63; **Suma pasywów zł 1 473 793'14.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY. — Koszty administracyjne zł 2 426'49; Odpisy amortyzacyjne zł 46 009'98; Straty na inwentarzu zł 962'37; Dopłaty za parcelę zł 1 300'00; Razem zł 50 698'84; Zysk za rok operacyjny 1937 zł 979'63; **Ogółem zł 51 678'47.**

ZYSKI. — Za dzierżawę zł 50 000'00; Zysk z tytułu posiadanych udziałów zł 436'42; Zysk z tytułu rewaloryzacji pożyczki inwestycyjnej zł 247'50; Zysk na sprzedaży maszyn zł 556'80; Zysk z tytułu wpłaty sumy, spisanej na straty zł 437'75; **Ogółem zł 51 678'47.** 1165

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „Jakub Gutman“

Spółka Akcyjna w Będzinie

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Nieruchomości zł 943 281'96; Ruchomości zł 55 859'73; Gotówka w kasie i bankach zł 48 190'13; Papiery wartościowe zł 8 826'69; Rymesy zł 107 234'52; Towary zł 821 335'22; Dłużnicy zł 2 395 753'87; Zaliczenia zł 8 685'30; Sumy przechodnie zł 7 932'88; **Ogółem zł 4 397 100'30.**

Sumy pozabilansowe. — Obligi żyrowe zł 1 236 239'20; Gwarancje hipoteczne zł 58 859'75; Dokumenty w inkasie zł 6 133'00; **Ogółem zł 1 301 231'95.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 500 000'00; Kapitał zapasowy zł 400 531'83; Fundusze rezerwowe zł 290 231'46; Kapitał amortyzacyjny zł 57 356'55; Zobowiązania zł 1 790 607'90; Sumy przechodnie zł 66 537'86; Pozostałość zysku z roku 1936 zł 37 137'22; Czysty zysk za rok 1937 zł 254 697'48; **Ogółem zł 4 397 100'30.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyro zł 1 236 239'20; Gwarancje odbiorców zł 58 859'75; Różni za inkaso zł 6 133'00; **Ogółem zł 1 301 231'95.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

PRZYCHÓD. — Zysk na towarze zł 1 153 951'69; Procenty i prowizje pobrane zł 140 468'27; Dochód z nieruchomości zł 29 863'34; Wpływy na poczet spisanych strat na dłużnikach zł 859'27; **Ogółem zł 1 325 142'57.**

ROZCHÓD. — Koszty handlowe ogólne zł 658 015'51; Procenty i prowizje pobrane zł 188 090'24; Podatki zł 160 367'92; Odpisanie: a) na amortyzację zł 10 255'61, b) straty na dłużnikach zł 35 942'49, c) straty na inwentarzu zł 3 270'00, d) straty kursowej na sprzedanych papierach wartościowych zł 14 503'32; Czysty zysk zł 254 697'48; **Ogółem zł 1 325 142'57.** 1162

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Przetworów Kartoflanych „Nowy Dwór“

P. Górski i E. Mórawski, Spółka Akcyjna

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 maja 1938 r. o godz. 17 odbędzie się

WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW

w siedzibie Spółki w fabryce przy stacji kolejowej Nowy Dwór Mazowiecki, powiatu warszawskiego z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Powzięcie uchwał w związku z pożarem fabryki. 1170

Bank Cukrownictwa

Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji:				1. Kapitały własne:			
a) gotowizna	671 782'88			a) zakładowy	12 000 000'00		
b) pozostałości na rachunku żyrowym w Banku Polskim	2 370 422'39			b) zapasowy	4 432 000'00		
c) pozostałości do natychmiastowej dyspozycji na rachunkach w P. K. O. i bankach państwowych	3 308 411'02	6 350 616'29		c) inne rezerwy	3 218 000'00	19 650 000'00	
2. Waluty zagraniczne:				2. Fundusz amortyzacyjny nieruchomości		488 720'48	
a) monety złote	662'54			3. Wkłady:			
b) inne monety, banknoty, czek i przekazy	24 256'78	24 919'32		a) na książeczki	111 257'75		
3. Papiery wartościowe:				b) inne natychmiast płatne	4 458 312'57		
a) papiery państwowe	35 707'45			c) inne płatne za wypowiedzeniem i terminowe	11 624 023'13	16 193 593'45	
b) listy zastawne i obligacje	3 720'00			4. Rachunki bieżące:			
c) akcje	718 759'26	758 724'77		a) cukrowni	8 522 484'43		
d) kupony	538'06			b) różnych	7 555 280'08	16 077 764'51	
4. Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego		2 266 582'31		5. Różne natychmiast płatne zobowiązania:			
5. Udziały konsorcjalne		5 659 270'46		6. Banki krajowe		98 446'99	
6. Banki krajowe:				a) nostro			
a) nostro	1 091 016'04			b) loro	1 523 176'57	1 523 176'57	
b) loro	29 077'15	1 120 093'19		7. Banki zagraniczne:			
7. Banki zagraniczne:				a) nostro:			
a) nostro	405 210'88	405 210'88		1) kredyty bankowe	236'77		
b) loro				2) kredyty dla przemysłu cukrowniczego	6 058 447'20		
8. Dyskonto:				b) loro	328 053'35	6 386 737'32	
a) weksle cukrowni	40 895 108'22	46 177 464'71		8. Redyskonto wekli		42 032 987'57	
b) weksle różnych	5 282 356'49			9. Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego		1 177 937'00	
9. Protesty		270 956'00		10. Zobowiązania z tyt. kredytów akceptacyjnych i rembursowych		423 416'03	
10. Kredyty w rachunkach bieżących:				11. Zobowiązania z tyt. transakcyj dewizowych na termin i reportowych		2 504 250'00	
a) zabezpieczone:				12. Sumy przechodnie		1 456 363'45	
1) cukrowni	29 233 357'47			13. Odbiorcy:			
2) różnych	9 899 927'09			a) krajowi odbiorcy cukru	2 786 870'75		
b) niezabezpieczone:				b) zagraniczni odbiorcy cukru	20 280'22		
1) cukrowni				c) odbiorcy towarów	1 001 265'43	3 808 416'40	
2) różnych	165 044'71	39 298 329'27		14. Dostawcy:			
11. Pożyczki terminowe:				a) cukrownie za dostarczony cukier:			
a) cukrowni	6 058 447'20	8 505 123'66		1) rynek krajowy	6 946 909'39		
b) różnych	2 446 676'46			2) na rynek eksportowy	1 417 983'26		
(w tym układy za pośrednictwem Banku Akceptacyjnego zł. 1 943 948'23)				b) dostawcy towarów	138 524'73	8 503 417'38	
12. Kredyty akceptacyjne i remburs.		423 416'03		15. Zyski:			
13. Należności z tyt. transakcyj dewizowych na termin i reportowych		2 510 605'00		a) z lat ubiegłych	436 008'25		
14. Ruchomości		353 495'98		b) za 1937 r.	1 377 819'95	1 813 828'20	
15. Nieruchomości		3 792 795'91					
16. Sumy przechodnie		646 620'87					
17. Odbiorcy:							
a) krajowi odbiorcy cukru	2 439 604'90						
b) zagraniczni odbiorcy cukru	8 504'54						
c) odbiorcy towarów	108 620'54	2 556 729'98					
18. Dostawcy		1 018 100'72					
		122 139 055'35					
19. Dłużnicy z tyt. gwarancyj:				16. Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj		5 868 924'58	
a) cukrownie	5 295 237'84	5 868 924'58		17. Różni za inkaso		1 386 748'63	
b) różni	573 686'74						
20. Inkaso		1 386 748'63					
		129 394 728'56					
						122 139 055'35	
							129 394 728'56

Bank Cukrownictwa

Spółka Akcyjna w Poznaniu

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1937 r.

STRATY		zł	zł	ZYSKI		zł	zł
1. Procenty wypłacone			2 505 561'43	1. Pozostałość zysków z lat ubiegłych		436 008'25	
2. Prowizje wypłacone			92 328'87	2. Procenty pobrane		5 236 564'32	
3. Koszty handlowe:				3. Prowizje pobrane:			
a) wydatki osobowe	3 246 742'62			a) z operacyj bankowych	653 044'74		
b) świadczenia socjalne	178 702'46			b) z tytułu komisowej sprzedaży:			
c) wydatki rzeczowe	718 298'10	4 143 743'18		1) cukru	2 493 090'24		
4. Podatki		500 987'00		2) różnych towarów	340 302'02	3 486 437'00	
5. Amortyzacja:				4. Różnice kursowe:			
a) nieruchomości	55 310'40			a) zyski na papierach wartościowych i udziałach	19 714'63		
b) ruchomości	64 793'95	120 104'35		b) różnice walutowe na rachunkach walutowych	42 889'99	62 604'62	
6. Odpisy na dłużnikach		14 705'47		5. Dochody z nieruchomości		78 508'55	
7. Rezerwa na wątpliwe należności		266 000'00		6. Zwrot sum, dawniej odpisanych		86 784'95	
8. Rezerwa na straty kursowe papierów ustawowego kapitału zapasowego		4 000'00		7. Zysk na sprzedanych nieruchomościach i ruchomościach		74 350'81	
9. Zysk		1 813 828'20					9 461 258'50
			9 461 258'50				

Na podstawie wykonanej rewizji potwierdzamy niniejszym zgodność powyższego bilansu z prawidłowo prowadzonymi księzkami Banku Cukrownictwa, Spółka Akcyjna w Poznaniu.

Poznań, dn. 21 marca 1938 r.

„Powiernik” Spółka Rewizyjno-Powiernicza Thiel i Marciniak (—) *St. Marciniak*, dyplom. i zaprzysiężony rzeczozn. księgow. 1180
Dyrektor buchalterii: (—) *Martinek*

Polskie Towarzystwo Akumulatorowe „Petea”, Spółka Akc.

z siedzibą Zarządu w Warszawie, przy ul. Kopernika Nr 13

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 26 647'21; Budynki zł 209 103'39; Maszyny i urządzenia techniczne zł 211 865'64; Inwentarz fabryki i biura (ruchomości) zł 35 608'14; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 517'41, w bankach zł 3 357'50; Papiery wartościowe zł 5 328'00; Weksle zł 6 543'02; Materiały zł 153 413'37; Dłużnicy zł 241 667'26; Różne (sumy przechodnie) zł 17 375'70; Straty z lat ubiegłych: Straty po 31/XII 1932 r. zł 687 030'90, odpisano w 1937 r. z zysku 1936 r. zł 4 107'53; **Razem zł 1 594 350'01.**

Pozycje pozabilansowe. — Kaucje i gwarancje obce zł 90 500'00; Dłużnicy kaucyjni zł 20 000'00; Obligo weksli klientów zł 9 702'04; **Razem zł 120 202'04.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 900 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z ub. r. 521'42, dopisano w 1937 r. z zysku z 1936 r. zł 357'18 = zł 878'60; Wątpliwe należności — rezerwa z lat 1936—36 i 1937 zł 69 456'85; Kapitał amortyzacyjny: saldo z lat poprzednich zł 209 776'62, dopisano w 1937 r. zł 27 588'51 = zł 237 365'13; Kapitały obce: Zobowiązania długoterminowe (akcepty) zł 218 000'00; Zobowiązania krótkoterminowe (akcepty) zł 37 000'00; Wierzyciele zł 62 965'53; Różne; sumy przechodnie zł 14 157'07; Zarezerwowany podatek dochodowy zł 9 957'00; Zysk netto zł 44 569'83; **Razem zł 1 594 350'01.**

Pozycje pozabilansowe. — Wierzyciele kaucyjni i gwarancyjni zł 90 500'00; Kaucje i gwarancje własne zł 20 000'00; Obligo weksli klientów zł 9 702'04; **Razem zł 120 202'04.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty handlowe i administracyjne zł 37 766'02; Koszty fabrykacji zł 293 769'62; Podatki zł 20 974'97; Ubezpieczenia społeczne zł 9 629'92; Amortyzacja za 1937 r. zł 27 588'51; Wątpliwe należności zł 4 387'81; Pretensje nieściągalne zł 16 709'15; Zysk netto zł 44 569'83; **Razem zł 455 395'83.**

ZYSKI. — Sprzedaż zł 453 927'94; Wpływ z wątpliwych zł 1 467'89; **Razem zł 455 395'83.**

Powyższy bilans oraz r-k strat i zysków został przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki w dn. 14 maja 1938 r. przyjęty i zatwierdzony, a Zarządowi Spółki i Radzie Nadzorczej udzielono absolutorium.

1217

Kolej Lokalna Tarnopol-Zbaraż, Spółka Akcyjna w likwidacji

Bilans likwidacyjny na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Wartość kolei zł 1 866 869'97; Majątek płynny: Kasa i banki zł 7 270'54; Papiery procentowe zł 2 010'00; Dłużnicy zł 20 765'19; Straty po dz. 31/XII 1936 r. zł 85 449'53; **Razem zł 1 982 365'23.**

STAN BIERNY. — Kapitał własny: Kapitał akcyjny zł 1 197 000'00; Zobowiązania zł 724 981'56; Fundusze specjalne zł 56 010'00; Zysk za 1937 r. zł 4 373'67; **Razem zł 1 982 365'23.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Przeniesienie straty za czas od 1 stycznia do 31 maja 1937 r. zł 15 069'53; Koszty administracji ogólnej zł 16 858'87; Podatek dochodowy zł 958'00; Odsetki bierne zł 9 958'29; Zysk za 1937 r. zł 4 373'67; **Razem zł 47 218'36.**

MA. — Opłata ryczałtowa z tytułu eksploatacji kolei lokalnej na własny rachunek P. K. P. zł 19 834'00; Dodatkowe zaliczenia z poprzedniego okresu zł 27 322'60; Procenty z lokacji zł 61'76; **Razem zł 47 218'36.** 1189

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Garbarskich „Nowość”, Spółka Akcyjna w R a d o m i u

zawiadamia, że w dn. 29 maja 1938 r. o godz. 10 rano w siedzibie Spółki w Radomiu, Garbarska 27, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Porządek obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków za 1937 r., podział zysków i udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 3) Budżet na 1938 r.; 4) Wybory członków Zarządu i Rady; 5) Wolne wnioski.

Akcje lub świadectwa depozytowe winny być składane Zarządowi na siedem dni, a wnioski na 14 dni przed terminem Zgromadzenia. 1218

Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Kasa zł 72 750'61; II. Instytucje kredytowe zł 501 665'25; III. Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 2 357 692'47; IV. Pożyczki hipoteczne zł 4 755'00; V. Nieruchomości zł 5 668 895'97; VI. Należności z tytułu rezerwy składek zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń zł 1 361 017'07; VII. Ajenci zł 787 393'42; VIII. Różni z tytułu zaległej składki zł 885 354'78; IX. Zakłady ubezpieczeń zł 1 349 312'42; X. Inni dłużnicy zł 270 335'75; XI. Ruchomości biurowe zł 1'00; XII. Inne aktywa zł 181 947'09; XIII. Papiery wartościowe i weksle gwarancyjne stanowiące kaucje agentów zł 134 071'00; XIV. Inne papiery wartościowe przyjęte do depozytu zł 213 109'01; **Razem zł 13 788 300'84.**

STAN BIERNY. — I. Emitowany kapitał akcyjny (akcyj 30 000 sztuk po zł 100) zł 3 000 000'00; II. Kapitał zapasowy zł 1 500 000'00; III. Specjalny fundusz rezerwowy zł 915 471'07; IV. Specjalna rezerwa na straty z operacji ubezpieczeń zł 250 000'00; V. Fundusz na należności wątpliwe zł 150 000'00; VI. Fundusz ubezpieczeniowy zł 1 803 888'61; VII. Rezerwa na nieuregulowane szkody zł 1 014 750'01; VIII. Należności z tytułu zatrzymanej reasekuratorom rezerwy składek zł 1 457 489'28; IX. Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 334 656'00; X. Długi hipoteczne zł 6 666'66; XI. Ajenci zł 226 491'77; XII. Zakłady ubezpieczeń zł 1 440 898'18; XIII. Inni wierzyciele zł 624 418'05; XIV. Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów zł 65 744'00; XV. Niepodniesione zwroty przez ubezpieczających zł 2 601'77; XVI. Nieuiszczone podatki i opłaty zł 126 150'73; XVII. Inne pasywa zł 150 264'44; XVIII. Kaucje agentów zł 134 071'00; XIX. Depozyty inne zł 213 109'01; XX. Zysk zł 371 630'26; **Razem zł 13 788 300'84.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

ZYSKI. — I. Pozostałość zysku z roku poprzedniego zł 5 535'27; II. Zysk w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) od ognia zł 221 616'97, 2) od kradzieży zł 60 716'71, 3) przyjętych pośrednio w działach ubezpieczeń nieprowadzonych bezpośrednio zł 15 680'24; III. Czysty dochód z majątku zakładu zł 362 390'32; IV. Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów, zaliczona na rzecz zakładu zł 3 090'00; V. Różnica kursu na wylosowanych papierach wartościowych zł 5 765'19; VI. Różnica kursu na papierach wartościowych zł 33 667'13; VII. Wygrane premie 3% Prem. Poż. Inwest. 1 300'00; VIII. Wpływ z odpisów na wątpliwe należności zł 22 797'01; **Razem zł 732 558'84.**

STRATY. — I. Strata w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) transportów zł 32 301'94, 2) od gradobicia zł 74 407'19, 3) chłomage zł 377'38; II. Niepodzielona część kosztów administracji zł 53 211'73; III. Umorzone należności wątpliwe zł 92 725'08; IV. Strata na kursie walut obcych zł 13 409'18; V. Odpisy i straty, nieobjęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano na umorzenie wartości nieruchomości zł 28 376'00, 2) odpisano wartość ruchomości nabytych w ciągu roku zł 16 270'08, 3) inne zł 49 850'00; VI. Zysk: pozostałość z 1936 r. zł 5 535'27, zysk za 1937 r. zł 366 094'99, razem zł 371 630'26; **Razem zł 732 558'84.**

Podział zysku

1) Na dywidendę dla akcjonariuszów 4% zł 120 000'00; 2) Na podatek dochodowy zł 138 000'00; 3) Na tantieme dla Zarządu i Rady Nadzorczej zł 22 800'00; 4) Na gratyfikację bilansową dla pracowników zł 23 000'00; 5) Na uzupełnienie specjalnego funduszu rezerwowego zł 9 528'93; 6) Na cele społeczne zł 10 000'00; 7) Do przeniesienia na 1938 r. zł 48 301'33; **Razem zł 371 630'26.**

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 11 maja 1938 r. powyższy bilans, rachunek zysków i strat oraz podział zysku zatwierdziło.

Uchwaloną 4%-ową dywidendę, czyli po zł 4 od 1 akcji, wypłaca kasa Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Jasna 4.

1153

Przemysł Wełniany S. Barciński i S-ka, Spółka Akc.

w Ł o d z i

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 2 046 800'00; Budynki: a) fabryczne zł 2 534 830'00, b) gospodarcze zł 115 655'00, c) mieszkalne zł 666 260'00; Urządzenia techniczne zł 4 655 253'78; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 1 700'00, b) martwy zł 71 246'40; Razem majątek stały zł 10 091 745'18; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 83 133'21; Papiery wartościowe zł 32 513'50; Weksle w portfelu i inkasie zł 125 030'04; Materiały: Surowce zł 187 545'85; Pomocnicze i pędne zł 36 042'27; Półfabrykaty zł 198 273'18; Gotowe wyroby zł 476 704'05; Dłużnicy: Odbiorcy zł 641 172'67; Dostawcy zł 3 217'23; Różni zł 26 514'02; Wątpliwe należności zł 7 650'00; Razem majątek płynny zł 1 817 796'02; Obligacje niezrealizowane zł 381 024'00; Obligacje w zastawie zł 407 484'00; Sumy przechodnie zł 3 402'48; **Suma bilansu zł 12 701 451'68.**

Sumy pozabilansowe. — Akcepty w depozycie zł 333 467'03; Weksle żyrowane zł 250 237'53.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 500 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z 1936 r. zł 388 905'15, b) odpisano w 1937 r. zł 164 006'12, pozostaje zł 224 899'03; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z 1936 r. zł 4 052 128'99, b) odpisano w 1937 r. zł 24 000'00, pozostaje zł 4 028 128'99, c) dopisano w 1937 r. zł 418 409'00, razem kapitał amortyzacyjny zł 4 446 537'99; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 740 874'11; Dług obligacyjny zł 1 640 520'00; Zobowiązania: Akcepty zł —; Banki zł 397 065'17; Dostawcy zł 440 916'24; Odbiorcy zł 20 193'33; Różni zł 271 795'87; Razem zobowiązania zł 1 129 970'61; Sumy przechodnie zł 18 649'94; **Suma bilansu zł 12 701 451'68.**

Sumy pozabilansowe. — Akcepty w depozycie zł 333 467'03; Zobowiązania z tytułu zryta zł 250 237'53.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty fabrykacji zł 986 456'25; Koszty administracji ogólnej zł 289 872'66; Koszty sprzedaży zł 150 643'65; Koszty kredytów zł 117 157'40; Podatki zł 138 524'36; Świadczenia socjalne zł 100 666'63; Straty na dłużnikach zł 26 710'94; Strata na sprzedanym samochodzie zł 5 215'00; Strata na zniesionych budynkach drewnianych zł 540'00; Odpisy amortyzacyjne zł 418 409'00; **Razem zł 2 234 195'89.**

MA. — Rachunek towarów zł 2 014 302'89; Różnice kursowe zł 55 886'88; Rachunek kapitału zapasowego zł 164 006'12; **Razem zł 2 234 195'89.**

1157

„Bracia Lange“ Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza

Spółka Akcyjna w Ł o d z i

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały zł 436 139'23; Maszyny ruchu zł 530 897'22; Ruchomości itp. zł 63 726'52; II. Majątek płynny: Kasa zł 4 507'03; Weksle zł 10 646'28; Inkaso zł 1 200'00; Banki zł 30 203'12; Papiery wartościowe zł 4 250'00; III. Majątek półpłynny: surowce, półfabrykaty i fabrykaty zł 492 199'03; Należności kontokurentowe: a) dłuż. krótkoterm. zł 158 142'25, b) długoterm. zł 152 608'51; Wadnia i kaucje zł 23 040'00; Zadłużenia kontokurentowe: a) wierzyciele krótkoterm. zł 79 008'17, b) długoterm. zł 311 219'55; Zaliczki na zam. zł 36 048'95; **Razem zł 1 907 559'19.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 780 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 276 464'81; Banki zł 34 104'40; Akcepty: a) krótkoterm. zł 79 534'54, b) długoterm. zł 204 696'08; Podatki i świadc. socj. zł 88 881'52; Sumy przechodnie zł 3 310'00; Obrona przeciwl.-gazowa zł 1 116'34; Zysk zł 13 174'83; **Razem zł 1 907 559'19.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji zł 107 581'23; Koszty handlowe zł 42 463'83; Koszty gospodarcze zł 5 275'92; Koszty kredytowo-finansowe zł 44 792'11; Podatki i świadc. socjalne zł 51 875'83; Asekuracja zł 2 347'44; Zysk za 1937 r. zł 13 174'83; **Razem zł 267 511'19.**

MA. — Fabrykacja zysk brutto zł 253 124'29; Straty i zyski 1932—34 saldo zł 4 973'68; Zyski różne zł 9 413'22; **Razem zł 267 511'19.**

1172

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe oraz Leśne „Continent”

Spółka Akcyjna, Warszawa

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Drzewostan Użła Wielka zł 233 266'06; Budynki mieszkalne i gospodarcze zł 12 355'91; Ruchomości zł 22 492'13; Razem majątek stały zł 268 114'10; Majątek w kasie i bankach zł 85 591'01; Weksle w portfelu zł 270 539'94; Udziały i lokaty w innych przedsiębiorstwach zł 372 054'39; Remanenty towarowe: gotowe wyroby zł 144 414'96; Dłużnicy: Odbiorcy krajowi zł 78 137'66; Odbiorcy zagraniczni zł 12 342'30; Dostawcy zł 124 037'14; Dług hipoteczny zł 170 000'00; Różni zł 303 513'05; Razem majątek płynny zł 1 560 630'45; Sumy przechodnie: Koszty przyszłego okresu zł 3 700'00; **Ogółem zł 1 832 444'55.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 250 000'00; Kapitał zapasowy zł 17 946'41; Razem kapitały własne zł 267 946'41; Kapitał amortyzacyjny: stan na 31 grudnia 1936 r. zł 9 151'30, dopisano w 1937 r. zł 3 952'88, razem kapitał amortyzacyjny zł 13 104'18; Zobowiązania: zobowiązania zagraniczne zablokowane zł 483 372'17, wolne zł 224 094'00, razem zobowiązania zagraniczne zł 707 466'17; Kredyt bankowo akceptacyjny zł 7 500'00; Dostawcy zł 274 720'03; Odbiorcy zł 349 645'90; Podatki zł 39 468'77; Różni zł 142 062'12; Razem zobowiązania zł 1 520 862'99; Sumy przechodnie zł 5 516'62; Zysk bilansowy za 1937 r. zł 30 206'35, minus rezerwa na podatek dochodowy zł 5 192'00, razem zysk bilansowy zł 25 014'35.

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje osób trzecich za Spółkę zł 1 094 120'75; Gwarancje Spółki zł 168 000'00; Akceptacje gwarancyjne własne zł 35 264'00; Obligo zł 289 314'12; Reklamacje zł 5 838'15; Żyra udzielone zł 38 440'00; Weksle złożone zł 5 000'00; Weksle kaucyjne zł 6'00; **Ogółem zł 1 635 983'02.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

DOCHODY. — Sprzedaż zł 2 721 050'10; Inne dochody zł 108 806'91; **Razem zł 2 829 857'01.**

ROZCHODY. — Koszty administracji ogólnej zł 170 250'71; Koszty eksploatacji zł 2 414 131'13; Koszty sprzedaży zł 5 765'24; Koszty kredytów zł 139 116'17; Odpisy amortyzacyjne zł 4 092'88; Świadczenia socjalne zł 19 564'23; Podatki państwowe i komunalne zł 46 730'30; Podatek dochodowy za 1937 r. zł 5 192'00; Razem zł 2 804 842'66; Czysty zysk za 1937 r. zł 25 014'35; **Ogółem zł 2 829 857'01.**

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 30 kwietnia 1938 r. przed Notariuszem J. Siennickim, zatwierdziło sprawozdanie Zarządu, bilans i rachunek strat i zysków.

1168

K. Seipelt i S-ka Sprzedaż Hurtowa, Spółka Akcyjna

w Ł o d z i

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Inwentarz biurowy zł 2 542'90; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 30 409'49; Weksle w portfelu i na inkasie zł 91 296'69; Towary na składzie zł 46 689'08; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 84 410'97, b) odbiorcy za protesty zł 430'90, c) różni zł 12 340'25, kaucje zł 65'00; Sumy przechodnie wykup. świad. przem. na 1938 r. zł 3 700'00; **Razem zł 271 885'28.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty bankowe zł 20 000'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 250 000'00; II. Fundusz amortyzacyjny zł 63'57; III. Zobowiązania: a) dostawcy zł 1 362'60, b) dłużnicy zł 2 026'32, c) różni zł 1 756'05, dl skonta w rezerwie zł 2 162'92; Zysk do podziału zł 14 513'82; **Razem zł 271 885'28.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle depozytowe zł 20 000'00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Zakup przędzy i bawełny zł 717 353'99; Koszty administracji zł 17 946'00; Koszty handlowe zł 9 039'81; Podatki zł 11 655'02; Świadczenia socjalne zł 1 277'38; Dyskont weksli i odsetki zł 6 327'81; Koszty inkasowe zł 366'05; Koszty ekspedycji zł 610'27; Koszty ubezpieczenia składu i kasy zł 693'90; Odpisy amortyzacyjne zł 63'57; Odpisy za zdefraudowane zł 2 640'53, skradziony karton zł 56'49, niedopłacone koszty protestów zł 51'44; Zysk zł 14 513'82; **Razem zł 782 596'08.**

MA. — Sprzedaż zł 757 728'41; Odsetki otrzymane zł 24 867'67; **Razem zł 782 596'08.**

1173

Węglblok, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Place w Warszawie Nr 1312/B., ul. Ordynacka Nr 11 zł 59 548'12, w Katowicach Nr 1321, ul. Francuska Nr 22 zł 10 320'00, w Poznaniu Nr 55 ul. Kopernika 1 zł 7 808'80, w Warszawie Nr 3106 ul. Sejmowa Nr 8/10 zł 123 547'60, w Łodzi Nr 2239 ul. Zagajnikowa Nr 43 zł 104 128'80, w Kaliszu Nr 58/124/E, Młynarska róg Wąskiej zł 1 760'00, w Wolbromiu Nr 145 zł 4 000'00, w Zgierzu Nr 683 ul. Towarowa 10 zł 9 640'00, w Warszawie, ul. Kolejowa Nr 13/15 zł 85 081'00 = zł 405 834'32; Budynki i urządzenia: w Warszawie Nr 1312/B ul. Ordynacka 11 zł 238 192'48, w Katowicach Nr 1321 ul. Francuska 22 zł 41 280'00, w Poznaniu Nr 55 ul. Kopernika 1 zł 87 123'21, w Warszawie Pl. Kolejowy 5, ul. Towarowa 1 zł 18 000'00, w Wolbromiu Nr 145 zł 12 001'00, w Warszawie Kolejowa 13/15 zł 80 192'47, w Zgierzu Nr 683 ul. Towarowa 10 zł 45 860'00, w Łodzi Plac Kolejowy ul. Śląska 3-a zł 28 638'73 = zł 551 287'89; Inwentarz biurowy: ruchomości zł 74 858'57 = zł 1 031 980'78; II. Majątek płynny: Kasa zł 34 601'43; Banki zł 109 603'53; Papiery procentowe zł 62 927'43; Weksle w portfelu i w inkasie zł 137 508'83; Towary: węgiel na składach zł 131 610'31; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 2 254 032'07, b) dostawcy zł 2 691'50, c) różni zł 187 512'79 = zł 2 444 236'36; Sumy przechodnie zł 22 222'17 = zł 2 942 710'06; **Ogółem zł 3 974 690'84.**

Depozyty i kaucje obce zł 532 058'51; Dłużnicy depozytowi i kaucyjni zł 743 420'01; Żyra na wekslach zł 961 813'54 = zł 6 211 982'90.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z lat ub. zł 170 824'68, dopisane w r. sprawozd. zł 13 332'11 = zł 184 156'79; Kapitał rezerwowy: saldo z lat ub. zł 331 359'99, dopis. w r. sprawozd. zł 81 000'00 = zł 412 359'99 = zł 1 096 516'78; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z lat ub. zł 341 152'05, dopis. w r. sprawozd. zł 13 362'45 = zł 354 514'50, odpis. w r. sprawozd. zł 17 562'00 = zł 336 952'50; III. Zobowiązania: Dwidwidena niepodniesiona zł 740'00; Kredyty hipoteczne zł 30 000'00; Banki zł 101 600'86; Dostawcy zł 1 775 476'70; Odbiorcy zł 19 412'88; Różni zł 211 912'77; Sumy przechodnie zł 189 246'73 = zł 2 328 389'94; Zysk zł 212 831'62; **Ogółem zł 3 974 690'84.**

Wierzyciele depozytowi i kaucyjni zł 532 058'51; Depozyty i kaucje własne zł 743 420'01; Różni za żyra zł 961 813'54 = zł 6 211 982'90.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

Zakup zł 17 592 896'48; Wynagrodzenie władz naczelnych zł 56 107'00; Koszty sprzedaży zł 1 055 395'40; Dyskonto weksli: różnica zł 13 460'12; Procenty i prowizje bankowe zł 16 174'19; Koszty ogólne zł 87 439'18; Koszty eksploatacji bocznic kol. zł 9 397'53; Koszty ekspedycji węgla zł 57 853'20; Podatki i opłaty stempowe zł 287 983'86; Pod. dochod. za 1937 r. zł 140 000'00 = zł 427 983'86; Straty na zburzonych budynkach zł 9 090'00; Straty na odbiorcach zł 27 698'36; Zysk netto zł 212 831'62; **Ogółem zł 19 566 326'94.**

Sprzedaż zł 18 825 330'45; Skonta i bonifikaty zł 623 720'09; Procenty od papierów wartościowych zł 6 417'84; Różnice kursowe zł 116'65; Zwrot kosztów ekspedycji węgla zł 51 077'55; Zysk na eksploatacji nieruchomości zł 4 628'26; Inne dochody zł 4 665'70; Wpływy z odpisanych należności zł 50 370'40; **Ogółem zł 19 566 326'94.**

1161

Bank Handlowo-Przemysłowy we Włocławku, Spółka Akcyjna

Bilans netto po dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 65 964'75; Papiery wartościowe zł 7 646'34; Banki krajowe zł 6 571'50; Dyskonto zł 142 277'17; Protesty zł 21 632'96; Rachunki bieżące zł 80 803'48; Pożyczki terminowe zł 348 343'48; Różne rachunki zł 102 957'71; **Razem zł 776 197'39.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 500 000'00; Wkłady zł 197 119'62; Rachunki bieżące zł 33 701'51; Zobowiązania inkasowe zł 10 070'19; Różne rachunki zł 29 104'80; Zysk zł 6 201'27; **Razem zł 776 197'39.**

Inkaso zł 131 473'83; Gwarancje zł 4 000'00.

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

WINIEN. — Procenty i prowizje wypłacone zł 16 611'41; Koszty handlowe zł 27 076'40; Podatki zł 1 764'91; Zysk zł 6 201'27; **Razem zł 51 653'99.**

MA. — Procenty i prowizje pobrane zł 50 186'46; Różnice kursowe zł 1 467'53; **Razem zł 51 653'99.**

1176

Wspólnota Interesów Górniczo - Hutniczych, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA			PASywa			
	zł	zł		zł	zł	
I.—Majątek stały:			I.—Kapitały własne:			
Grunty	17 124 104	19	Kapitał akcyjny	149 350 000	00	
Budynki	68 917 266	49	Rezerwy:			
Urządzenia techniczne	154 826 500	56	a) na należności wątpliwe	1 147 767	27	
Inwentarz zakł. i biur.:			b) na szkody górnicze	1 824 034	07	
a) żywy	231 916	72	c) na zobow. emeryt.	11 653 120	81	
b) martwy	48 656 625	01	d) na obniżki cen zap.	1 000 000	00	
Investycje w budowie			e) na koszty w zw. z ukl., fuz. i wyd. oblig.	1 315 735	15	
Nadania górnicze i prawa nabyte	7 998 474	68	f) na różn. kurs. z 1924 r.	368 076	34	
II.—Majątek płynny:			17 308 733	64	166 658 733	64
Gotówka w kasach i bankach	1 848 388	14	II.—Kapitał amortyzacyjny:			
Weksele i skrypty dłużne	350 827	09	a) z lat poprzednich	130 226 966	29	
Papiery procentowe	29 373	74	b) za okres sprawozdawczy	17 200 000	00	
Akcje i udziały w inn. przedsiębiorstwach	6 254 633	41	147 426 966	29		
Zapasy:			III.—Kapitał obligacyjny:			
a) surowce	15 494 141	00	a) dawna emisja	1 801 858	39	
b) mater. pomocn. i pędne	15 599 727	14	b) nowa emisja	78 900 000	00	
c) półwytwory	12 340 643	49	80 701 858	39		
d) wytwory	14 468 674	59	VI.—Zobowiązania:			
Dłużnicy:			Długoterminowe:			
a) odbiorcy	28 570 879	85	a) hipoteczne	24 594	23	
b) dostawcy	3 535 762	09	b) inne	16 756 520	21	
c) różni	8 160 970	00	16 781 114	44		
d) wątpliwe należności	964 283	29	Krótkoterminowe:			
Kaucje	210 814	79	a) akcepty	4 361 198	22	
Zjedn. Górniczo - Hutnicze Sp. z o. o.	50 341 412	02	b) banki	16 154 108	48	
III.—Sumy przechodnie:			c) podatki	2 421 867	39	
a) wyd. roku przys.	523 544	27	d) świadczenia socjalne	1 936 034	65	
b) doch. 1937 r. do otrzym. w 1938 r.	50 248	00	e) dostawcy	9 050 355	87	
			f) odbiorcy	840 389	70	
			g) inne zob. krótkoterminowe	4 662 484	08	
			39 426 438	39		
			Fundusze obce	483 714	74	
			Kaucje	23 767	16	
			56 715 034	73		
			V.—Specjalny rachun. przejśc. różn. kurs.		94 212	29
			VI.—Sumy przechodnie:			
			a) wpływy roku przyszłego	53 482	35	
			b) wydatki 1937 r., płatne w 1938 r.	3 296 754	39	
			3 350 236	74		
			Zysk	4 655 550	75	
				459 602 592	83	
Pozycje pozabilansowe	13 567 776	90	Pozycje pozabilansowe	13 567 776	90	

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY	zł	ZYSKI	zł		
Koszty produkcji	199 351 438	94	Sprzedaż	262 365 608	19
Koszty administracji ogólnej	6 097 916	25	Różnice kursowe	137 980	51
Koszty sprzedaży	12 313 640	94	Wpływy ze sprzedanych kontyngentów	1 224 025	18
Koszty finansowe	6 282 859	67	Inne przychody	5 311 535	42
Korektury zapasów	1 417 928	76			
Podatki i opłaty stemplowe	5 239 768	82			
Różnice kursowe	60 605	73			
Koszty nabycia kontyngentów	366 791	49			
Amortyzacja	17 200 000	00			
Inne rozchody	16 052 647	95			
Zysk	4 655 550	75			
	269 039 149	30			
				269 039 149	30

Zarząd: Inż. B. Kowalski

Generalny Dyrektor Finansowy i Administrac. E. Hupert

Główny księgowy: F. Błaszczekowicz

Fabryka Wyrobów Wełnianych i Bawełnianych „M. i T. Pikielni” Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans w dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 75 397 92; Nieruchomości (budynki): a) fabryczne zł 363 333 29, b) gospodarcze zł 37 662 22; Ruchomości: 1) Urządzenia techniczne zł 486 020 85; 2) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 500 00, b) martwy zł 23 466 94; Razem majątek stały zł 986 381 22; II. Majątek płynny: Kasa zł 5 391 28; Kasa fabryczna zł 201 39; Banki zł 162 110 47; Papiery wartościowe zł 31 422 50; Weksle (w portfelu) zł 182 753 47; Weksle w inkasie zł 3 200 00; Weksle w walucie obcej zł 22 060 02; Materiały: a) przędza i surowce zł 421 030 97, b) przędza do odbioru zł 43 902 53, c) przędza w drodze zł 33 708 59, d) materiały pomocnicze zł 2 770 90; Półfabrykaty zł 20 862 61; Towary zł 640 628 02; Dłużnicy (odbiorcy) zł 491 458 08; Salda do spisania w r. p. zł 23 689 93; Należności wątpliwe zł 41 742 99; (dostawcy) salda debet. zł 178 10; Różni zł 347 937 39; Sumy przechodnie zł 5 353 76; Zaliczki zł 2 446 55; Weksle protestowane zł 9 752 34; Razem majątek płynny zł 2 492 601 89; **Ogółem stan czynny zł 3 478 983 11.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za zobowiązania hipoteczne zł 16 700 00; Weksle żyrowane w obiegu zł 360 672 66.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 900 000 00; Kapitał zapasowy, pozost. z ub. r. zł 533 459 40, dopisano w b. r. zł 4 074 75, razem kapitały własne zł 2 437 534 15; II. Kapitał amortyzacyjny pozostał z ub. r. zł 553 887 35, dopisano w r. b. zł 40 687 43, spisano w r. b. zł 23 381 87; Razem kapitał amortyzacyjny zł 571 192 91; III. Zobowiązania: Wierzyciele (dostawcy) zł 241 964 39, dostawcy za materiały w drodze zł 33 708 59, (odbiorcy) salda kredytowe zł 927 63; Różni zł 13 355 84; Sumy przechodnie: a) bonif. i potr. do spis. w r. p. zł 23 689 93, zarachowania na należności wątpliwe zł 47 568 04, c) nie wypłacone koszty i inne zł 15 182 04; Niewypłacona dywidenda zł 42 000 00; Razem zobowiązania zł 418 396 46; **Ogółem stan bierny zł 3 478 983 11.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje udzielone zł 16 700 00, Zobowiązania za zryta zł 360 672 66.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 69 102 93.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 266 167 75; Koszty fabrykacji zł 2 517 944 74; Koszty sprzedaży (prowizja) zł 67 665 30; Podatki państwowe i komunalne zł 72 300 73; Odpisy amortyzacyjne zł 40 687 43; Odpisy z r-ku odbiorców zł 34 309 13; Procenty zł 21 570 96; Różne straty zł 3 715; Zysk zł 51 859 59; **Razem zł 3 076 220 63.**

MA. — Nadwyżka z r-ku towarów zł 3 065 678 75; Różnice kursowe zł 1 316 53; Różne zyski zł 9 225 35; **Razem zł 3 076 220 63.** 1171

Fabryki Wapna i Cementu „Piechcin”, Spółka Akcyjna

Piechcin

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 86 000 00; Budynki: a) fabryczne zł 205 301 20, b) gospodarcze zł 52 907 19, c) mieszkalne zł 346 675 18, przychód w roku 1937 zł 75 188 16; Piece zł 612 291 31; Maszyny zł 1 754 198 36; Bocznica i kolejki wąskotorowe zł 182 993 00; Urządzenia fabryczne zł 139 282 86; Laboratorium zł 6 580 12; Konie, wozy, lokomocja zł 28 797 84; Ruchomości zł 138 362 60; Razem zł 3 628 577 82; Nieruchomość zakupiona w 1937 r. zł 379 268 14; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 2 382 06; Gotówka w bankach zł 600 705 16; Papiery procentowe zł 39 982 90; Weksle w portfelu i inkasie zł 123 912 67; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 12 667 56; Ułamki własnych akcji, zakupione przy wymianie akcji dla innych akcjonariuszów zł 136 65; Kaucje zł 300 00; Dłużnicy: a) akcjonariusze: 1) zaległe opłaty na kapitał zakładowy zł —, 2) należności z tytułu kredytów finansowych zł —, b) należności z tytułu umów kartelowych zł —, c) odbiorcy zł 296 906 50, d) dostawcy zł 37 50, e) różni zł 2 653 73, f) wątpliwe należności: 1) weksle zaprotestowane zł 3 254 19, 2) należności w postępowaniu rewindykacyjnym i odroczone długi rolnicze zł 15 928 26, 3) inne zł —, razem zł 291 780 18, g) hipoteki zł 91 675 00; III. Materiały: 1) surowce pomocnicze: a) wapień zł 22 560 00, b) opał zł 81 835 50, c) materiał wybuchowy zł 8 823 57, d) materiały w magazynie

zł 61 664 21, e) worki, opakowania zł 5 148 83, f) pasza dla koni zł 3 646 00, g) materiały budowlane zł 9 548 82, h) materiały do reperacji pieców zł 8 006 75; 2) Półfabrykaty i gotowe wyroby: a) wapno w piecach i magazynie zł 16 815 00; Razem zł 218 048 68; IV. Inne aktywa: Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 3 700 00, b) inne zł 739 35, razem zł 4 439 35; **Suma bilansowa zł 5 393 876 17.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo wekslowe zł 24 500 00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 500 000 00; Wpłaty akcjonariuszów na powiększenie kapitału zakładowego zł —; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 241 866 09, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 8 126 55, razem zł 249 992 64; Kapitały rezerwowe: a) rezerwa specjalna zł 367 436 65, b) rezerwa z przerachowania zł 336 684 76, c) rezerwa podatkowa zł 25 597 57, d) rezerwa na wątpliwych dłużników zł 157 776 98, e) fundusz emerytalny zł 100 000 00; Razem zł 2 737 488 60; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 2 185 603 48, b) odpisano w roku sprawozdawczym zł 20 500 00, c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 211 836 59, razem zł 2 376 940 07; III. Kapitał obligacyjny zł —; IV. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) akcepty zł —, b) banki zł —, c) kredyty hipoteczne zł —, d) zaległe podatki zł —, e) dostawcy zł 20 667 75, f) odbiorcy zł 9 355 91, g) różni zł 76 676 48, razem zł 106 700 14; 2) Zobowiązania z tytułu umów kartelowych zł —, 3) Fundusze i zobowiązania specjalne: a) rezerwa na cele społeczne zł 2 292 64, b) niepodjęta dywidenda zł 18 933 40; 4) Sumy przechodnie: a) dotyczące okresu przyszłego zł 49 102 95, b) inne zł —; V. Zyski: Nadwyżka bilansowa za rok 1937 zł 102 418 37; **Suma bilansowa zł 5 393 876 17.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo wekslowe zł 24 500 00.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 140 010 15; Koszty fabrykacji zł 1 084 715 42; Koszty sprzedaży: a) prowizje zł 8 302 66, b) komisowe zł 40 600 47, c) propaganda, kontrola produkcji zł 16 992 29, d) bocznicy zł 6 509 85, e) straty na dłużnikach zł 46 812 58, f) worki, opakowania zł 9 211 18, razem zł 128 429 03; Podatki państwowe i komunalne zł 100 734 50; Odpisy amortyzacyjne zł 211 836 59; Nadwyżka bilansowa za 1937 r. zł 102 418 37; **Ogółem zł 1 768 144 06.**

ZYSKI. — Dochód brutto z produkcji zł 1 724 209 59; Wpływ z odpisanych kwot na wątpliwych dłużników zł 16 242 39; Inne zyski zł 27 692 08; **Ogółem zł 1 768 144 06.** 1174

„Teren” Spółka Akcyjna dla Przemysłu Budowlanego w likwidacji w Krakowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Grunty zł 210 861 00; Budynki mieszkalny zł 416 105 77; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie i P. K. O. zł 110 427 99; Weksle zł 16 91; Dłużnicy zł 4 000 00; **Razem zł 741 411 01.**

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał likwidacyjny zł 22 764 27; 2) Zobowiązania — Wierzyciele zł 715 756 27; Sumy przechodnie zł 250 95; Dochód za 1937 r. zł 2 639 52; **Razem zł 741 411 01.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji zł 1 831 40; Podatki od nieruchomości zł 3 108 25; Strata na sprzedanej parceli zł 6 496 00; Dochód za 1937 r. zł 2 639 52; **Razem zł 14 075 17.**

MA. — Dochód netto z nowego domu mieszkalnego przy ul. Batorego 15 b zł 14 060 43; Odsetki P. K. O. zł 14 74; **Razem zł 14 075 17.** 1166

Warszawsko-Łódzkie Towarzystwo Handlowe, Sp. Akc. w likwidacji

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 127 02; Ruchomości zł 3 181 68; Banki zł 11 957 70; Dłużnicy zł 199 226 33; Odbiorcy zł 23 500 00; Straty do 1937 r. zł 366 595 20, mniej nadwyżka z 1937 r. zł 1 298 50, pozostaje zł 365 296 70; **Razem zł 603 289 43.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 600 000 00; Fundusz amortyzacyjny zł 3 181 68; Wierzyciele zł 107 75; **Razem zł 603 289 43.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty handlowe zł 3 895 04; Różnice kursowe zł 281 00; Nadwyżka zł 1 298 50; **Razem zł 5 474 54.**

MA. — Wpływ spisanych poprzedn. należności zł 4 007 54; Ze sprzedaży zamortyzowan. ruchom. zł 1 467 00; **Razem zł 5 474 54.** 1175

TARYFA CELNA

wydana w formie kartkowej
stałe uzupełniana
według aktualnego stanu

Cena taryfy zł 40.–

Cena „Uzupełnień” zł 7.–

■■■■■■■■■■ kwartalnie ■■■■■■■■■■

Nakładem Tygodnika

„POLSKA GOSPODARCZA”

280 STRON DRUKU

8 ILUSTRACIJ WIELOBARWNYCH

48 ILUSTRACIJ JEDNOBARWNYCH

JANINA ORYNŻYNA

PRZEMYSŁ LUDOWY W POLSCE

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

Cena zł 10'00, z przesyłką pocztową zł 11'00

Do nabycia w Administracji tyg. „Polska Gospodarcza” w W-wie,
Elektoralna 2, oraz w księgarniach, bazarach przemysłu ludowego itp.

POLMIN

PAŃSTWOWA FABRYKA
OLEJÓW MINERALNYCH
CENTRALA LWÓW AKADEMICKA 7

DOSTARCZA BENZYNY

MOTOROWE, FRAKCYJNE, EKSTRAKCYJNE,
WYSOKOOKTANOWE, ETYLIZOWANE.

NAFTE OSWIETLENIOWA,
PRYMUSOWA I SILNOPŁO-
MIENNA, ETER NAFTOWY.

OLEJE

KOZYSKOWE, CYLINDROWE,
SILNIKOWE, GARDARSKIE,
TRANSFORMATOROWE, TURBINOWE,
SAMOCHODOWE, BEZBARWNE.

SMARY

STĄŻE I PŁĘPYNNE, OLEJE I SMARY PRZYSTO-
SOWANE DO WSZYSTKICH TYPOW MASZYN.

PARAFINE I CEREZYNE,
ASFALTY PRZEMYSŁOWE,
PAPOWE, IZOLACYJNE, DROGOWE

KOPALNIE WŁASNE.

RAFINERIA W DROHOBYCZU

ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE.

STACJA BUNKROWA W GDYNI.

STACJE BENZYNOWE
W CAŁEJ POLSCE.

Chopin. Skowron. Solid. W. Skowron.

Polina 3